מדינת ישראל
משרדי הממשלה

משרד

ועדות שביתת הנשק ומגעים עם מדינות ערב ירדן, לבנון, סוריה, מצרים I

המשך בתיק 8

31.12.1963 – 15.12.1968

מחלקה

תיק מס'

משרד החוץ

סודי ביותר

ירושלים, י"א בתשרי תשכ"ז
25 בספטמבר 1966

א ל : ראש הממשלה ושר החוץ בפועל

העתק: שר החוץ
המנהל הכללי, משרד ראש הממשלה

מאת : המנהל הכללי, משרד החוץ

הריני מבקש לדחות כל הכרעה בדבר קיום מצעד צבאי בירושלים עד לדיון עם שר החוץ לאחר שובו מחו"ל. מחובתי להעיר בקשר לכך את ההערות הבאות:

1. אין קשר חיובי הגיוני בין קיום מצעד צבאי בירושלים לבין מעמד ירושלים כבירת ישראל, המשימה להחדיר את הכרת המעמד הזה בתודעתן של ממשלות המעצמות העקריות והיעד להשיג הסכמה בין-לאומית שלמה למעמד זה.

קיום מצעד צה"ל בחיפה למשל איננו מעיד כמובן על מעמד מיוחד כלשהו של חיפה.

2. לעומת זאת התחזקה הודעת ירושלים כבירת ישראל במידה ניכרת ע"י המסורת שהונהגה בשנים האחרונות של קיום מפגן צבאי מיוחד שנה שנה ביום העצמאות בירושלים בלבד, בנוכחות ראשי מדינת ישראל ונציגי אומות העולם המקיימות יחסים עם ישראל וכן בנוכחות קהל רב, בפומבידה רבה ותוך השמעת נאום הנשיא המזכיר את מעמד ירושלים כבירתנו. בעוד שהמצעד עובר מדי שנה למקום אחר הרי המפגן הוא ארוע שנתי קבוע בבירה. בעבר באו שגרירי האומות רק לביתו של הנשיא כדי לברכו שם, ואילו עתה נוסף המפגן הצבאי והפומבי. יש לשפר מסורת חדשה זו ולהפכה לדבר משרש והמובן מאליו. אין לשכח כי תחילה נתקלנו בהססים רבים מצד מדינות חשובות לא מעטות, אם אכן לשגר שגריריהם למפגן, ויש להזהר פן נגרם לנסיגה בנידון זה.

3. השנה קיימת רגישות מיוחדת מסביב לבעית מעמדה הבין-לאומי של ירושלים כבירת ישראל וזאת דוקא עקב ההצלחה שזכינו לה בתחום זה לרגלי חנוכת בנין הכנסת בנוכחות משלחות מטעם בתי הנבחרים הדמוקרטיים העיקריים שבעולם, ובנוכחות רובם ככלם מבין נציגי האומות המקיימות יחסים עם ישראל. הערבים החליטו להתריע על כך בעצרת או"ם וגם במדינות אחרות נתעוררו מסתייגים. עלינו להדוף דברי הקטרוג ולחזק את ידיהם של אלה אשר סייעו להצלחתו הבין-לאומית של טקס חנוכת הכנסת ע"י מדיניות נבונה ותכליתית בשאלת ירושלים השנה במיוחד.

2/.

משרד החוץ

4. בעוד ואין קשר חיובי הגיוני בין קיום מצעד צה"ל בירושלים לבין מעמד ירושלים כבירת ישראל הרי מהוה קיום המצעד, מעבר למותר על פי חוזה שביתת הנשק בין ישראל לירדן, התכחשות מצד ישראל להתחייבות בין-לאומית חגיגית שהיא נטלה על עצמה מתוך הכרעתה החפשית והריבונית. בכך פוגעת ישראל בדמותה הבין-לאומית כמדינה המקפידה על קיום החוזים שהיא מוכנה לכרת עם מדינות אחרות בכלל, ועם שכנותיה בפרט.

אמנם אין ירדן מקיימת את חוזה שביתת הנשק על כל סעיפיו כלשונם וכרוחם, אולם: ראשית אין ישראל מעונינת לערער ולרוקן חוזה זה עם ירדן עוד יותר ושנית אין ירדן פוגעת במידה ניכרת ובפרהסיה, זה כבר שנים לא מעטות, בהגבלות עליהן הסכימו ישראל וירדן לגבי סוגי הנשק המותרים באיזורי ההגנה שמשני עברי קו שביתת הנשק שבין שתי המדינות.

5. ההגבלות לגבי סוגי הנשק והכוחות המותרים לפי חוזה ש"ן בין ישראל לירדן באיזורי ההגנה (ברוחב של עשרה קילומטר משני עברי קו ש"ן) הנן חד-משמעיות ומדויקות לחלוטין, באשר הסכם לא רק על סוגי נשק אסורים אלא גם הוגדר היטב מהם הכוחות המותרים וסוגי הנשק המותרים, וברור ללא כל צל של ספק שמה שאיננו נכלל בהגדרת המותר הרי ממילא הוא אסור.

6. הנסיון של שנת 1958 ושל שנת 1961 הוכיח כי אין אפשרות להשיג את הסכמת ירדן ו/או את הסכמת או"ם לחריגה כלשהי מהסכם ש"ן לרגלי מצעד צה"ל בירושלים, כגון טנקים בלי תחמושת וכד' באשר עומדים על כך שטנקים אסורים, יהיה מצבם כאשר יהיה.

7. בדומה לעבר יגרר מצעד צה"ל הפוגע בחוזה ש"ן כמעט בודאות גנוי ישראל ע"י מועבי"ט - כשכל המעצמות, ומן הסתם כל חברות מועבי"ט המיצגות את כל היבשות, תומכות בגנוי זה. מבחינה בין-לאומית אין לראות בכך בשום פנים ואופן חזוק מעמדה של ישראל בירושלים. נהפוך הוא.

8. גנוי זה יהיה מבוסס על הפרת חוזה שישראל חתמה עליו והמתיחס לאיזורי הגנה. כלומר: לו קיימנו מצעד צה"ל החורג מחוזה ש"ן לדוגמה בכרכור, או בכל מקום בארץ המרוחק מקו ש"ן פחות מאשר 10 ק"מ, הרי גם כן היה דבר זה גורם מן הסתם לגנוי. אולם שעה שהגנוי מתיחס למצעד צה"ל בירושלים עלול דבר זה להביא לערעור התודעה בעולם בדבר ירושלים כעיר עברית ובירת ישראל, וזאת בגלל טשטוש תחומים, חוסר בהירות, דווח בלתי מדויק בעתונות העולמית ובשרותי רדיו וטלביזיה וכו'.

9. אש"ף וגורמים ערביים קיצוניים אחרים פתחו לאחרונה מסע תעמולתי נגד ממשלת ירדן על רקע התקדמותה של ישראל לקראת הכרה בין-לאומית שלמה במעמד ירושלים העברית כבירת המדינה היהודית. ודאי הדבר איפא שקיום מצעד צה"ל בירושלים השנה יעורר במסיבות אלו תגובה ירדנית קיצונית ונזעמת ביותר, ואילו המעצמות אשר החליטו, אחרי הסוסים לא מעטים, על יצוג ונוכחות במפגני צה"ל בירושלים ובטקס חנוכת הכנסת יתיצבו במשנה תוקף לימין ירדן ומנגנון או"ם אם נחליט השנה על מצעד צה"ל בירושלים תוך פגיעה בחוזה ש"ן בין ישראל לבין ירדן.

בברכה,

[signature]

1011/67

סודי

מצעד יום העצמאות ה- 19

עומדים אנו בפתח ההכנות לציון יום השנה העשרים לקיום המדינה שיחול בעוד שנה וחצי. יום השנה העשרים למדינה יחייב ללא ספק הפגנה מירב עצמתו של צה"ל. מובן שזאת לא נוכל לעשות בירושלים לאור מגבלות הסכם שביתת הנשק.

מתעוררת שאלה האם לקיים ביום העצמאות ה- 19 מצעד צה"ל בירושלים במסגרת הסכם שביתת הנשק עם ירדן.

מצעד יום העצמאות בירושלים

1. סעיף 7 של הסכם שביתת-הנשק ונספח 2 של ההסכם קובעים את הכוחות הבאים המותרים באיזור ירושלים : -

א. שני גדודים - כל אחד 800 איש. סה"כ - 1600 איש;

ב. ציודם של הגדודים - נשק רגיל, רובים אישיים,

96 מקלעים ;

12 מק"בים ;

32 מרגמות 2"

16 פיאטים ;

8 תותחי נ.ט. - 6 ליטראות.

ג. ציוד שריוני (טנקים, משוריינים, זחלמים לסוגיהם) ומטוסים - אסורים בהחלט;

ד. בינואר 1950 ניתן פירוט לציוד המותר, לפיו כל צד רשאי לבחור את סוג התותח הדרוש לו, בלבד שלא יהיה כבד יותר מתותח של 25 ליטראות.

./.

2. מצעדי יום העצמאות באשר התקיימו : -

1949 - בתל-אביב

1950 - בירושלים

1951 - מצעדים מקומיים (כולל ירושלים)

1952 - בתל-אביב

1953 - בחיפה

1954 - ברמלה

1955 - בתל-אביב - רמת-גן (רמת-גן - איצטדיון)

1956 - בחיפה

1957 - מצעד הנצחון של סיני בתל-אביב

1958 - בירושלים

1959 - בתל-אביב

1960 - בחיפה

1961 - בירושלים

1962 - בתל-אביב

1963 - בחיפה

1964 - באר-שבע

1965 - בתל-אביב

1966 - בחיפה

א. מבחינת סד"כ יבשתי לא היה הבדל מהותי בין מצעד ירושלים לבין שני המצעדים בחיפה בבתל-אביב, לפניו ואחריו, פרט למספר טנקים קטן במקצת.

ב. לא נערך כל מטס אוירי במצעד ירושלים. בשנים האחרונות המטס האוירי קיבל משמעות חזקה יותר בהבלטת התעצמותו של צה"ל.

./.

1. בחיפה - ב-1960. הופיעו 119 מטוסים מסוגים שונים;
2. בתל-אביב - ב-1962 הופיעו 142 מטוסים מסוגים שונים;
3. בתל-אביב 1965 - הופיעו מעל 220 מטוסים מסוגים שונים;
4. בחיפה 1966 - הופיעו - כ-336 מטוסים מסוגים שונים.

3. <u>בשנת 1961 השתתפו במצעד בירושלים</u> :-

1976 חייל - ב-400 מעל למותר;
23 שרמנים - אסורים לפי ההסכם;
26 A.M.X. - אסורים לפי ההסכם;
14 סנטוריונים " "
10 סע"ר " "
16 זחלמ"ים " "
12 קנים של 105 מ"מ פריסט - אסורים לפי ההסכם;
12 קנים של 155 מ"מ " - " "
18 קנים של 25 ליטראות - 10 מעל למותר;
12 קנים נ.מ. כבד - אסורים לפי ההסכם;
12 קנים זחלמ"ים - אסורים לפי ההסכם!
8 זחלמ"ים טילי SS 10 אסורים לפי ההסכם;
- מטס אוירי - לא בוצע.

קיימת גם אפשרות שניה שלאור מדיניות המיתון הכלכלי של הממשלה לא לקיים מצעד צה"ל ביום העצמאות ה- 19.

משרד ראש הממשלה

ארכיון המדינה

טופס מראה מקום להוצאת תעודות יחידות*

חטיבה מס׳: 153.8

מיכל מס׳: גל [illegible]

תיק מס׳: 7

תאריך התעודה: 12.9.1963

שם מחבר התעודה: ד׳ [illegible]

שם הנמען: ש. [illegible]

סוג התעודה (סמן √ במקום המתאים):

- [x] מכתב
- [ ] מברק
- [ ] תזכיר או מיזכר
- [ ] דין וחשבון או זכרון דברים משיחה או דיון
- [ ] פרוטוקול של שיחה, דיון או ישיבה

*הטופס ימולא בשני עותקים. העותק הירוק יוכנס לתיק במקום התעודה שהוצאה;
העותק הלבן יצורף לתעודה שהוצאה.

משרד ראש הממשלה — ארכיון המדינה

טופס מראה מקום להוצאת תעודות יחידות*

חטיבה מס׳: 153-א

מיכל מס׳: 7915/11 — תיק מס׳: 7

תאריך התעודה: 31.12.1963

שם מחבר התעודה: ______ — שם הנמען: ______

סוג התעודה (סמן √ במקום המתאים):

- ☐ מכתב
- ☐ מברק
- ☐ תזכיר או מיזכר
- ☐ דין וחשבון או זכרון דברים משיחה או דיון
- ☑ פרוטוקול של שיחה, דיון או ישיבה

*הטופס ימולא בשני עותקים. העותק הירוק יוכנס לתיק במקום התעודה שהוצאה;
העותק הלבן יצורף לתעודה שהוצאה.

משרד החוץ

28.10.63

סידוג

מזכר

אל : שר הבטחון	אל :
מאת : ס.ר. קדרון, מנהל מש"ן	מאת :

הנדון : <u>הריגת מסתננים ירדניים בגבול</u>

לפי בקשת שרת-החוץ הנני מצ"ב דו"ח כנדון מאת נציגנו בועדת שביתת הנשק עם ירדן. מצורף לדו"ח קטע מתוך הפרוטוקול של ישיבת ועדת המשנה של הועדה שהתקיימה ב-21/10 ושבה הועלתה השאלה רשמית ע"י הצד הירדני.

בברכה,

ס.ר. קדרון

לתיק.
חת.

ד.ה. 100 1000 5.63

משלחת ישראל
בועדת שביתת הנשק
ישראל — ירדן
ירושלים

ISRAEL [illegible]
[illegible]
Mixed [illegible] Commission
JERUSALEM

ש מ ו ר

ג חשון תשכ"ד
21 אוק' 1963
5955/27-1

[illegible]
[illegible]/מבצעים
פק' מרכז/אג"ם
פק' מרכז/אג"ם
פק' דרום/אג"ם
מטא"ר/את"ק/בה"ם
מטא"ר/מפקד משמר הגבול

הנדון: הריגת מסתננים ירדניים בשטח ישראל

1. בישיבת ועדת המשנה [illegible] שנערכה ביום 21 אוק' 63, העלו הירדנים לדיון את מקרי הריגת המסתננים הירדניים בשטח ישראל, שארעו בשבועות האחרונים.

2. אלו עיקר טענות המשלחת הירדנית: –

א. כוחות הבטחון הישראליים שינו את מדיניותם, לאחרונה, כלפי מסתננים ירדניים החודרים לישראל. דהיינו, במקום לנסות לעצרם, הם יורים בהם ללא הבחנה, כדי להרגם;

ב. לפי הסטטיסטיקה שבידי ירדן, רבים מקרי ההסתננות מישראל לירדן, מאשר בכוון ההפוך, ולמרות זאת, אחוז המסתננים הנהרגים בשטח ישראל, גדול לאין שעור על זה של הישראלים הנהרגים בירדן;

ג. במקרים אחדים עמדו שלטונות ירדן על כך, שהמסתננים הירדניים נורים בטווחים קצרים, דבר המראה לדעתם, על כוונת הישראלים להרוג;

ד. ברוב המקרים, היו המסתננים הירדניים ההרוגים, בלתי מזויינים, ולכן לא היתה הצדקה לירות בהם.

3. הירדנים דרשו שנשים קץ ל"מדיניות הדמה" זו, ושנעשה הכל ע"מ לתפוס את המסתננים חיים, ולהענישם כיאה להם.

4. בדברי התשובה אמרנו: –

א. כוחות הבטחון הישראליים עושים כל אשר לאל ידם כדי לתפוס את המסתננים בעודם בחיים, וההוכחה לכך היא, ששיעור ההרוגים הוא זעיר ביחס לממדי ההסתננות הירדנית לישראל. הוספנו, כי ברוב המקרים בהם נהרגו מסתננים מירדן, היתה זו פעולתם של שומרים אזרחיים המופקדים על שמירת רכושם, ואין לדרוש מקומבר יחיד, לפתוח במאבק אחר מסתננים; על כן נותרה בידו הברירה לקרוא למסתנן להזדהות, ואם הוא איננו נענה, לירות בו;

ב. בעוד אשר המסתננים מישראל לירדן הם ברובם ערבים, העוברים את הגבול הן בהסח לב והן מתוך נימוקים משפחתיים, הרי המסתננים הירדניים הנדונים חודרים לתוך

2/..

ש מ ו ר

שטח ישראל במטרה לגנוב, לשדוד, להבריח, לרצוח ולחבל. בהיות פעולתם בעלת אופי כזה, הם בהכרח נתקלים במשמרות או בשומרים היורים בהם תוך כדי מילוי תפקידם;

ג. הירדנים הוכיחו במקרים רבים בעבר, שחייליהם יורים בשעות החשיכה ללא הבחנה, וממטווח קרוב, על כל דמות חשודה הנראית סמוך לעמדותיהם, ובצורה זו נהרגו בשבועיים האחרונים 4 ישראלים;

ד. הפתרון לבעיה זו, שהיא מצערת כשלעצמה, מצוי בידי שלטונות ירדן, לא פחות מאשר בידי שלטונות ישראל, שכן אם הירדנים יפקחו את עינם כדי להגביל את ההסתננות ע"י מאבק תקיף, הרי ענין הירי על המסתננים יפתר מאליו שכן, לא יהיה על מי לירות.

5. הירדנים הודיעו כי הם יביאו את עמדתנו זו לדיון בפני שלטונותיהם, והם עשויים להעלות שוב את הדיון בבעיה, בבוא העת.

ר' ישראלי - סרן
קצין המשלחת

רי/עב

EXTRACT FROM REPORT OF THE SUB-COMMITTE MEETING 39/63 HELD ON 21 OCTOBER 1963 AT MAC HEADQUARTERS

(Pages 6 - 8)

HJK :

From the middle of August to the middle of October, it is noticed that Israeli patrols have fired upon and killed unarmed infiltrators. In one case, the evidence shows the infiltrator was killed from a close range. In two other cases, they were killed while fishing and wearing no clothes. This proves they were not armed; no arms were confiscated in seven killing incidents. This shows a change of the Israeli policy against the gentlemen's agreement which states that such infiltrators must be arrested and punished or returned to the concerned authorities. Jordan requests a clarification of this new stand by the Israeli forces.

Israel :

Israel assures that no new policy has been applied towards Jordan infiltrators during the last months. The incidents involving the loss of life are regretted in themselves, but in the circumstances in which they occurred, there was no option with the Israeli watchmen and guards, but to open fire towards the infiltrators. The standing orders of the Israeli watchmen and guards strictly require to challenge any marauders and to arrest them, but when they fail to respond to the challenge, and start to flee towards the border, there is only one means to stop them, and that is by fire. In several cases, the fire did not hit the infiltrators, and they managed to make good their escape, while in other cases fire unfortunately killed them. Among the last incidents resulting in the killing of infiltrators, 2 cases concerned the killing of 2 well-known criminals with long records of thefts, robberies, murders and sabotage inside Israel. We can also emphasize that against the 7 cases of killing that occurred lately, there are comparatively much larger numbers of infiltrators who were arrested in Israel, and subsequently tried or handed over to Jordan, so that the number of the killing incidents is indeed a limited percentage relatively to the whole number of infiltrating incidents occurred daily along the border. Israel believes the solution to this miserable problem lies with the HJK Authorites not less than with the Israeli Authorites, because if effective measures to curb infiltration are taken by HJK, and if the last incidents of killing are made public, so that to make other potential infiltrators recoil from the idea of infiltrating, these cases will be necessarily decreased. Israel will continue to take

.../2

the security steps it deems necessary to protect the lives and property of its citizens. In this context, Israel should like to recall that during the 2 last years, 5 cases of killing Israeli nationals in the area of Jerusalem when they had innocently crossed the D/L into Jordan during the night. The excuse of the Jordan Authorites was, that during darkness, the soldier could not distinguish between friend and foe, and since his challenge to the approaching figure was not answered, they were compelled to fire. This is exactly what happened concerning the incidents referred to, by the HJK Delegation.

HJK :

Jordan Delegation has listened carefully to the Israeli statement, and finds that the instructions issued to the Israeli watchmen and forces need a reconsideration by Israel, because the attempt of the infiltrator to escape, is not a sufficient excuse to fire and kill him; fire in this case can be used as a warning. The Israeli Delegate did not clarify the cases of firing and killing from close range. It is true that some cases of killing in Jerusalem during the last few years occurred during dark hours of the night, but there was no single case of firing from a close range, on any Israeli infiltrator, since the orders issued by the HJK Authorites to Jordan forces are to refrain from firing unless there is a sufficient reason for firing. The incidents of that sort (infiltration), if statistics were made, would be found that infiltration from Israel to Jordan is larger in number than from Jordan to Israel, but the killing cases are much larger in Israel than in Jordan. It is the duty of either party to protect the life and property of their inhabitants. This right is not one-sided. I hope again, that Israel will consider this situation (killing of unarmed infiltrators) as Jordan hates strongly to take the same stand under the same obligations.

Israel :

Captain Israeli replies:. In order to adjust the record, I should like to comment shortly on the last Jordan statement. The Israel security forces try in every case to arrest the infiltrators before killing them. Most of the last incidents occurred when a single-handed civilian watchman was concerned, and it was an impossible task for him to leave his duty, and start hunting after the infiltrator. It is natural that most of the infiltrators try to escape back into Jordan, when they are discovered. If the policy of Israel were to kill infiltrators, so how to explain the fact that most of them are arrested, and only a minority killed?

As to the short range shooting, I recall the incident which occurred one year ago, in which an old woman was killed on Mt. Zion from a distance of 15 metres, by HJK sentries.

.../3

I have not got in my possession right now the data about statistics of infiltrating on both sides of the border, but one thing I can assume to establish clearly i.e. whilst most of the Israelis infiltrating into Jordan do so as a result of family quarrels, or reasons of this kind, a great part of the Jordanian infiltration into Israel is for stealing, or robbing property. It is only natural that property is guarded during night-time, and this is the reason why a higher percentage of Jordan infiltrators encounter fire when they come to stealxxx, and the Israeli infiltrators into Jordan make no more than technical infiltration, when crossing the D/L, because of family reasons or for family purposes. Very selsom did we hear about Israeli infiltrators who stole or tried to steal, or murder inside HJK territory, whilst the record shows, the huge number of stealing cases happening in Israel so often.

The remedy for this trouble is very simple. If infiltrators do not come to steal or to murder, they will not be shot. Other cases of infiltration occurring innocently will be dealt with quite differently, and most of them are, and will be returned to Jordan safe and sound after a short while.

HJK :

Answer by Major Dawud: I understand clearly the Israel policy of this subject, and I shall refer it to my Authorities.

מזכר

אל א. בן-זאב

מאת שמשון זורע

הנדון שאלת מה'

הלבוד סיגר.

דמצר נז'.

ש.א.

1.3.6

המנהל הכללי

מנהל מש"ן

הנדון: <u>הר הצופים</u>

1. מר הרברט סנגר, חבר ההנהלה של החברה הכלכלית לא"י ([illegible]), הקשור איך שהוא לארגון הבריאות העולמי, מסר לשגרירנו בוושינגטון בחודש דצמבר 1963 העתק של תזכיר אשר עמד להגיש למנכ"ל הארגון. בתזכיר זה הוא מציע הקמת מרכזים רפואיים איזוריים, מורכבים ממוסדות הוראה, תכנון, מחקר וכיוב', באיזורים בלתי מפותחים של העולם. כהתחלה הוא מציע להקים המרכז הראשון במזרח התיכון, על הר הצופים.

2. כשנשאלתי לדעתי השבתי כי הרעיון יפה אולם לא מעשי בנסיבות הקיימות, כי פירושו בנאום כל איזור הר הצופים והדרך המובילה אליו מהעיר החדשה. לראשון לא תסכים ישראל ולשני לא תסכים ירדן.

3. עתה מוסר השגריר בוושינגטון (מכתבו מ-24/2 מצ"ב) כי ארגון הבריאות העולמי מעונין להגשים את הרעיון אולם במקום מספר מרכזים איזוריים חושב להקים מרכז אחד שיעסוק בבעיות של כל העולם הבלתי מפותח. טרם החליטו היכן להקים מרכז זה אולם הובע ענין בהר הצופים.

4. אייב מסר לסינגר כי עמדתנו השלילית לא תושפע מהשינוי בהצעה, אולם מבקש אישור על כך.

5. השיקולים העיקריים הם:

א. לשלילת ההצעה: בינאום איזור הר הצופים עלול לעורר מחדש שאלת בינאום ירושלים כולה.

ב. לחיוב ההצעה: הבטחת הגישה החפשית מהעיר החדשה אל הר הצופים תהיה הישג מהמדרגה הראשונה.

6. אבקש הערתך.

בברכה,

מ.ר. קדרון

העתק:/מנהל מאה"ב
מנהל מאו"ם

מצעד יום העצמאות השכ"ה - 25.11.64

נוכחים: מר ל. אשכול - ראש הממשלה ושר הבטחון
מר א. אבן - סגן ראש הממשלה
מר א. לבבי - המנהל הכללי, משרד החוץ
מר ה. הרצוג - סגן המנהל הכללי, משרד החוץ
מר א. לוברני - מזכיר מדיני לראש הממשלה

מר לבבי: הענין הוא לא רק גינוני. הענין הוא בזה שכאשר עושים מצעד בירושלים אז קודם מוכרחים לעשות חזרות, ואז מכנסים את מועצת הבטחון עם החזרה הראשונה ומצליחים להעביר החלטה נגד המצעד בירושלים לפני המצעד ואז זו עברה נמרצת.

ראש הממשלה: אפשר לעשות חזרות רק של חיל רגלים.

מר לבבי: אין אפשרות שנעשה מה בלי טנקים.

ראש הממשלה: אנחנו רוצים שהשגרירים יבואו הנה. אנחנו אומרים ש-17 שנה של שביתת נשק זה מספיק, אני לא אומר שאם נעשה בענין המצעד נשיג בזה אבל זו המציאות של שביתת נשק.

מר הרצוג: הטענה היא לא לגבי ירושלים בירת ישראל, אלא לגבי איזון הכוחות.

מר לבבי: את שביתת הנשק עם ירדן אנחנו לא דחינו.

סגן ראש הממשלה: חתמנו על חוזה ואנחנו דוגלים בזה.

ראש הממשלה: כמה שנים יש בכלל שביתת נשק?

סגן ראש הממשלה: עד שמחליפים אותו

ראש הממשלה: היו הרבה מקרים שזה נמשך כל כך הרבה שנים?

סגן ראש הממשלה: בקוריאה - עשרים שנה.

ראש הממשלה: האם אתם מציעים שאנחנו נסתלק מן המחשבה שלנו?

...2/

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]: [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

מר לבבי: אני מציע שאנחנו נעשה בירושלים מפגן יום העצמאות מבלי להכניס נשק שהוא בניגוד להתחייבות בהסכם שביתה הנשק.

ראש הממשלה: אני לא אעשה את זה.

(מר לבבי מוסר למר לוברני העתק האגרת).

ראש הממשלה: השנה יהיה פה מצעד כמו שהיה אז. אתה אומר שזה מתחייב מהסכם שביתת הנשק, אני רוצה לדעת: האם מישהו מכם יודע איזה נשק יש בצד השני?

מר הרצוג: הצבא.

ראש הממשלה: אז אשאל את הצבא. הצבא יודע על טנקים שאני ראיתי מול הגבעה בתל-קציר.

מר לבבי: אבל זה הסכם עם סוריה ולא עם ירדן, לפיכך אפשר להתאונן על המצב בסוריה.

בשנה 1958 טענו שמלך מרוקו ביקר בעיר העתיקה והם הטיסו אוירונים לכבודו, אבל זה לא נתקבל. אז היתה לנו טענה ואחיזה שגם ירדן עשתה משהו בצד שלה בקו ירושלים. האמת היא שלפי ידיעותי הם מקיימים את ההתחייבות שלהם בחומרה ובהתמדה בירושלים.

מר לוברני: הפעלנו בזוקות כאן לפני שנה.

מר לבבי: זה נכון.

סגן ראש הממשלה: כשאתה כותב מכתב לחרושצ'וב אתה מסתמך על הבסיס הזה שהוא הבסיס המשפטי הבין-לאומי שאנחנו חתמנו עליו.

ראש הממשלה: אבל האם התכוונו ל-17 שנה?

סגן ראש הממשלה: אין בחוזה הגבלה של זמן.

ראש הממשלה: מה עם הר הצופים? האם הכל ממלאים שם? אני מבקש להושיב איש שיכין טענות ותירוצים.

סגן ראש הממשלה: מה שלבבי מציע הציע פעם דיין.

<u>ראש הממשלה:</u> אני רוצה לדעת מה הם הדברים הטובים שטלבורס עשה לנו.

<u>מר לבבי:</u> אני אחד ה"חסידים" שלו.

<u>מר הרצוג:</u> האמריקנים הודיעו שהם יוציאו הוראה לאמריקנים לא לבוא לירושלים לרגל הסכנה שבענין זה ולא להופיע ולהזות במצעד.

<u>מר לבבי:</u> אני זוכר שיחה של שעה עם שוקף שלא לפרסם והוא העקש ופרסם את זה.

<u>מר הרצוג:</u> ברגע האחרון, בהחלטה דאלס מצאו את זה. צריך שנדע שנלך לזה אבל יהיו דברים בלתי נעימים.

<u>מר לבבי:</u> פה הצלחנו לתמרץ כך שאם לא יוציאו את הגינוי לפני המצעד יוציאו אחרי המצעד.

<u>ראש הממשלה:</u> מה עם הסואץ? זו היתה הזדמנות לנאום גאומים.

<u>מר לבבי:</u> אני לא חושב שאנחנו צריכים להגיד שהיוה וסוריה ומצרים הן כאלה אנחנו פוגעים בירדן.

<u>ראש הממשלה:</u> במה הפגיעה?

<u>מר הרצוג:</u> התמנו חוזה שלא שומרים עליו.

<u>ראש הממשלה:</u> מה כתוב בהסכם שביתת הנשק?

<u>מר הרצוג:</u> איזה כוחות מותר לשמור בירושלים.

<u>ראש הממשלה:</u> יש חוזה שאסור להחזיק צבא? האם הכוונה היא שאסור לי לעבור בטיול בלי פגזים?

<u>מר הרצוג:</u> כך הם טוענים.

<u>ראש הממשלה:</u> אני מוכן לנסוע בטנקים על שלושה גלגלים ולא ארבעה, אני לא רוצה שתגיד שאי-אפשר לסמוך עלינו על חוזה.

<u>מר לבבי:</u> לטנקים יש שרשרות ולא גלגלים.

ראש הממשלה: אני אבקש להוודע מה יש בגבולות, חוץ מזה שהם הזיזו את ~~הגבולות~~ הגבולות יותר קרוב אלינו, אני את זה רוצה לשאול ואמרנו פעם שנגיע לשאול את זה, האם זה מותר? מה קרה? מדוע הם עושים את זה? אחר כך אני רוצה לדעת מה יש בצד השני של העיר, ועוד יתבררו דברים.

אחר כך יש סוריה, עומדים טנקים ו"גורנישט".

סגן ראש הממשלה: מה הביא אותו להעביר את האגרת הזו?

מר לבבי: הוא כותב שהוא יודע שאנחנו רצינו בזה לפני שנה ועכשיו הוא מזהיר אותנו.

ראש הממשלה: אנחנו לא נוכל לעשות את זה. זו היתה הזדמנות מצויינת לחדש את הבטחתו של אייזנהאור על הסואץ.

מר לבבי: גם חוסיין לא יכול להתיר את זה.

ראש הממשלה: אז מה מדברים אתנו על דקדוקי עניות? האם על פי הסכמי שביתת הנשק מותר לאיים עלינו?

סגן ראש הממשלה: לא.

ראש הממשלה: ואיפה טלבורט?

מר הרצוג: השופר טלבורט אנכי?

מר לבבי: האמת היא שאתה צודק אבל לא תצדק במועצת הבטחון.

אני מחר אצל הרמטכ"ל, האם מותר לי לגמור אתו?

ראש הממשלה: אדרבא.

סגן ראש הממשלה: הוא יהיה אצלי, גם אני אדבר אתו.

ראש הממשלה: האמת היא שאני חשבתי פעם בחמש שנים ולכן הכנסתי למעגל את באר-שבע. חשבתי שהפעם זה בשבילי קבורת חמור, אני רוצה להראות שגם לי יש כח, פעם אחרת אחשוב על הגיבות אחרות.

סגן ראש הממשלה: פעם אמרנו שאנחנו מוכנים שהוא יראה שאין פה נשק. הם לא קבלו את זה.

ראש הממשלה: אני מציע להעלות על ה"צאעטל" כל הטענות שיש לנו מסביב סביב, זה נורא חשוב לחדש אותם.

אתמול היה אצלי איזה סנטור, אני מצצתי מן האצבע מה שידעתי, כדאי לדעת את הדברים.

מר לבבי: אשר לסעיף 19: אמרנו לאמריקנים מה שאמרנו ויש שלוש צרות רציניות על ראשינו.

מר לוברני: ראש הממשלה מבקש לדעת למי נאמר.

מר לבבי: להאריסן. איב הסביר לו והשביע אותו שאם זה יוודע ברבים יהיו לנו צרות עם רוסיה. זה נודע ללייבלן ואז אמרנו גם לברבור. אתמול טלפן ברבור למחלקת ארה"ב בירושלים, למר ביתן ואומר לו: "השמע, ביף, השגריר הבריטי שואל בענין זה, האם מותר לי להגיד לו?" ביתן השיב: "חס וחלילה". ברבור אמר שזה קשה לו ואני משער שהוא סיפר.

מר הרצוג: האנגלים שותפים לאמריקנים.

מר לבבי: עלינו לראות נוכחה שזה מתחיל ללכת וזה מתפזר.

בינתיים היה מכתב של ראסק, אי-אפשר לא לענות, אנחנו ענינו בעל פה, אנחנו לא ענינו בכתב.

ראש הממשלה: אפשר להגיד: הממשלה עדיין לא החליטה. אני אמרתי להסביר מהו המצב המיוחד שיש לנו, ולנו יש מצב מיוחד, אבל אם זה מגיע לרגע האחרון והדבר תלוי בנו אנחנו מצביעים, אבל לעת עתה ~~אי~~אפשר להגיד שאנחנו מתחבטים. עכשיו אבל הכל נגמר, אז מה?

מר לבבי: הם אומרים: "נניח ששם יקפצו האפרו-אסיאנים ~~xxxxxx~~ וידברו על ועדה, אתם בטח תצביעו נגד זה?" על זה לא נתנו תשובה. אני סבור שאם תהיה הצעה לדחות את הענין לא נצביע נגד.

ראש הממשלה: צריך לחפש כל פשרה. אני בא אליהם בטענות, אמרנו להם שלנו יש ענין מיוחד במליוני יהודים ובקשנו שאת הענין הזה ידע רק איש אחד, ומה שהם עשו איננו יפה.

...6/

[illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

...

מר לבבי: דבר נוסף הוא צרפת.

מר הרצוג: הופיע אצלי דלייה, הוא רצה לדבר עם מישהו בענין האו"ם והוא בא אלי עם בקשה רשמית של ממשלה צרפת: קודם כל הם טוענים שהעצרה קובעת את זה ולא המזכיר הכללי. המזכיר הכללי הוא נשיא העצרת והוא מודיע שזה וזה לא שילם את המגיע ממנו.

לפני שנתיים למשל האימי לא שילמה את התשלומים הרגילים אז נשיא העצרת הודיע: "קבלתי הודעה שהאימי לא שילמה ולכן היא לא תוכל להצביע".

ראש הממשלה: מה קרה אחה אחר כך?

מר הרצוג: היא שילמה אחרי ששה חודשים.

בסעיף 19 נאמר שמי שלא שילם איננו משתתף בהצבעה בעצרה, אף על פי כן רשאית העצרה להתיר את ההצבעה אם ברי לה שהוא לא שילם בגלל סיבות שאינן תלויות בו ואי התשלום נעשה לא באשמת המדינה הזו, כמו למשל נניח שאין לה כסף. הם טוענים שמכיון שכך הרי זהו ענין של העצרת ולא של המזכיר הכללי.

הצרפתים טוענים שמתוך קריאת סעיף 19 נמצא שהיות וכתוב שם שהעצרה רשאית להתיר את ההצבעה, דהיינו, למחול לחבר שאין לו כסף, זאת אומרת שהעצרה קובעת בענין זה ולא המזכיר הכללי, ומי שמתיר הוא גם שאוסר ולכן העצרת צריכה גם לאסור, ובענין זה צריכה להיות הצבעה.

ראש הממשלה: כתוב כאן: חבר לא ישתתף אם סכום פיגוריו מגיע או עולה על תשלום לשתי שנים. אז מספיק שיקום מי שמחפש את הצדק ואת האמת ויגיד: חבר, האיש הזה לא שילם; אז קוראים ל"יונגע-לײט" ומוציאים אותו. זו האמת כולה.

אחר כך אתה מוסיף ואומר: אף על פי כן, רשאית העצרה להתיר לאותו חבר אם ברי לה, דהיינו, רק במקרה כזה, שאם אין לו מרחמים עליו, רק במקרה כזה מותר להתיר.

מר הרצוג: צרפת טוענת שכתוב "לא ישתתף בהצבעה" אבל לא כתוב מי, והואיל וכתוב אחר כך שהעצרה יכולה להתיר אז לא יכול להיות איסור בלי העצרה. הם מבקשים שאנחנו נסכים לפירוש שלהם.

ראש הממשלה: אבל הוא מסכים שעל פי הסעיף הזה העצרת לא יכולה להתיר.

מר הרצוג: הם אומרים שהעצרת היא סוברנית, רק העצרת ולא הנשיא.

ראש הממשלה: אבל היא סוברנית להתיר גם אם אין כסף.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

מר הרצוג: הם טוענים שרק העצרת כולה יכולה להחליט.

ראש הממשלה: נניח שאני מסכים שרק העצרת יכולה להחליט, אבל העצרת קשורה בידים וברגלים, היא יכולה להתיר, היא מוכרחה לאסור.

מר הרצוג: אז העצרת עברה את החוק, כך הטענה.

הוא אמר לי: "אנחנו מבקשים מכם שני דברים: 1. הבנה ותמיכה של ממשלת ישראל". שאלתי אותו מה הוא מבקש והוא אמר לי: כאשר תעלה הבעיה אז הנשיא עלול לחשוש ויבקש הצבעה, ואז עלולים האמריקנים להגיד: אנחנו רוצים הצבעה על ההצבעה; הם גם מבקשים שיוחלט שזה ענין שדרושים לו שני שלישים, זאת אומרת שהערעור הזה צריך לבוא בשני שלישים.

ראש הממשלה: האם זה כתוב?

מר הרצוג: בסעיף 18.

סגן ראש הממשלה: גם האמריקנים מתכוונים לשני שליש.

מר הרצוג: עלול לקרות שהנשיא לא ירצה להחליט בענין זה והוא ירצה שהעצרת תחליט, ואז עלול האמריקני להגיד: לא, אנחנו רוצים שתהיה הצבעה על ההצעה שלך, אנחנו רוצים להצביע על הבקשה הצרפתית שרק העצרת קובעת ולא המזכיר. עלול להיות שהאמריקנים יגידו שזה ענין הצבעה של רוב פשוט ועל זה תהיה הצבעה, זאת אומרת שיכולות להיות שלוש הצבעות לפני עצם הענין. נניח שהעצרת מחליטה שהיא קובעת, נניח שהיא מחליטה על שני שלישים ואז מצביעים על עצם הענין. הצרפתי לא בקש על עצם הענין אלא על שתי ההצבעות הקודמות. אם העצרת תחליט שהיא הקובעת ואם היא תחליט על שני שליש אמרתי לו שנביא את זה בדיון לדרג גבוה. הצעתי היא להגיד שאנחנו תומכים בשני הדברים.

סגן ראש הממשלה: בקשר לשני שליש מוכרחים לתמוך בהם.

מר הרצוג: אחר כך לגוף הענין הרי ברור שאם שני אלה עוברים ותהיה הצבעה אז אם אנחנו מצביעים עם האמריקנים בלית ברירה אנחנו פוגעים גם בצרפתים.

מר לבבי: אם תהיה הצעה שיקימו ועדה אז אנחנו צריכים להמנע.

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]
[illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]
[illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]

ראש הממשלה: אני לא מבין, האמריקנים אומרים שעם פתיחת העצרת המזכיר אומר ליו"ר.

מר הרצוג: היו"ר לא רוצה לעשות את זה, הוא חושש.

ראש הממשלה: אז מה אומרת אמריקה?

מר הרצוג: אם הוא מפחד - לכוף עליו להחליט כפי שהצרפתים חוששים.

ראש הממשלה: כדי להוף עליו צריך שני שליש? אם לענין הזה צריך שני שליש אז לכוף עליו, על היו"ר, על אחת כמה וכמה.

מר לבבי: נניח שהנשיא, בניגוד לכל מה שהרצוג אומר, הוא אומר: "אגב, הגוש הסובייטי לא מצביע", אז יקום הצרפתי ויגיד: "אני לא חושב שזה בסמכותו של היו"ר להחליט כך אלא זה בסמכות העצרה" ואז יגיד היו"ר: "יש ערעור על מה שאני ואני מבקש הצבעה". נניח שיש רוב להצעה הצרפתי והעצרה קובעה, אז הצרפתי ידרוש שני שליש.

ראש הממשלה: אולי הצרפתים יעשו את זה שאת הענין הראשון של קביעה היו"ר יקבעו בשני שליש?

מר לבבי: זה בלתי אפשרי.

ראש הממשלה: נניח שלזה צריך רוב פשוט.

מר לבבי: השאלה אם זה יוחלט ברוב פשוט או בשני שליש.

ראש הממשלה: הנשיא יגיד: "אני לא רוצה להחליט", אז באה האספה ואומרת: "אתה כן תחליט", זה מה שאני חושב שכן יהיה.

מר הרצוג: יכול להיות.

מר לבבי: פה נצביע שלא הנשיא קובע אלא העצרה, אם נהיה במיעוט אז הוא יחליט וטוב לנו.

ראש הממשלה: אתה תגיד שלא הנשיא מחליט כי אם העצרה, אז נהרג הענין כאילו, ומה לגיד למלבורס?

מר לבבי: מלבורס לא דרש מאתנו הצבעה בענין זה.

...9/

מר הרצוג: צריך לעשור אתם בקשר בענין זה.

מר לבבי: אני חושב שלהצביע בעד זה שהנשיא יקבע, זה לא צריך.

ראש הממשלה: מה אומרת האג?

מר הרצוג: האג לא קבעה בענין זה.

ראש הממשלה: אנחנו מצביעים שלא הנשיא אלא העצרת, אנחנו מצביעים בעד שני שליש. האם מותר לשאול את הצרפתים: אם יהיו שני שליש אז ישלמו?

מר הרצוג: הם בטוחים שלא יהיו שני שליש, הם לא ישלמו. הצרפתי אומר שהם לא מעלים על הדעת שהמדינות הקטנות ירשו מצב כזה שרוסיה תפרוש. הצרפתים עושים חשבון שלא יהיו שני שליש ואילו האמריקנים חושבים שכן יהיו שני שליש.

מר לבבי: הם עושים חשבון של 40 - 50 קול, ויהיו הרבה נמנעים.

סגן ראש הממשלה: אולי תקום שודיה ותבקש ועדה, אני חושב שלא צריך להתנגד לזה.

מר לבבי: אי אפשר להצביע בעד מפני שאמריקה תכעס עלינו, אבל להמנע זה אפשר.

ראש הממשלה: אתה רוצה להצביע בעד שני שליש ולא מפחד, וזה עלול להרוג את הענין, אבל בעד דחיה אתה חושש?

מר לבבי: הארימן בקש שבהצעת פשרה כזו נצביע נגד, ואייב אמר לו: "אינני יודע".

בענין השני שליש אנחנו בעד, מוכרחים להיות בעד מפני שברוב פשוט הערבים עלולים לגייס נגדנו קולות בכל עת.

מר הרצוג: הסיכום הוא שמחוץ להצבעה על גופו של הענין אנחנו נצביע בעד ועדה מפני שיש ענין עם הגוש האפרו-אסיאתי.

מר לבבי: שלשום פנו אלינו האמריקנים שנצטרף אל עצרת של 13 מדינות מערביות בענין קונגו והחלטנו לחכות לילה ולמחרת נחתו בסטנלייוול.

<u>ראש הממשלה:</u> אני חושב שההסטוריה לא היתה סולחת לנו, הלא עמדו לשהוט 1,500 איש.

<u>מר לבבי:</u> בשביל מדינות אפריקניות זה דבר קטן שנשחטו 500 לבנים.

<u>ראש הממשלה:</u> אתה חושב שגאנה ואחרות היו כועסות עלינו?

<u>מר לבבי:</u> אין ספק. צ'ומבה גם נלחם נגד המורים, אבל הוא לא היה סולח לנו בגלל הנחיהה.

<u>מר הרצוג:</u> לי נדמה שאנחנו מוכרחים להצביע בשביל כל דרך של דחיה.

<u>ראש הממשלה:</u> פה אולי אפשר להמנע.

<u>מר לבבי:</u> בין הבקשה של האריסן והאינטרס שלנו, טוב להמנע.

<u>מר הרצוג:</u> אם נמנע פירושו שאנחנו דוחים את הבקשה הצרפתית. הם מבקשים מאתנו להרוג את הענין מבלי שהם מבקשים מאתנו להצביע אתם לעצם הענין.

<u>ראש הממשלה:</u> אולי יהיה רוב לדחיה גם בלעדנו? אפשר להגיד את זה גם לצרפתים, שאם הכל יהיה תלוי בנו אז נצביע.

<u>מר הרצוג:</u> האינטרס שלנו הוא כלפי צרפת. אני מציע להענות לשתי הבקשות שלהם בחיוב, וצריך להודיע על כך לאייב, מזה אין מנוס מפני שאם נדחה אותם אני לא יודע מה יהיה אחר כך.

<u>סגן ראש הממשלה:</u> אני בעד זה, זה מוצדק.

<u>מר לבבי:</u> אני חושש מהברוגז של הצרפתים, כשהם כועסים זה נוראה.

<u>סגן ראש הממשלה:</u> בזמנו הם אמרו שאם אנחנו נשחט את החזירים אז הם לא יתנו לנו מיראז'ים.

<u>מר הרצוג:</u> אני מציע להשיב לצרפתים שבהתאם לפניהם נצביע בשתי הנקודות האלה בעד.

<u>מר הרצוג:</u> אשר לועדה: היות ולא פנו אלינו אנחנו נגיד שאנחנו נמנע. לגופו של ענין החלטנו עם אמריקה.

צריך להודיע לאייב ולקומיי בענין הצרפתי, אולי כדאי לשאול את דעתם.

<u>מר לבבי:</u> לא, זה מסוכם.

<u>מר לוברני:</u> זה יידון בישיבת הממשלה ביום ראשון.

<u>סגן ראש הממשלה:</u> אני מציע שלא. קבלנו מסקנה עקרונית וזה לא סותר את מה שסוכם שם.

<u>מר לבבי:</u> אנחנו לא צריכים להגיד לצרפתים יותר ממה שהם מבקשים.

<u>מר לוברני:</u> ראש הממשלה בקש לשאול את לבבי בקשר לנאום של ברז׳נייב.

<u>ראש הממשלה:</u> הוא נאם והזכיר את כל המדינות שבעולם חוץ מאתנו, אני שואל: האם לא כדאי שהקונגרס היהודי יפנה אליו בענין זה?

<u>מר לבבי:</u> אנחנו יכולים לעשות את זה.

<u>מר לוברני:</u> ראש הממשלה רצה גם פתק לבודרוב.

<u>ראש הממשלה:</u> אני אכתוב פתק שיימסר לתקוע.

<u>מר לבבי:</u> שימסור לבודרוב פתק אישי.

<u>ראש הממשלה:</u> שוב אני חוזר: אני רוצה שמישהו יאסוף את הטענות שלנו ונצעק ונשאל מתי יהיה סוף לשביתת הנשק, מתי זה יוחלף במשהו יותר טוב.

[illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]
[illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]
[illegible]

Summary of Events extracted from
Mount Scopus Journal

23 December 1964

(All Times Local)

Time	Event
1415	UN Observer supervising the olive picking on Mount Scopus reported that the olive picking party had left the area (of the olive picking Mount Scopus).
1415	Jordan Delegation reported that today at 1400 hours four Israeli policemen with a mine detector left the Hebrew Library and entered the House located at MR 17333-13311. Jordan requested the immediate withdrawal of the policemen from the House. Information passed to Israel Delegation with a request for the immediate withdrawal of the police. Notification that olive pickers had left the area was given at this time.
1425	Jordan Delegation again protested the presence of the Israeli police and again requested their immediate withdrawal. Information again passed to Israel Delegation with request that immediate action be taken to withdraw the police.
1435	The handyman at the MAC reported he heard firing in the Mount Scopus area. Chairman and Operations Officer investigated. Chairman telephoned Jordan Delegation which replied that no firing had been reported. Chairman requested an immedi[ate] check and if there was any firing from Jordan that it be stopped immediately. Chairman telephoned Israel Delegation which stated that Polic[e] were on agreed map reference and did not enter the Incident House. Said they had no knowledge of firing - conversation interrupted while Major Israeli answered an urgent call on another phone - he returned to say firing was reported from West of Mount Scopus and from Augusta Victoria. Fire was returned and he believed one Israeli was wounded.

../..

Time	Event
1437	UN Observer living on Mount of Olives road reported firing in Mount Scopus area. He was instructed to remain and observe.
	Chairman telephoned both Jordan and Israel Delegations and stated that firing was continuing. Both promised to check and to ensure that firing ceased. Israel stated that the only fire from the Israeli police was return fire when fired upon.
1443	UN Observer at MAC reported smoke on Mount Scopus and firing of LMG/HMG and rifles - bursts and single rounds; smoke grenades and flares also observed.
1443	Chairman reported incident to DCOS.
	Chairman set up a cease fire for 1500 LT. Both Jordan and Israel agreed although both protested they were not the ones firing. Israel did say fire was returned when fired upon.
1500	UN Observer on Mount of Olives Road reported entire Southern slope of Mount Scopus was still under heavy fire and smoke. He was instructed to indicate direction of fire and to move closer for observation.
1505	UN Observer on Mount of Olives Road reported the continuing of the firing but that it seemed to be lessening.
1506	UN Observer at MAC reported flares going up from area of radio shack (Mount Scopus).
1510	UN Observer on Mount of Olives Road reported there had been no firing for two minutes approximately and that the smoke was also diminishing.
1535	Chairman reported to Government House that evacuation of wounded had been arranged.
1543	UN Observer on Mount of Olives Road reported two smoke shells from area radio station NW of Mount Scopus.
1546	UN Observer on Mount of Olives Road reported heavy fire had again broken out on Mount Scopus.

../..

Time	Event
1548	UN Observer on Mount of Olives Road reported there had been no firing for one minute.
1559	UN Observer in charge of evacuation party instructed to report to Police Inspector on Mount Scopus.
1602	UN Observer in charge of evacuation party reported delay at gates of Mount Scopus.
1610	UN Observer in charge of evacuation party reported entering Mount Scopus.
1705	UN Observer in charge of evacuation party reported arrival at Mandelbaum Gate (Jerusalem) with wounded. (Two stretcher cases and One walking wounded).

30

משרד החוץ

מחלקת הקשר

בלתי מסווג | **מברק יוצא**

אל: הנציגויות (לפי רשימה) — מס' חוזם 14

מאת: המשרד ירושלים — נשלח: 24.12.64

תקרית הר הצופים .

להלן פיקרי הודעת דובר צהל .

ב-17.12.64 הסכמנו לבקשת ראש מטה המשקיפים לאפשר מטיבות הומאניטריות לערבים למסוק זיתים בפינה הדרום מערבית של החלק הישראלי של הר הצופים. ב22.12 הורשו ששה ערבים למסוק זיתים החל מה-23.12 שעה 1330 בנוכחות משקיפי אום ושלושה שוטרים ישראליים שימצאו במחצית המרחק שבין האוניברסיטה והמוסקים . בשעה 1330 נגשו 6 ערביות בלווי משקיפי אום לעצי הזית ומסקו כשלושת רבעי שעה ובשעה 1415 עזבו פתאומית השטח . בשעה 1440 פתחו חיילים ירדניים שבאוגוסטה ויקטוריה אשר בחלק הדרומי של ההר באש מקלעים ורובים לעבר השוטרים . שלושה שוטרים נפגעו . כן ירו מן העמדה הדרומית להר לעבר מספר שוטרים שהתקרבו לפצועים כדי לחלצם . השוטרים השיבו באש . האום הציע הפסקת אש לשעה 1500 והיא נפסקה ב1508 . בשעה 1540 הודשה האש הירדנית כאשר שוטרים שלנו ניסו להוציא הפצועים . משקיפי אום יצאו להר לעזור בפינוי הנפגעים אך התעכבו בגלל האש הירדנית שנורתה כלפי כל מי שהתקרב לעבר הפצועים . רק בשעה 1620 הגיעו משקיפים לפצועים והאש פסקה . הפצועים הועברו לבתי חולים בירושלים . אחד מהשלושה פצוע קשה .

ב-24 התקיימה שיחה קדרון-בול בנושא .

משך

תפוצה : שהח מנכל(2) סמנכל משן מאף מער מבר מלש מאחב מזאר מזת מאם

רב/לב 25.12 הסברה קבט .

82

משרד החוץ

מחלקת הקשר

מברק יוצא - מסווג

ש מ ו ר

אל : ממישראל ניו יורק, וושינגטון, לונדון, פאריס — **חוזם 15**

מאת: המשרד ירושלים — נשלח: 24.12.64

מ י ד י — 1404. סף

הר הצופים.

על פי הזמנת קדרון בא בול למשרד 24 דצמבר בבוקר בלויה ריג'יה, גאיארד (יועץ מדיני) וקולונל קמרון Cameron יו"ר ועש"ן ונציגו להר הצופים. קדרון הדגיש שתקרית 23 דצמבר היתה רצינית ביותר ושממישראל מתייחסת אליה בחומרה מיוחדת. הכל היה מוסכם מראש. בהיענות להפצרותיו הרבות של בול הסכמנו לאפשר מעוק בכרם הזיתים דרומה לבית השדור בהר הצופים ובול מצדו הסכים כי חוליה של שומרינו תמצא בשטח בנקודה במחצית המרחק שבין בניני האוניברסיטה למקום העבודה. מקום העבודה וכן נקודת התצפית המוסכמת של שוטרינו נמצאים בשטח שעליו חל סטטוס קוו tacit מ-1956 לפיו אין כניסה לתוכו משום צד (שטח זה נמצא בין הקוים של מפת 7 ביולי 1948, המצורפת להסכם הר הצופים, שבה אין ירדן מכירה, ומפה מ-21 ביולי 1949 שאינה מוכרת על ידינו). ב-27 דצמבר מסר קדרון לבול בטלפון קואורדינטות של המקום המוצע לנקודת התצפית של השוטרים. ב-22 בדצמבר קול' קמרון אשר לנציגנו לועשן כי המקום בסדר והוסכם שהעבודה תתחיל למחרת בשעה 1330. בהסתמך על הערכת בול במכתבו לקדרון מ-4 דצמבר שהעבודה תמשך שנים או שלושה ימים עשינו סדורים לכך. משום כך אנשינו לא ראו בהסתלקות 6 הערביות לאחר 45 דקות של עבודה סימן שהעבודה נסתיימה, אלא שזו פסקה זמנית בלבד. לכן לא עזבו השטח כי איש לא אמר להם מצד האו"ם שתפקידם נגמר.

קדרון הדגיש ששלושת השוטרים היו במקום המוסכם כל הזמן. עובדה זו נבדקה בקפדנות ואין ספק באמיתותה. לא מן הנמנע כי הבחורים זחלו כמה מטרים מהמקום אחרי פציעתם בנסיון למצוא מחסה. (הערה: כך באמת היה) אבל לטענת הירדנים שנכנסו לבית השדור אין יסוד.

2/..

משרד החוץ

מחלקת הקשר

מברק יוצא - מסווג

בול לא הגיב בכלל - עגו שהוקילה טרם הושלמה. קמרון אשר:

א. שהוא מסר הקואורדינטות של נקודת הצפיה הארעית לירדנים וכן הדריך אותם לגבי פרטי המבצע.

ב. שכאשר הולצו הפצועים היו כ-30 מטרים מבית השדור (זה מתאים לקואורדינטות המוסכמות).

קדרון ציין שחששנו כל הזמן שמסיק זה אינו מעשי אלא פוליטי וכל מטרתו היתה לקבוע עובדה חדשה בשטח. העובדה שהעבודה נסתיימה כעבור 45 דקות מוכיחה שצורך מעשי במסיק זה לא היה מעולם. קמרון אשר שכמעט ולא היו זיתים על העצים. קדרון הוסיף שלא יהיה עוד מסיק במקום הזה, וכן לא יהיה עוד עבוד ירדני בשטחים בהר שבפקוחנו.

בול הוזמן לרוחמ 27.12.

קדרון

שהה רוהמ תבכל(2) סמגבל משן מער מאהב מבד מזח חקר אמך דמ

רב/קל 25.12

UNITED NATIONS NATIONS UNIES

TRUCE SUPERVISION ORGANIZATION

Government House
Jerusalem
26 December 1964

Memorandum by the Chief of Staff, UNTSO on the
Mount Scopus Incident of 23 December 1964

1. This memorandum is based upon reports on investigation of the Mount Scopus incident of 23 December 1964 arranged for and submitted by the Chief of Staff's Representative for Mount Scopus. The last of these reports was received at noon on 26 December. The memorandum is also based on documentation in the UNTSO and HJKIMAC files concerning the arrangements for the olive picking in the area of the incident which they immediately preceded. Attached as an Annex are extracts from the Mount Scopus Journal for 23 December which indicate the sequence of events as logged by Operations Officers at HJK-I MAC House.

2. Summary of Incident

At approximately 1330 hours six Jordanians (4 women and 2 men) arrived with an escorting UNMO at the appointed olive-picking area (MR 17340-13295). Picking commenced. No Israeli police could be seen by the UNMO from the hollow in which the trees were located. At approximately 1410 hours picking finished because few olives remained on the trees. At 1415 hours the party cleared the area and the UNMO so informed the MAC House. While moving out of the area, the UNMO noticed two Israelis near the Radio Building (MR 17333-13311) engaged in laying white tape.

3. Israeli testimony indicates that at about 1330 hours a party of three Israelis armed with rifles proceeded from MR 17332-13321 and at approximately 1415 hours reached MR 17329-13310, 200 metres distant. Their course passed behind the Radio Building which they did not enter, nor according to their testimony, approach closer than 30 metres. The slow progress resulted from the leader's probing

with a stick for possible mines and laying a white tape for guidance of the trio. The three were clearly visible at this MR, the position to which they had been instructed to proceed to observe the olive-picking. The Israeli party thus arrived at approximately the time the olive pickers had finished picking and were about to leave the area. Having been briefed to expect the picking to last one or two days, the three Israelis maintained their station, not knowing why the pickers had left. The Israel Police Inspector at Mount Scopus stated that he saw the UNMO leave the area with the olive pickers. Two members of the Israeli party interviewed stated that they did not notice the UNMO.

4. Before the UNMO who had accompanied the pickers had left the Augusta Victoria area to report to the MAC on conclusion of his mission, he was approached by a Jordanian civilian and a policeman, both unarmed, who drew his attention to the Israelis. The UNMO left the area and reported this fact as soon as he reached the MAC house by which time, however, the shooting had started.

5. Jordan testimony indicates that Jordanian policemen in the Augusta Victoria area had been briefed to watch the olive-picking operation scheduled for 1330 hours. The Police stated that they had been informed that Jewish policemen would possibly be seen around the building at MR 17328-13331 and that they would not go outside the fence surrounding the University compound. This testimony indicated that it was when the returning olive-picking party reached the observation position that they noticed Jewish police coming out from behind the fence and proceeding, as described above, towards the Radio Building and drew the UNMO's attention to the presence of the Israelis.

6. The same Jordanian policemen stated that after shouting in Arabic and waving to the Israelis to go back, two warning shots were fired. The UNMO was not present to report. Members of the Israeli

party stated that they heard no shouting. At this stage the Jordanian police state that fire was directed at them from the University area.

Action by Chief of Staff's Representative.

7. The attached extracts from the Mount Scopus Journal for 23 December outline the sequence of events from 1415 hours when the UNMO and the picking party left the area. Jordan messages at 1415 hours stated that Israel policemen had entered the Radio Building at MR 17333- 13311. A second message at 1425 hours stated that the Israelis were far from the observation location at MR 17321-13331 given by the Chief of Staff and were in the above-mentioned building. The Jordan requests for withdrawal were passed to the Israel Delegation at 1420 and 1430 hours respectively.

8. The Chief of Staff's Representative received information of the outbreak of firing at 1435 hours. The COSR telephoned both the Jordan and Israel Delegations first for information and then to call upon both to cease fire. Reports of observers during the firing and the subsequent investigation reports indicated that firing from various weapons occurred: rifles, light machine-guns, mortar smoke shells and flares. The observed firing came from the area of the University on the Israel side and from the Augusta-Victoria area and the AFIFI House MR 17301-13318 on the Jordan side. At 1443 hours the COSR set 1500 hours for a cease-fire and both Jordan and Israel agreed. Firing continued until 1508 hours and then ceased until 1543 hours when two smoke shells were observed and a renewed exchange of fire took place for one minute at 1546 hours. Difficulty in effecting the cease-fire is illustrated by the statement of the Israel Chief of Police Inspector at Mount Scopus that he did not know about the cease-fire during the afternoon.

9. During the exchanges of fire three Israelis were wounded, one critically and one Jordanian was wounded. The original Israeli patrol of three was pinned down by the fire and two rescue parties were sent from the University area to assist their withdrawal. Although the Israelis managed to reach or to be assisted to sheltered positions, it was not until an UNMO party reached the area that their evacuation took place. The UNMO in charge entered Mount Scopus at 1610 hours and by 1630 hours had returned to the University area with the Israeli casualties who arrived at Mandelbaum Gate at 1705 hours.

Background of the Incident

10. This grave incident developed from an oral request by the Jordan Official for Mount Scopus that the COSR for Mount Scopus arrange for local villagers to pick olives at approximately MR 17340-13295 on Mount Scopus. On 25 November the COSR replied authorizing the picking on 26 and 27 November under the supervision of an UNMO and so notified the Acting Israel Official for Mount Scopus. On the same day the latter referred to the sensitivity of the so-called Incident House (approximate MR 17333-13310) on Mount Scopus and stated that Jordan should be made aware that Israel policemen would be in the House and its vicinity during the olive picking. The COSR thereupon suspended his authorization for olive picking pending receipt of assurances that the Israeli Police would not enter the area of the Incident House during the olive picking.

11. Informed of this situation, the Chief of Staff decided to make a personal effort to resolve the problem. He had in mind both the general tension surrounding activities by both parties on Mount Scopus and the particular fact that the Incident House area had been the subject of previous incidents, lying as it does in a disputed area between the lines of the 7 July and 21 July 1948 maps.

He thereupon began, by letter dated 30 November, an exchange of communications with the Israel Director for Armistice Affairs. Essentially his position was that an arrangement for olive picking under supervision of an UNMO would represent both a humane step on behalf of a few villagers and a constructive act towards minimizing Mount Scopus problems. To prevent the Incident House from again becoming a subject of controversy, he suggested that the UNMO be instructed to prevent any access thereto during the picking and that no Israel police enter the area during the operation. Subsequently he recalled that UNTSO records indicated that up to 1956 Arabs had harvested olives in the area in question and that on the basis of purely humanitarian considerations no objection had been taken to olive picking in late November 1958 in the presence of an UNMO. He also expressed the view that any status quo in the area, such as referred to by the Israel Director (see Para. 12 below), would not be upset by the presence of a few olive pickers for two or three days.

12. In reply, on 2 December, the Israel Director for Armistice Affairs, wrote that Israel records indicated that since the 1956 incident the whole area had been governed by a status quo arrangement which provided that there should be no access to it from either side and that since then there had been no authorized olive harvesting there. While not wishing the olives to remain on the trees, he continued, the Israel authorities could not agree to the inauguration of a practice of one-sided Arab access to this area even under safeguards designed to ensure that a new status quo was not established. He concluded by proposing a compromise under which the pickers would be in the company of an UNMO and an Israeli police patrol could be in the general vicinity of the olive grove but not at the actual scene of the work.

13. After further correspondence and personal meetings, the Israel Director for Armistice Affairs telephoned on 17 December to suggest that the Israeli police should be approximately at MR 17328-13311,

that is, approximately halfway between the meteorological building at Hebrew University and the olive trees - and 100 metres away from the place of picking.

14. On 21 December the Chief of Staff wrote to the Jordan Official for Mount Scopus that he was anxious to support his Representative's efforts to arrange for the olive picking but pointed out that the matter was complicated by contradictory positions connected with the existence of the two maps, the one attached to the 7 July 1948 agreement and the 21 July 1948 map, and that all efforts to settle the controversy had failed. He then proposed a practical arrangement under which an UNMO would accompany the pickers and the Israel police "would not approach closer than approximate MR 17328-13331, thus remaining 100 metres away from the place of picking".

15. On 22 December the COSR for Mount Scopus met with the Jordan official for Mount Scopus who stated that he accepted the arrangements proposed by the Chief of Staff but only so that the olives could be picked. Arrangements were reached for the time of the olive picking. The COSR was not aware of the typographical error which had crept into the letter to the Jordan Official for Mount Scopus concerning the MR suggested by the Israel Director. He was clear in his own mind during the discussion that the Jordan Official knew that Israeli policemen would be in the area suggested by the Israel Director. In that conversation the COSR stated that the proposed arrangement was the only one possible if olives were to be picked this year. He added that it was unfortunate but, due to the fact that this was a disputed area, if any Jordanians were admitted to the area even for olive picking, the Israelis insisted on an equivalent right to enter the area at the same time. However, although Israel police would be in the area and would observe the

olive picking they would not be in the vicinity of the olive pickers but would be at least 100 metres away, as stated in the Chief of Staff's letter.

16. On 23 December at 1445 hours, UNTSO Registry at Government House received a letter addressed by the Jordan Official to the Chief of Staff. After stating that the proposed arrangements did not mean that Israeli police had any right of control over the area involved, which was under the sole protection and responsibility of UNTSO, the Jordan Official declared he had no objection to the arrangements "with the understanding that Israeli policemen on Mount Scopus would not approach closer than approximately MR 17328-13331" as mentioned in the Chief of Staff's letter. This letter, it will be noted, arrived after the firing had broken out.

Conclusions

17. The investigation of the incident disclosed that while the Israeli policemen had taken up their observation position at approximately MR 17328-13311 as agreed between the Israel Director and the Chief of Staff, the Jordanian policemen had according to their testimony been briefed to expect the presence of Israeli policemen at MR 17328-13331, some 200 metres from MR 17328-13311. It was only then that the discrepancy between the agreed MR and that transmitted to the Jordan Official was noted at Government House. A check established that a typographical error had occurred and that a figure "3" typed instead of the correct figure "1".

18. It may therefore be said that this most unfortunate error, created a misunderstanding which was the proximate cause of the incident and its grievous consequences. The fact that such an error was made and not detected earlier is cause for the most sincere regret.

19. While accepting full responsibility, the Chief of Staff would note that the Jordan Official could also have detected the error because of the discrepancy between the erroneous MR 17328-13331 and the following phrase in his letter "thus remaining 100 metres away from the place of picking". The distance between the erroneous MR and the picking area was over 300 metres.

20. Despite the typographical error and consequent misunderstanding the Chief of Staff notes that the observing Jordanian policemen stated that they initiated the firing by two warning shots. UNTSO history shows that warning shots, whatever their intention and by whichever side fired, can lead to grave consequences. Any firing by either party except in self defence, constitutes a violation of the unconditional cease -fire ordered by the Security Council in 1948. Such firing in this incident was a violation by Jordan of that cease fire. It should not have occurred, particularly in view of the detailed arrangements for the olive picking and the certainty that the COSR would immediately investigate any breach of these arrangements which might be brought to his attention.

21. Whether the first two Jordanian shots were warning shots or not, the apparently immediate return of fire from Israeli positions may be explained by the fact that the Israeli police were occupying an exposed observation position which they had been advised had been agreed to by Jordan.

22. The Chief of Staff most sincerely regrets the incident. He is convinced that the typographical error would not have had such grave consequences except for the constant tension that has prevailed in the area for many years. Successive Chiefs of Staff have tried with great difficulty to carry out their responsibilities under the Mount Scopus Agreement and resolve that tension. The present Chief of Staff will continue those efforts which can, however, not establish tranquillity in the area without the co-operation of both Parties.

משרד החוץ

מחלקת הקשר

מברק יוצא - מסווג

1404

סודי

אל : ממישראל ני' יורק ושינגטון לונדון פאריס
מאת : המשרד ירושלים

חוזמ 38
נשלח : 27.12.64

מיידי

הר הצופים.
פגישת רוהמ בול 27 דצמבר.

בול נלווה על ידי ריג'יה וקולונל קמרון. נכח קדרון.
רוהמ פתח באמרו שבודאי ידוע לבול שהן הממשלה והן הציבור נזדעזעו מפציעת שלושה השוטרים בהר הצופים ב-23 דצמבר ע"י אש ירדנית. אנו יודעים שמטרת הירדנים היא להורידנו מההר אם וכאשר יוכלו לעשות זאת. אולם מאחר ואין בכוחם לבצע משימתם ע"י התקפה חזיתית מנסים הם לכרסם בגבולות איזורינו קמעה קמעה כדי לבסס בתוכו עמדות שעליהם אין להם זכות. לכך לא נסכים. לאור לחץ זה ולאור הויכוחים סביב הגבולות (ווינרה:הכוונה לויכוח על המפות) שלדעתנו אינם מוצדקים יבין בול מדוע אנו נוקטים קו שלפעמים נראה בלתי פשרני בהר הצופים. הסטטוס קוו בהר עדין ביותר ואיננו רוצים שיעורער. אנו חוששים שאם יעורער עלולים הדברים להתדרדר למצב של חוסר שליטה, כפי שקרה ב-23 דצמבר.
רוהמ הטעים שאיננו מאמינים שמסיק הזיתים היה אמיתי. הכוונה היתה פוליטית והעובדה שהמסיקות עזבו השטח אחרי 45 דקות כי כמעט ולא מצאו זיתים על העצים מוכיחה זאת. מטרת הירדנים היתה לקבוע תקדים ולבסס עמדה באיזור שבו אין להם זכויות. משום כך עמדנו על נוכחות שוטרינו במקום. אולם הואיל ובול התענין אישית בפרשה וחשש שנוכחות אנשינו במקום רגביר המתח הסכמנו שהשוטרים לא יהיו באמצע במטע הזיתים עצמו, אלא כ-100 מטרים הרחק ממנו. הקואורדינטות של המקום המוצע נמסרו לבול ע"י קדרון ב-17 דצמבר ואושרו ע"י בול. קמרון לנציגנו לעניני הר הצופים ב-22 בו. קמרון אישר גם שהדריך השלטונות הירדניים בעל פה אודות המבצע. משום כך אין צל של ספק שהירדנים ידעו היטב איפה יתמקמו שוטרינו, מתי יגיעו לאותו המקום ומדוע יימצאו שם. בכל זאת

מברק יוצא - מסווג

ירו בהם בדם קר והמשיכו לירות כאשר ניסינו לחלצם. רוהם הדגיש שהוא בירר ויכול לאשר כי השוטרים לא זזו מהמקום המוסכם מראש. אנו מתיחסים בחומרה לתקרית לא רק בשל האופי האכזרי אלא בגלל הפרת האימון והבוגדנות שלוו אותה. זה מצב בלתי נסבל והודות לכך ניתנו הוראות לבטל ההיתרים שניתנו לירדנים המקומיים לעבד אדמות בתוך גבולות האיזור הישראלי. חבל שהאיכרים הירדניים חייבים לסבול מבוגדנותם של שלטונותיהם אולם איננו מוכנים להסתכן עוד.

רוהם ציין שאיננו יכולים לא להיות מודאגים מהפורענות הגוברה והולכת בגבול הירדני בזמן האחרון. לפני כעשרה ימים נהרג ישראלי אחד ונפצע שני ביד חנה. כמה ימים אח"כ הותקפו שתי מכוניות אזרחיות ממארב בנגב. והנה היריות בהר הצופים. איננו יודעים מה מאחורי דברים אלה, אבל המצב חמור ונצטרך לנקוט קו נוקשה יותר כלפי הירדנים.

בול הביע צער רב על התקרית ועל פציעת האנשים. אמר שחייב לקבל על עצמו האחריות למצב שהתהוה. הודות לטעות דפוס מצערת של כתבנית בארמון הנציב נמסרה לירדנים קואורדינטה לא נכונה. הטעות היתה בספרה אחת (13331 במקום 13311) אולם בקנה המידה של המפות היא שוה 200 מטרים בשטח. כלומר במקום 100 מטרים ממקום המסיק כפי שסוכם בינו לבין קדרון טענו הירדנים, על סמך טעות הדפוס, שהשוטרים היו צריכים להיות 300 מטרים הרחק ממנו. לפי הגירסה הירדנית כאשר ראו השומרים באוגוסטה ויקטוריה שהשוטרים הישראלים מתקרבים מעבר ל-300 מטרים אלה ירו שתי יריות אזהרה ומכך התפתחה התקרית. בול ציין שבמכתבו לנציג הירדני בו הודפסה הקואורדינטה הלא נכונה הוא הוסיף שהמקום זה 100 מטרים מהזיתים. כך גם עשה קול. קדרון כאשר הסביר הפעולה לנציגים הירדנים בעל פה. מכך היה צריך להיות ברור לשלטונות הירדנים שהקואורדינטה אינה נכונה, וקדרון היה סבור שהירדנים ידעו ששוטרינו יהיו במקום שהוצע על ידינו כלומר 100 מטרים מהעצים. נוסף על כך אסור היה לירדנים לפתוח באש בניגוד להוראות עובבים.

בול הוציא פיסת ניר מכיסו בנקודה זו והקריא הודעה שהמציאתה כדלהלן :

א. התקרית נגרמה ע"י טעות דפוס מצערת לה אחראית מטה מנגנון הפיקוח של האום ולא היה מארב ירדני מתוכנן.

ב. לאור כך הוא מקוה שנחדש היתרי העיבוד שבוטלו כי הכפריים אינם אשמים.

מברק יוצא - מסווג

ג. המצב בהר הצופים מתוח והמתיחות נגרמה בין השאר ע"י המחסום בדרך מעיסוויה לעיר ומהפסקת התיקון בדרך זו.

ד. חיוני להרגיע הרוחות בהר הצופים. הוא משוכנע שהרגעה בהר תשפיע גם במקומות אחרים.

ה. היה רוצה לפתוח בשיחות עם קדרון בשאלות אלה, וכנקודה ראשונה מציע שנדון באפשרות של הקמת נקודה תצפית של - האום בהר.

רוהם השיב שאיננו מתכוונים לחדש היתרי העיבוד. אשר להצעותיו האחרות נדון בהן.

רוהם שאל בול כיצד הוא רואה המצב בצפון לאחר הדיון במועבי"ט. בול השיב שרוצה להתרכז במדידת הקטע צפונה לתל דן. רוהם עמד על הרחיפות של המדידה שאיננה צריכה להמשך יותר מכמה שעות כי מדובר בקטע של 250 מטרים בלבד. שאל מתי יתחיל. בול השיב שהיו"ר כבר נתבקש לפנות לסורים בענין והוא עצמו יטוס לדמשק בימים הקרובים. רוהם לחץ שיזדרז כי הדבר חיוני לנו. לבול ודאי מובן שהעיקר כאן הוא המים ועל כן לא נוותר. בול ציין שאנו שולטים על הדרך מהתל בלאו הכי ומשום כך לא נראה לו שיש צורך לחדש הפטרול. רוהם השיב שאם הדרך בישראל כפי שהוכח כבר למה לא לפטרל. אם נפסיק עשויים הסורים לפרש המנעותנו בצורה לא נכונה. הוא הדגיש וחזר והדגיש שעל בול להזדרז במדידה.

קדרון

תפוצה : שהח רוהמ מנכל2 סמנכל משן מאהב מער מבר מזת וחקר רם אמן

יי/רה

סודי ביותר

כ"ד בטבת תשכ"ה
29 בדצמבר 1964

אל : מר א. לבבי, המנהל הכללי

מאת: מ.ש.קומיי, נאו"ם, ניו יורק

הנדון: מצעד יום העצמאות בירושלים -
מכתבך מ-29 בנובמבר.

אריה היקר,

אני מבקש סליחה אם בגלל עומס העבודה לא השבתי קודם למכתבך. בינתיים היתה לי הזדמנות להחליף דעות עם סגן רוה"מ ועם הרמן, וגם לעיין בתשובת הרמן אליך מ-1 בדצמבר.

לעצם הענין, דעתי כדעת הרמן. בדיון שהתקיים במועבי"ם באפריל 1961, השמיע לוריא את כל ההנמקה האפשרית למצעד דאז: האופי הטקסי, התקדים של 1958, דברים דומים מהצד הירדני, ארבע שנות שקט בגבול הירדני, והפרת אלמנטים יותר רציניים בחוזה ש"ן על ידי מירדן, כגון סעיף 8 וסעיף 12. למרות זאת נתקבלה החלטה ~~מאוד~~ נגדנו לאשר החלמת וש"ן, ולהפציר בישראל לקיים את ההחלטה הזאת.

אפשר לציין שהן הדיון והן ההחלטה היו באופן יחסי מתונים, בגלל אותם הנמוקים שצויינו בנאום לוריא. אין לצפות לאותה התאפקות הפעם, כי המצעד יהיה באופן הפגנתי בנגוד להחלטת מועבי"ט עצמה, ובהקשר מצב הרבה יותר מעורער בגבול ובאזור ממה שהיה באפריל 1961.

אם להניח שתהיה שוב החלטת וש"ן נגדנו, וגם פניה מפורשת מבול, ואם בנוסף יהיה איזה מין איסור מוקדם מטעם מועבי"ם (injunction) בתמיכה מלאה של אה"ב וחברים אחרים, אזי נסתבך בזירה הבינלאומית ונלך למבחן עם ירדן בו נהיה לגמרי מבודדים.

./2

אני מבין היטב את הרצון בבי"ה לאפשר מצעד צבאי גם בירושלים, ומאידך גיסא את אי הרצון לוותר על מבצע כזה דוקא בבירתנו. אבל אין אפשרות להתעלם מהעובדה שהאיסור להביא טנקים או נשק כבד לתוך אזור ההגנה נובע מחוזה ש"ן חתום על ידי ממשלה ישראל, אשר עדיין מכבדת את החוזה.

נמסר לי שהעניין נחוץ כלפי דעת הקהל בארץ, אבל אני מרשה לעצמי לציין שממשלת ישראל תפגין כח ורגש בטחון דוקא אם תסרב להפר הסכם חתום על-ידה ותעמוד נגד בקורת בנדון.

אני מסכים עם הרמן שיש להפריד בין שאלת המצעד ושאלת מעמד ירושלים. תבינאום איננו יותר שאלה אקטואלית ולכן אין טעם להפגין שליטתנו בצורה שתביא לסבוכים בינלאומיים ובעקיפין רק תעורר השאלה מחדש. נכון שמעמד ירושלים כבירת ישראל עדיין איננו נהנה מהכרה כללית, אבל לא נסיר את התחייבויות הנשארות על ידי פגיעה בהסכם ש"ן. להיפך, זה עלול לגרום לנוקשות יתרה מטעם הגורמים שמסתייגים.

אני מבין שהשאלה איננה כרגע אם לוותר או לא לוותר על מצעד בירושלים בכלל, אלא מה יהיה אופי המצעד שיתקיים בד בבד עם מצעד צבאי מקביל בתל-אביב. אם כך, נדמה לי שעלינו למצוא דרך לערוך מצעד בירושלים שיהיה מקור לגאוה צבורית וספוק לאומי, אבל שישאר בתוך מסגרת הגבלות חוזה ש"ן. אינני מאמין שדבר זה הוא למעלה מכוחנו או דמיוננו. ובזה נשתחרר מהצורך בכל שלוש שנים להזמין החלטות נגדנו מטעם ש"ן ומועבי"ם, לחץ כבד מאה"ב וגורמים אחרים, ונצחונות מדיניים לצד הערבי. הצעת הרמן מושכת ואני מניח שיש מקום להצעות אחרות באותה רוח, אשר תאפשרנה חגיגת יום העצמאות בירושלים בצורה מכובדת ומתאימה בלי התסבוכות הרציניות שנובעות מהכללת מספר טנקים. אחרי מה שקרה בקרב תל-אל-קאדי מסופקני אם הערבים יראו בהתאפקות כזאת סמן חולשה מצדנו.

בברכה,

מ.ש.קומיי

העתק: שרת החוץ
סגן רוה"מ
מר א. הרמן
מר א. לוריא
מר [illegible]
מר [illegible]

נ.ב. ההחלטה נגדנו ב-1961 היתה למעשה פה אחד. בריה"מ, קע"ם וצילון (ז.א. האלמנט הערבי) נמנעו רק בגלל התיקון האמריקאי שבקש משני הצדדים לכבד חוזה ש"ן. התקון היה בעצם והור לנו.

57

1404

ירושלים, ב' שבט תשכ"ה
5 ינואר 1965

סודי
דחוף

א ל : המנכ"ל

העתק: ראש לשכת שה"ח
ראש לשכת רוה"מ
רמנכ"ל
ראש אב"מ
רעש'ן ירושלים
מר מ. קומיי, ניו-יורק

מאת : מנהל המחלקה לשביתת נשק

הנדון : הר הצופים - הפסקת העבוד החקלאי

מצ"ב העתק מכתב מאת ראש מטה המשקיפים אלי מ-4 בינואר בו הוא מפציר בנו להתיר חידוש העיבודים בהר הצופים ע"י ערביי עיסוויה.

במכתבו זה מציין בנדל בול:

א. שהגורם הראשון והעיקרי לתקרית 23 בדצמבר היה הטעות של מטה המשקיפים, אם כי ירדן אינה משוחררת מאחריות.

ב. אין להעניש את ערביי עיסוויה בעד מעשיהם או מחדליהם של אחרים.

ג. הסטטוס קוו בהר הצופים מקיף עבוד ערבי בחלקות הנידונות. כלומר בטול העבוד מהווה שינוי הסטטוס קוו שלו ישראל וירדן כאחד מתנגדים.

ד. אנשי עיסוויה מפורמרים בלאו הכי עקב הפסקת תיקון הדרך והמחסום (הוא מציין כי חלה הקלה מסוימת ב-1958 כאשר התרגו מעבר בדרך בשעות היום).

ה. השלטונות הירדניים נענו לעת עתה לבקשתו למנוע העיבוד אולם ברור שהכפריים יסבלו מצב זה בהתנגדות גוברת והולכת.

ו. הוא מציע חידוש העבודים בפקוח משקי או"ם ובשעות מוסכמות אתנו.

בברכה,

מ.ר. קדרון

UNITED NATIONS NATIONS UNIES

TRUCE SUPERVISION ORGANIZATION

Government House
Jerusalem
4 January 1965

Dear Mr. Kidron,

I have reflected upon the very firm position of your authorities concerning resumption of ploughing on Mt. Scopus which you conveyed at our meeting on 29 December. I very much regret this position which would appear to be based primarily upon Israel reaction to the unfortunate incident on Mt. Scopus of 23 December 1964. I regret also that the Israel reaction and position would appear to be based on mistakenly assigning major responsibility for the incident to Jordan. While I feel that Jordan shares responsibility, my memorandum on the incident made it clear that the primary cause was UNTSO's unfortunate error. To make innocent Issawiya villagers suffer the consequences is, I am convinced, very unwise.

Without prejudice to the rights of any Party under the Mt. Scopus Agreement itself, I recall you speaking on 29 December of a rather vague and undefined "status quo" on Mt. Scopus. Review of our records shows that part of the "status quo" has involved ploughing such fields as those involved in the recent arrangements made by the COSR for Mt. Scopus. Your very live concern at any alteration in a "status quo" is shared, you may be sure, in equal measure by Jordan. To appear to retaliate for the 23 December incident by disturbing that "status quo" at the expense of villagers already embittered on the unresolved problem of repair of the village access road threatens in my opinion the precarious balance on Mt. Scopus. I foresee grave consequences if Issawiya villagers continue to be prevented by Israeli police from ploughing in accordance with the previous arrangements, and I would add, in the presence of UNMOs and at a prearranged time.

.../2

Mr. M. Kidron
Director of Armistice Affairs
Ministry for Foreign Affairs
Jerusalem

The ploughing problem today as did the question of the Issawiya village road block in 1958 may have implications for both Jordan and Israel out of proportion to the larger issue of preventing further aggravation of the existing tension both on Mt. Scopus and elsewhere along the ADL.

Your authorities reconsidered the road block position; some reduction in tension resulted. I most earnestly request you to review with your authorities this ploughing question before there is danger of the farmers' losing this season of cultivation. The Jordan offical for Mt. Scopus has thus far responded to my request that he prevent the farmers from working, but these farmers will clearly accept with more and more difficulty a delay threatening definitive cessation of work.

In conclusion may I point out that Israel insistence on the right to unilateral action on the ploughing problem implicitly denies to the United Nations the exercise of its responsibility in the area under the agreement of 7 July 1948.

Yours sincerely,

Lt. General Odd Bull
Chief of Staff, UNTSO

מברק יוצא - מסווג

משרד החוץ

מחלקת הקשר

ס ד ר י

אל : ממישראל ניו יורק
מאת: המשרד ירושלים

מס' 109
נשלח: 13.1.65

ב ה ו ל

סודי.

קומיי שלך 86.

הר הצופים.

התשובה למכתב בול מ-4 ינואר נמסרה לו בע"פ ב-7 בינואר ע"י המנכל שהתנה חידוש העבודה הערבי בהבעת חרטה או צער ירדני על התקרית.

ראה שלי חוזם 138.

בעקבות זאת פנה בול לקדרון ב-8 ינואר והציע הנוסחה הבאה כ-PACKAGE

א. הבעת צער ע"י רמ"ס משקיפים על גורמי התקרית.

ב. הבעת צער ירדנית על ירית האזהרה שנורו מצדו ועל פציעת שלשה שוטרים ישראלים בתקריה.

ג. הבעת צער ישראלי על פציעת שוטר ירדני בתקרית ועל ירית אזהרה אחת למחרת לעבר אכוי מעיסוויה שחדר לשטח.

ב-10 ינואר הודיע קדרון לבול שהצעתו אינה מתקבלת על דעתנו. אם הירדנים מעונינים בחידוש העבוד עליהם להביע חרטה על התקרית כולה כלומר פתיחת האש ופציעת השוטרים ומסר הצעת נגד כדלהלן.

א. כהצעת בול.

ב. הבעת צער ירדנית על פתיחת האש מטעם כוחות בטחון ירדניים ועל פציעת שלשה שוטרים ישראלים 100 מטרים ממטע הזיתים.

ג. הבעת צער ישראלית על כך ששוטר ירדני נפצע בחליפת האש שהתפתחה אחרי כן.

בול טרם הגיב להצעה זו.

קדרון

שהה דוהם טרוחם מנכל(2) סמנכל משק מזת חקר מאהב רמ אכן
בב/קל 14.1

תקרית פטרול בהר-ציון

כ ל ל י

1. דרום מזרח להר-ציון לאורך גיא בן-הינום, קיים שטח הפקר, אשר נקבע בהסכמי שביתת הנשק ב-1948.

2. גבולות השטח אינם מגודרים פרט לקטעים מספר, אך מסומן וידוע לכולם.

3. לאורך גבול שטח ההפקר בצד שלנו קיימנו פטרולים קבועים מדי כמה שבועות (כזכור לפני שנה וחצי נהרג קצין ליד החומה מאש ירדנית בפטרול כזה).

4. הפטרול האחרון לפני התקרית היה ב-3 דצמבר 64. לפניו באוקטובר, בספטמבר וכן הלאה.

5. בעת יציאת פטרול לשטח, אנחנו מציבים כלים שונים לצרכי חילוץ מגבירים העירנות וכל הכוחות בקו העירוני של ירושלים בכוננות מלאה. כן יש קשר עם המשטרה שמא יקרה משהו ויש צורך בסגירת רחובות, פנוי אזרחים וכיו"ב.

פרטי התקרית

1. ביום שישי (15 ינואר 65) בשעה 0625 (בכוונה הפטרול יוצא מוקדם בבוקר כאשר אזרחים ובעיקר ילדים טרם ממלאים הרחובות - כרגיל הוא גומר הסיור עד מקסימום 07.30).

2. הפטרול היה מורכב מ-3 אנשים - קצין (שהוא סגן מפקד פלוגה), 1 מקלען, 1 קשר.

[illegible]

[illegible]

1. [illegible]

2. [illegible]

3. [illegible]

4. [illegible]

5. [illegible]

[illegible]

1. [illegible]

2. [illegible]

הפטרול נע על התוואי הרגיל וכאשר הוא כמעט וסיים את מסלולו, בשעה 07.21 נפתחה עליו אש מעמדה ירדנית (הנקראת בית-התריסים הצהובים) במרחק של כ- 100-150 מטר. גורו מספר יריות רובים המכוונות ישר לעבר האנשים ואין ספק שהמטרה היתה לפגוע ולא אזהרה.

3. מיד תפסו האנשים מחסה (במקום לא כל-כך נוח ולא כל-כך מוסתר מהעמדה).

העמדות שלנו אשר תפקידן היה לחפות על הסיור, פתחו באש רובים מקלעים ובזוקות - במטרה לשתק את אש האויב.

הפטרול ניסה לסגת ואז נפתחה עליו אש גם מעמדה אחרת, מעבר השני של הגיא, עמדה אשר בדרך-כלל אינה תפוסה, - השבנו אש חזקה מכל הכלים, כולל מרגמות 52 מ"מ (עם פגזי עשן) אשר איפשרה לפטרול לסגת בשלום.

4. גם עמדה נוספת, על הר-ציון פתחה באש על עמדה שלנו בהר-ציון - השבנו אש.

5. האו"ם ביקש הפסקת-אש 08.12 הודענו כי נסכים להפסקת אש ב-08.15 ואכן האש הופסקה.

6. כבר ב-07.22 (דקה לאחר התחלת היריות) חולית משטרת ישראל אשר היתה באיזור חסמה הדרכים לקרבת מקום. כן עצרנו הרכבת בתחנת בר-גיורא ב-08.18 ורק ב-08.25 ניתנה רשות להמשיך.

7. הירדנים ירו מרובים, מקלעים ומרגמות 52 מ"מ. (מצאנו בשטח שלנו זנבות של פצצות 52 מ"מ).

8. לא היו אבידות, לא בין אנשי צה"ל ולא בין אזרחים.

9. ב- 10.40 הגישו הירדנים תלונה האומרת: -

5 "הבוקר בין השעות 07.15 - 07.30 נכנס פטרול ישראלי של 3 אנשי צבא לתוך שטח ההפקר בגיא בן-הנום [illegible].. נקראו לסגת על-ידי עמדה ירדנית ונורתה ירית אזהרה אחת. הסיור הישראלי השיב אש שהתפתחה לחילופי ב ירויות. הצד הישראלי ירה בעמדה ירדנית בכלים הבאים: מקלעים קלים, מקלעים בינוניים, זורקי רקטות, בזוקות ומרגמות 52 מ"מ.

הפטרול הישראלי הצליח להחלץ תחת מסך עשן, אין אבדות בצד ירדן ומבקשים חקירה ודיון חרום."

10. האו"מ חוקר עדיין ודו"ח בודאי יהיה מחר-מחרתיים. ספק עם הועדה תתכנס לישיבת חרום, כי עדיין על סדר יומה מספר דיוני חרום - אנחנו אמנם קבענו עדיפות לתקרית האחרונה על פני היתר העומדות בסדר-היום.

<u>ס כ ו ם</u>

א. ברור ללא צל של ספק כי הפטרול שלנו לא חרג מהגבול והיה כ-25 מ' מהסימון של שטח ההפקר.

ב. הירדנים פתחו באש ראשונה (על כך הם אפילו מודים בתלונתם).

ג. יש פגיעות ברורות בעמדת התריסים הצהובים. (לא ידוע עדיין על אבידות אצל הירדנים) בודאי יש גם פגיעות בעמדות אחרות.

תקרית פטרול בהר-ציון

כ ל ל י

1. דרום מזרח להר-ציון לאורך גיא בן-הינום, קיים שטח הפקר, אשר נקבע בהסכמי שביתת הנשק ב-1948.

2. גבולות השטח אינם מגודרים פרט לקטעים מספר, אך מסומן וידוע לכולם.

3. לאורך גבול שטח ההפקר בצד שלנו קיימנו פטרולים קבועים מדי כמה שבועות (כזכור לפני שנה וחצי נהרג קצין ליד החומה מאש ירדנית בפטרול כזה).

4. הפטרול האחרון לפני התקריה היה ב-3 דצמבר 64. לפניו באוקטובר, בספטמבר וכן הלאה.

5. בעת יציאת פטרול לשטח, אנחנו מציבים כלים שונים לצרכי חילוץ מגבירים העירנות וכל הכוחות בקו העירוני של ירושלים בכוננות מלאה. כן יש קשר עם המשטרה שמא יקרה משהו ויש צורך בסגירת רחובות, פנוי אזרחים וכיו"ב.

פרטי התקריה

1. ביום שישי (15 ינואר 65) בשעה 0625 (בכוונה הפטרול יוצא מוקדם בבוקר כאשר אזרחים ובעיקר ילדים טרם ממלאים הרחובות - כרגיל הוא גומר הסיור עד מקסימום 07.30).

2. הפטרול היה מורכב מ-3 אנשים - קצין (שהוא סגן מפקד פלוגה), 1 מקלען, 1 קשר.

הפטרול נע על התוואי הרגיל וכאשר הוא כמעט וסיים את מסלולו, בשעה 07.21 נפתחה עליו אש מעמדה ירדנית (הנקראת בית-ההריסים הצהובים) במרחק של כ- 100-150 מטר. נורו מספר יריות רובים המכוונות ישר לעבר האנשים ואין ספק שהמטרה היתה לפגוע ולא אזהרה.

3. מיד תפסו האנשים מחסה (במקום לא כל-כך נוח ולא כל-כך מוסתר מהעמדה).

העמדות שלנו אשר תפקידן היה לחפות על הסיור, פתחו באש רובים מקלעים ובזוקות - במטרה לשתק את אש האויב.

הפטרול ניסה לסגת ואז נפתחה עליו אש גם מעמדה אחרת, מעבר השני של הגיא, עמדה אשר בדרך-כלל אינה תפוסה, - השבנו אש חזקה מכל הכלים, כולל מרגמות 52 מ"מ (עם פגזי עשן) אשר איפשרה לפטרול לסגת בשלום.

4. גם עמדה נוספת, על הר-ציון פתחה באש על עמדה שלנו בהר-ציון - השבנו אש.

5. האו"ם ביקש הפסקת-אש 08.12 הודענו כי נסכים להפסקת אש ב-08.15 ואכן האש הופסקה.

6. כבר ב-07.22 (דקה לאחר התחלת היריות) חולית משטרת ישראל אשר היתה באיזור חסמה הדרכים לקרבת מקום. כן עצרנו הרכבת בתחנת בר-גיורא ב-08.18 ורק ב-08.25 ניתנה רשות להמשיך.

7. הירדנים ירו מרובים, מקלעים ומרגמות 52 מ"מ. (מצאנו בשטח שלנו זנבות של פצצות 52 מ"מ).

8. לא היו אבידות, לא בין אנשי צה"ל ולא בין אזרחים.

9. ב- 10.40 הגישו הירדנים תלונה האומרת: -

5 "הבוקר בין השעות 07.15 - 07.30 נכנס פטרול ישראלי של 3 אנשי צבא לתוך שטח ההפקר בגיא בן-הנום ... נקראו לסבה על-ידי עמדה ירדנית ונורתה ירית אזהרה אחת. הסיור הישראלי השיב אש שהתפתחה לחילופי ירויות. הצד הישראלי ירה בעמדה ירדנית בכלים הבאים: מקלעים קלים, מקלעים בינוניים, זורקי רקטות, בזוקות ומרגמות 52 מ"מ.

הפטרול הישראלי הצליח להחלץ תחת מסך עשן, אין אבדות בצד ירדן ומבקשים חקירה ודיון חרום."

10. האו"מ חוקר עדיין ודו"ח בודאי יהיה מחר-מחרתיים. ספק עם הועדה תתכנס לישיבת חרום, כי עדיין על סדר יומה מספר דיוני חרום - אנחנו אמנם קבענו עדיפות לחקירת האחרונה על פני היתר העומדות בסדר-היום.

<u>ס כ ו ם</u>

א. ברור ללא צל של ספק כי הפטרול שלנו לא חרג מהגבול והיה כ-25 מ' מהסימון של שטח ההפקר.

ב. הירדנים פתחו באש ראשונה (על כך הם אפילו מודים בתלונתם).

ג. יש פגיעות ברורות בעמדת התריסים הצהובים. (לא ידוע עדיין על אבידות אצל הירדנים) בודאי יש גם פגיעות בעמדות אחרות.

54

1404

MINISTRY FOR FOREIGN AFFAIRS
JERUSALEM, ISRAEL

משרד החוץ
ירושלים

Armistice Affairs Department

List of major incidents on Jordan frontier from 1 December 1964 to 15 January 1965.

Date	Time	Place	Description
1964			
8 December	1410	Yad Hanna	Jordan soldiers shot and wounded an Israeli security guard (Nahal) protecting a tractor working in a field adjacent to the border. Another Israeli was killed by Jordanian fire when attempting to rescue the wounded man.
11 December	1035	Eilat	An unarmed foreign tourist wounded by Jordan military patrol while crossing border.
15 December	1845	Arava	A party of agricultural research workers and settlement officials travelling in 2 civilian station wagons attacked by fire from an ambush while they were on the road between Ein Yahav and Hatseva. The attacking party, numbering 4 to 6 men, had blocked the road with stones.
23 December	1430	Jerusalem (Mount Scopus)	Three police wounded by fire from Jordan military positions while stationed at point 100 metres from olive-grove in accordance with an arrangment with UNTSO.
28 December	2230	Eilat	An unarmed Israeli civilian shot and killed while crossing the border into Jordan. Post-mortem examination indicated that he was badly beaten over the head immediately before or immediately aft[illegible] being shot.
29 December		Eilat	An unarmed Israeli civilian shot and killed while crossing the border into Jordan. Post mortem examination indicated that he was shot at point-blank range.
1965			
15 January	0721	Jerusalem (Hinnom Valley)	Fire opened from Jordan positions in No-Man's land on 3 Israeli soldiers on regular foot-patrol.
17 January 1965	1640	Jerusalem (Mount Scopus)	Fire Opened from Jordan position on regular Israeli patrol at north-west corner of Israeli enclave. One man severely wounded.

UNITED NATIONS NATIONS UNIES

TRUCE SUPERVISION ORGANIZATION

Government House
Jerusalem
18 January 1965

Dear Mr. Kidron,

I have just been informed that the Israeli Delegation has advised the Chairman of the Mixed Armistice Commission and asked him to advise the Jordanian Delegation that an Israeli patrol will start to-morrow, 19 January, at 0630 local time, from Mount Zion and follow the same route as the 15 January patrol.

You asked me on Sunday night to go to Amman and talk with the Jordanians. I have an appointment in Amman for to-morrow morning, at 9.30 local time.

My going to Amman to give there the warning you asked me to give becomes unnecessary if the patrol starts as announced by the Israel Delegation.

I am informing New York of this unexpected development.

I appeal to your Government to postpone the sending of a patrol.

Yours sincerely,

Lt. General Odd Bull
Chief of Staff, UNTSO

2330 .ת״ב 1965 ינואר 18 .ת״א

18 January 1965

Dear General Bull,

In reply to your two letters of today's date, I am instructed to draw your attention to the fact that Israel patrols in the Mount Zion-Deir Abu Tor area are proceeding in Israel territory and in accordance with long-established practice.

It is not possible to accept an implication that unprovoked firing by Jordanian soldiers should be rewarded by an alteration in Jordan's favour of the legal position and the status quo in this sector.

However, in response to your appeal, it has been decided to postpone the patrol in the Mount Zion-Deir Abu Tor area scheduled for tomorrow, 19 January. The decision on the date of the next patrol will be taken after you will have apprised us of the results of your conversations in Amman tomorrow morning.

These conversations would appear to provide a suitable opportunity to bring about a final decision on the completion of the demarcation and fencing in this area in accordance with the releva nt decision of the Mixed Armistice Commission.

I am instructed, in conclusion, to reiterate the gravity with which my Government views the chain of serious incidents provoked by Jordanian troops over the past six weeks which I enumerated to you during our conversation last night.

Yours sincerely,

M. R. Kidron
Director of Armistice Affairs

Lieutenant-General Odd Bull,
Chief of Staff, UNTSO,
Jerusalem.

1725 65 [illegible] /2[illegible]

60

UNITED NATIONS NATIONS UNIES

TRUCE SUPERVISION ORGANIZATION

Government House
Jerusalem
18 January 1965

Dear Mr. Kidron,

1. Following my visit of the area, where the 15 January incident took place, I want first to thank you for the co-operation of the Israeli authorities in helping to arrange this visit.

2. The first conclusion I draw from it and which I submit to you, as a comment on the explanation you gave to me last night, is that the incident of 15 January should never have occurred. In the first place, as I told you last night, the Jordanian soldiers should not have fired, but Jordan should have complained if it deemed that the Israel patrol was violating the General Armistice Agreement. I intend to bring this point to the attention of the Jordan authorities to-morrow.

3. In the second place, in view of the Israel-Jordan difference on the exact location of the Armistice Demarcation Lines in this area, Israel should, in my opinion, co-operate in restoring tranquillity by fixing for its patrol in this area a track west of the Western edge of the Armistice Demarcation Line which separates the latter from the no man's land. Police or military patrols along any border do not, as a rule, stick so closely to the frontier line as to provoke alarm or suspicion in the adjacent country. The terrain in the Hinnom valley is such that another patrol track will give the Israeli patrol the same view of the area as the present track.

4. I presume that behind the insistence on following the present track, there is a politico-legal consideration, viz. not yield one inch of what is considered to be Israel territory. May I say that, when a

... / 2

His Excellency
Mr. Mordecai Kidron
Director of Armistice Affairs
Ministry of Foreign Affairs
Israel

patrol follows a border from a certain distance, it is not considered that it yields one inch of the area between the track it follows and the border. It may be argued that the relations between Israel and Jordan cannot be compared with those between other adjacent countries. I submit that, in whatever manner the Israel-Jordan conflict is settled, the fact that an Israel patrol would follow a line a few metres west of its present track, would have no influence on the settlement. The disagreement between the two countries on the question of the Armistice Demarcation Line would subsist and the location of the Israel patrol track is not likely to be considered as creating a legal right, if the matter is to be settled on a legal basis.

5. I hope you will consider that the above comments are inspired exclusively by my desire to contribute to the pacification of the Jerusalem area and to a "détente" in the present strained Israel-Jordan relations. You referred last night to a series of shooting incidents which you found alarming. I will draw the attention of the authorities in Amman to what you described as a steadily deteriorating situation. I would, however, be in a better position to argue in favour of pacification along the Armistice Demarcation Line, if I knew that you would take into account the views of the other Party in matters like the track of a patrol, and that you would be ready to make small concessions which, while affecting neither your rights nor your interests, would contribute to the maintenance of tranquillity

Yours sincerely,

Lt. General Odd Bull
Chief of Staff, UNTSO

משרד החוץ

מחלקת הקשר

מברק נכנס - מסווג

סודי ביותר לנמען בלבד

מס' 142

אל : המשרד ירושלים
מאת: ממישראל וושינגטון

חובר : 181900 ינו 65
הודפס: 190000

ב ה ו ל

לבבי, קדרון, מתן.
לידיהם בלבד. כמוס.
מסרתי לטלבוט על שלכם חוזם 243, שמח מאד וסיפר לי שרק עכשיו הגיע לידיו דו"ח כשגרירם בעמאן על שיחה שקיים היום עם שהח הירדני. שהח הירדני אמר לו שאם כי קיימת עצבנות בקרב חיילי ירדן על גבול ישראל לאור יריות שהיו בזמן האחרון הם קבלו הוראות ברורות ביותר שבשום מקרה לא לפתוח באש. כן הוסיף שהח ירדן שאין ירדן רוצה בהפרת השקט בגבולות וביקש משגארהב שעמדת ירדן זאת תועבר לידיעת ישראל.

ה ר מ ן

שהח רוהמ סרוהמ מנכל (2) סמנכל מאהב משן מזת הקר דמ אמן רמטכל
לר/קל

משרד החוץ

מחלקת הקשר

מברק נכנס - מסווג

ס ו ד י

מס' 148

אל : המשרד ירושלים   הובר : 191800 ינו 65

מאת: מפישראל ושינגטון   הודפס: 201100

מ י ד י

ביתן, קדרון.

ירדן.

מדייביס. מניזו ששמענו בינתיים סבול על שיחותיו בעמאן וכי גם בברור מסר לנו מה שטלבוט מסר לשגריר מתוך שיחת שגרירם ברנס עם שהח ירדן תוקאן. שהח ירדן אמר בין היתר שהם הורו עתונותם שלא להבליט התקריות כדי למנוע הגברת המתיחות. דייביס הוסיף שזה צעד נועז מצד מירדן, אמרתי שבהעבירם דברי תוקאן שאין ירדן רוצה צרות על הגבול עדיין לא השיבו על השאלה שהציג רוהם לברבור. שאלה זו היתה האם יש לדעת מארהב מניע מדיני להתלקחות הגבול בחדשים האחרונים. דייביס השיב שתשובת תוקאן היא תשובה ולזה יכול הוא דייביס להוסיף ההערכה שעל ירדן עוברת תקופה של מתיחות מוגברת "עקב ועידות הפסגה ותקרית דן" במצב ענינים זה חייבת ישראל לתרום גם תרומתה לשמירת השקט. לגבי פרטי הארועים בגבול עליהם להתבסס על דוחות המשקיפים, אמרתי שאני משוכנע שמהדוחות יתברר שאנו צודקים ואני מבקש מהם לגלות קצת יותר אמון בנו.

ג ז י ת

שהה רוהמ סרוהמ מנכל (2) סמנכל מאהב משך מזת חקר רמ אמן רמסכל

לר/קל

13

תאריך: 26.1.65

אל: מר א. [illegible] - מחלקה [illegible]
מאת: לשכת המנכ"ל - מחלקה [illegible]

כפי שאמרתי לך - המנכ"ל
נוטה להמליץ לפניך כי
את [illegible] [illegible] השיבתה
[illegible] מתאימות.
[illegible] לפי [illegible] [illegible]
של המנכ"ל. הוא מבין
כי [illegible]. [illegible]
[illegible] של העניין

בברכה,

[illegible]

סגן ראש הממשלה
ירושלים, יד' בשבט תשכ"ה
17 בינואר 1965

א ל : מנהל לשכת ראש הממשלה.

יורשה לי להעיר על מברקו של מ. גזית מס' 92 לאמור:
"אמרתי (לדייבים) שהענין מרחיק שהמצעד יהיה בירושלים".

ראש הממשלה הודיע בשעתו לממשלה כי מצעד העצמאות
יתקיים גם בירושלים וגם בתל-אביב.

יתכן כי רקע עובדתי זה יסייע לנו לעמוד בדיון עם
ממשלת ארה"ב ללא צורך בהתנגשות מוקדמת מדי. אם אין מנוס
מהתנגשות הרי בכל המאוחר - מוטב.

אם בכרוב הבחתי העובדתית הנ"ל אולי רצוי שהידיעה
תועבר לוושינגטון.

מבחינת המערכה הצפוייה לנו באו"ם יש לנו ענין לדחות
את ההתמודדות עם ארצות-הברית על נושא זה עד לשלב יותר מאוחר.

ב ב ר כ ה ,

אלון

נא להחזיר
למחלקת הקשר

משרד החוץ

מחלקת הקשר

מברק נכנס - מסווג

סודי ביותר

מס' 92

אל : המשרד ירושלים — הוגש : 131700 ינו 65

מאת: משיקראל וושינגטון — הודפס: 140900

מ י י ד י

לבני. ברמן.

סודי ביותר.

אחרי שהעברתי לדייביס הדברים של הרצוג בשלו חוזם 87 אמר לי דייביס שהוא נתבקש להפנות תשומת לבני שטלבוס עורר עם השגריר ב-12 נובמבר ענין המצעד בירושלים. ב"חרות" נתפרסם לפני ימים דומיים על כך שמתחילים בהכנות בקשר למצעד ש"כנראה יערך בירושלים". אמרתי שהענין מוחלט שהמצעד יהיה בירושלים. אמר שהערבים בודאי ינצלו הענין כדי להאשימנו בהפרת הסכם ש"נ בגלל הכנסת ציוד אסור. אמרתי שב-1961 ניפחו הערבים הענין וגם יו"ר ש"ק לא השכיל לטפל בתלונה הירדנית בשיטה הנכונה כפי שטפל בו קודמו ב-1958. הסברתי קצת הענין אך דייבים נשאר בשלו. בסוף אמר שזהו ענין בינינו לירדנים ולינ"ר הועידו אלא שהוא מעריך שהשנה אין סכוי שהירדנים לא יתפסו להזדמנות של המצעד כדי לגרום לנו צרות.

גזית

שהח רוהמ סרוהמ מנכל(2) סמנכל מאהב מזה וקר רמ אמן

בב/קל

Copy

אלקי ארל׳ יפה

21 January 1965

Dear General Bull,

This is to confirm the message I gave you over the telephone earlier today.

The next patrol in the Mount Zion-Deir Abu Tor area will take place on Monday 25 January at about 0700 hrs L.T. In response to your appeal, and without prejudice to our position concerning the location of the Armistice Demarcation Line as determined by the Mixed Armistice Commission at its 214th meeting in January 1955, this patrol will take a route to the west of the western edge of the Armistice Demarcation Line (the Red line) as drawn on the official map, so that at no point will it touch the Line itself anywhere on its width on the ground.

I have also been instructed to urge you to make the necessary arrangements for the completion of the demarcation and fencing of this sector of the ADL in Jerusalem at the earliest possible time, on the basis of the January 1955 decision of the Mixed Armistice Commission referred to in the preceding paragraph.

Yours sincerely,

M.R. Kidron
Director of Armistice Affairs

Lieutenant-General Odd Bull
Chief of Staff, UNTSO
Jerusalem

1404

1. המצב בגבול הירדני

בחדשי דצמבר 1964 וינואר 1965 היתה שורה של תקריות גבול עם ירדן, עליהן כבר דנה ועדת חוץ ובטחון. היה לנו יסוד סביר להניח כי למרות ריבויין היו התקריות פעולתם של מפקדים מקומיים השש אלי הדק. אולם גם אם כך הנה חייבים אנו להגן על אזרחי המדינה ולראות בממשלת ירדן אחראית להתפרעות חייליה. נקטנו פעמים בפעולות עונשין בהכותנו מיד למחרת התקרית באחראים לה. כך הצהרנו עמדתנו והתראותינו.

ההדרדרות היו התקריות ב-15 וב-17 בינואר. הראשונה - של פטרול שגרתי בגיא בן-הינום. יש שם בעית השטח המכוסה ע"י רוחב קו הגבול. אולם ירדן מעולם לא התלוננה על כך. השניה - בהר הצופים. שם נפצע קשה מפקד הפטרול. לא סטינו מהתוואי אם כי בפטרול קודם סטינו.

בו ביום, 17.1, נפגשתי עם שגריר ארה"ב ולפי הוראתי נפגש מר קדרון עם בול שהבטיח לנסוע להבהיר מצב בירדן.

למחרת קרה תקר כאשר ועדת שביתת הנשק ההבחינה במרגמות כבדות בירושלים. הסברנו, כי תורחקנה כאשר המשבר שגרם להבאתן יחלוף. בול הודיע שבבבב בפטה בו ביום שקבע פגישה עם שר ההגנה הירדני למחרת שיבהיר בפניו כי אסור לפתוח באש, יחד עם זה הציע שנרחיק הפטרולים שלנו מקו שביתת הנשק בלי לפגוע בזכויותינו, כאשר ידונו בסמוך סופי. מיד לאחר מכן שלח בול מכתב לנו כי שמע על פטרול שאנו מתכננים למחרתו ואמר שלא יוכל לנסוע לעמאן אם באותו בוקר נפעל פטרול. נענינו ודחינו הפטרול. הודענו זאת לארה"ב, לאו"מ, ללונדון ולפריז בהדגשת חומרת המצב ושהענותנו זמנית לתת אפשרות מציאת הסדר.

הצרפתים

קבלנו דוחות מבול, מן האמריקנים ומן השרגתבם. כולם טענו
כי שר ההגנה הבהיר לבול שירדן מעונינת לכבד הסכם שביתת נשק וכי
אכן היא מעונינת בכך.

שר החוץ הבהיר לשגריר ארה"ב שירדן אינה רוצה בהפרת שקט
ונתנה הוראות חמורות לצבאה לא לפתוח באש. הוא מבקש להעביר ידיעה
זו גם לתשומת לבנו. בשיחה אחרת של שגריר ארה"ב עם חוסיין אמר המלך
הצרפתים
שרוצה בשקט בגבולות וכי החייל שפתח באש נענש. גם השרגתבם טענו
כי מאז שוב המלך [illegible] מנסה להרגיע הרוחות.

למרות ההרגעות הללו אנו ערים והבהרנו לאו"ם ולמעצמות שלא
נסבול פגיעה באזרחינו או ירידות שכתוצאה מהן יתבעו הירדנים ויהודים
מאתנו. [illegible] לבול ולאורה אף בצענו זאת אתמול בבוקר,
שהפטרול שלנו יעבור בשטח שאינו מגודר במרחק מקו הגבול, אך בו בזמן
תבענו שראש המשקיפים ידאג להמריץ השלמת הגדר, בהתאם להחלטה 1955
של ועדת שביתת הנשק כי כל השטח המסומן בקו כלול באדמת ישראל.

הפטרול עבר בשלום. אנו נמשיך בפטרולים ונעניש בכוח אם
נותקף. אך איננו מעונינים בחימום הגזרה לא בירושלים ובכלל לא
עם ירדן, הבהרנו לשגרירי המעצמות ארה"ב, אנגליה, צרפת
וברית-המועצות וכן מדינות אחרות, כולל מדינות מזא"ר וכן באו"ם
ובבירורה. ההרכב שחוסיין מנסה לשמור על שקט והערכה
למתינותנו. נמשיך להיות מתונים וסוכנים גם יחד.

מזכירות הממשלה

ירושלים, ל' בשבט תשכ"ה
2 בפברואר 1965

סודי ביותר

804/4

א ל: ראש הממשלה
שרת החוץ

מאת: מזכירת הממשלה

הנני מתכבדת להביא לתשומת לבכם החלטה מס. 265 של הממשלה בישיבתה מיום כ"ח בשבט תשכ"ה (31.1.65):

"265. מ ח ל י ט י ם ליפות כוחם של ראש הממשלה ושרת החוץ להחליט אם ומתי להגיש תלונה למועצת הבטחון בדבר אי קיום הוראות הסכם שביתת הנשק ישראל-ירדן על ידי ממשלת ירדן."

החלטה זו לא נכללה בפרטיכל של ישיבת הממשלה מפאת אופיה הסודי והנה שמורה במזכירות הממשלה.

בברכה
יעל עוזאי
יעל עוזאי

משרד החוץ

לשכת השר

ירושלים, כ' בניסן תשכ"ה
22 באפריל 1965

אל : מנהל לשכת רוה"מ

מאת : מנהל לשכת שה"ח

הנדון: בעיות מש"ן

שרת החוץ מבקשת שתכנס אחר החג ישיבה אצל ראש הממשלה בהשתתפות הרמטכ"ל כדי לדון במספר נושאים :

א. הר הצופים - בעיית עיסוויה.

ב. שפוץ בית הקברות הבריטי.

ג. החזרת הנער הירדני.

ב ב ר כ ה

שמחה דיניץ

העתק: מנכ"ל
מנהל מש"ן

משרד החוץ

סודי

ירושלים, כה' תמוז תשכ"ה
25 יולי 1965

804/4
סובי

אל : המנהל הכללי
לשכת שה"ח
לשכת רוה"מ
רמטכ"ל
ר' אג"ם
ר' אמ"ן (2)
דובר צה"ל
~~צאצא~~ משלחת לועמ"ן עם ירדן
באו"ם ניו יורק
שגרירות וושינגטון
" פריס
" לונדון

מאת : מנהל מש"ן

הנדון: <u>עבודים בלטרון</u>

1. ב-1964 חידשו הירדנים את מאמציהם להוציאנו משטח ההפקר של לטרון במרץ רב. מאחר ובשנים הקודמות הוכשלו מאמצים דומים ע"י העובדה שהפלחים בצד הירדני של קו שביתת הנשק עבדו אף הם אדמות בשטח ההפקר, שלטונות ירדן נקטו הפעם אמצעים נמרצים כדי למנוע זאת. אמצעים אלה לא הצליחו לגמרי ונותרו כ-600 דונמים בחלקות קטנות שעובדו ע"י ירדנים. 600 דונם אלה נתנו לנו עילה פורמלית להמשיך בעבודנו שהסתכם בשנת העבודים 1964/65 ב-6000 דונם בקירוב.

2. למרות אי הצלחתם המלאה במניעת העבוד הערבי, המשיכו הירדנים ללחוץ עלינו ועל מטה משקיפי האו"ם. הוגשו תלונות לועדת שביתת הנשק והושגו החלטות נגדנו על הפרות ההסכם. אנחנו מצדנו הגשנו תלונות וזכינו בהחלטות נגד ירדן וע"י כך אוזן הרקורד פורמלית.

3. במרס 1965 הצענו לירדנים הסכם על קציר מיהול על שני הצדדים. הם הסכימו עקרונית לכך אולם התנו הסכמתם בהתחייבות מצדנו שנפנה את שטח ההפקר סופית לאחר גמר הקציר (סוף ספטמבר). לכך לא הסכמנו והקציר מתנהל ללא הסכם.

4. ביוני 1965 פנה הנציג הירדני הקבוע באו"ם למזכ"ל והשמיע האיום של העלאת השאלה בפני מועצת הבטחון. המזכ"ל ביקשו להמתין עד שיקבל דו"ח מראש מטה המשקיפים, גנרל בול. בול פנה אז למנהל מש"ן אשר הציע חתימת הסכם הקציר ללא תנאים והביע נכונותו לדון בפרשה כולה לאחר חתימת הסכם זה. ב-4 ו-8 ביולי הודיע שר החוץ של ירדן, בוסייבה, לבול ומסגנו כי מאחר וישראל אינה מכבדת החלטות ועמ"ן בדבר לטרון הוחלט להעלות השאלה בפני מועבי"ט. בול העביר ידיעה זו בכתב ב-9 ביולי והציע דיון בדבר. השיחה התקיימה ב-16 ביולי.

2/...

משרד החוץ

5. בשיחה זו הובהרה עמדתנו מחדש:

- אנו מציעים לחלק השטח;

- אם זה לא ניתן בתנאים הנוכחיים, אנו מציעים הסכם על עבוד שטחים, רצופים או לא רצופים, ע"י שני הצדדים במידה שוה.

- אנו מוכנים לדון בכל הצעה אחרת שתאפשר עבוד השטח ע"י שני הצדדים כי איננו מאמינים שרצוי או אפשרי למנוע זאת.

נאמר גם שישראל איננה נרתעת מדיון במועצ"ב מכיון שגם לנו האשמות כבדות נגד ירדן כגון הפרת סעיף 8 של הסכם ש"נ ופעולות הפתה.

6. סיכום שיחה זו נרשם ע"י עוזריו של גנרל בול ותוקן אח"כ ע"י מנהל מש"ן אשר הביע הסכמתו ב-23 יולי למסירתו לשר החוץ של ירדן. באותו המכתב נתבקש גנרל בול למסור לירדנים כי המוסד המתאים לטפל בשאלת העבודים בלטרון הוא הועדה המיוחדת המוזכרת בסעיף 8 של הסכם ש"נ וכי ישראל מבקשת לכנס ועדה זו.

7. מצ"ב העתקים של:

א. מכתב מאת גנרל בול למנהל מש"ן מ-9 ביולי;

ב. מכתב מאת מנהל מש"ן לראש מטה המשקיפים מ-10 נובמבר 1963 (מכתב זה מוזכר במכתב מ-9 ביולי)

ג. סיכום שיחת גנרל בול ומנהל מש"ן מ-16 ביולי, אליו מצורף מכתב מאת מנהל מש"ן מ-23 יולי.

מ.ר. קדרון

23 July 1965

Dear General Bull,

Enclosed is a revised summary of our meeting of 16 July on the Latrun question. You may transmit it if you wish to the Minister of Foreign Affairs of Jordan, in any way you find convenient.

There is one point which perhaps requires further elaboration. In paragraph 4 of my reply (page 2 of the summary), I drew attention to the long-standing breach by Jordan of Article VIII of the General Armistice Agreement, and recalled that this article specifically included the free movement of traffic on the Latrun-Jerusalem road and the resumption of operation of the Latrun pumping station in the list of matters on which agreement in principle already existed at the time the Agreement was signed. The application of Article VIII is not however restricted to these matters, as will readily be noted from the language of paragraph 1 which states that 'A Special Committee... shall be established for the purpose of formulating agreed plans and arrangements designed to enlarge the scope of this Agreement and to effect improvements in its application'.

The problem of cultivation in the Latrun area appears to us to be an appropriate matter for the consideration of the Special Committee. I would therefore be obliged if you would be so good as to inform the Jordan authorities that it is Israel's desire to submit the question to the Special Committee as envisaged in paragraph 2 of the Article.

Yours sincerely,

M.R. Kidron
Director of Armistice Affairs

Lieutenant-General Odd Bull
Chief of Staff
U N T S O
Jerusalem

Revised Summary of Meeting between Chief of Staff UNTSO and Director of Armistice Affairs on 16 July 1965.

General Bull stated that, on 8 July the Jordan Foreign Minister had told him that Israel's non-response to various HJK-I-MAC resolutions calling for cessation of illegal cultivation in Latroun No Man's Land had led him to believe that there was no recourse for Jordan except to take the problem to the Security Council. Dr. Nusseibeh had, however, agreed to the desirability of his making a further effort to seek a solution of this long-standing question at the local level. General Bull asked the Israel Director of Armistice Affairs whether he considered that the four unanimously adopted paragraphs in the MAC resolution of 14 January 1965* provided a basis for a further effort.

*See UNTSO Press Release of 26 January 1965, paragraphs 1(a), (b), (d) and 2(a).

Mr. Kidron (Israel Director of Armistice Affairs) made the following points in this reply:

1. Various resolutions on Latroun, submitted by both Jordan and Israel, had been adopted. They were of a formal nature. Jordan complaints of illegal Israel cultivation had produced formal resolutions because cultivation in Latroun No Man's Land was a formal breach of the General Armistice Agreement. But because Jordan farmers also cultivated, Israel had obtained adoption of counter-resolutions. Jordan presentdd itself as the injured party and demanded that Israeli farmers cease cultivation when in fact its own farmers were cultivating illegally. What was illegal for one Party was illegal for the other.

2. The Israel position was clear. Israel did not regard it as either reasonable or practical to have the Latroun area a wasteland or a vacuum. It believed that cultivation which had taken place in "No Man's Land" ever since the GAA had been signed should continue. In spite of efforts by the Jordan authorities, Jordanian cultivation had not stopped. He believed it was impossible and unreasonable for Jordan to try to stop its farmers, and it had, in fact, not succeeded in doing so. It was immaterial whether they were working 600 or 6000 dunams - the breach of the G.A.A. was the same in any case. Israel did not wish them to stop because some arrangement should be made to allow farmers to work the land.

3. The Israel authorities were prepared to discuss any plan which was reasonable and would permit continuation in the Latroun area of agricultural activities, with both Parties working in the area on an equal basis. Such activities could not be considered a threat to peace and security.

Suggested for consideration were:

a) Division of the area. This was not a new idea. In 1949 agreement had been reached to divide areas both north and south of Jerusalem and eliminate the double ADLs. Efforts then and later to divide the Latroun area had not succeeded.

b) An ad hoc agreement for cultivation of agreed areas, either continuous or separate.

c) Any other plans that might be advanced.

../2

4. The Jordan authorities might be informed that Israel did not recoil from Security Council consideration of the question should Jordan choose to have recourse to that organ. The Latroun question was not new to the Council. In its resolution of 17 November 1950 it had noted that, with regard to implementation of Article VIII of the Israeli-Jordan Armistice Agreement, the Special Committee had been formed and had convened and expressed the hope that it would proceed expeditiously to carry out the functions contemplated in paragraphs 2 and 3 of that Article. Since then no progress had been made because of Jordan's refusal to implement Article VIII of the G.A.A. and the 1950 resolution of the Security Council. Article VIII referred to two matters concerning Latroun, "on which agreement in principle already exists": free movement of traffic on vital roads including the Latroun-Jerusalem road, and resumption of operation of the Latroun pumping station. Jordan might be reminded of Israel's long-standing grievance on this subject and of Jordan's long-standing breach of the Armistice Agreement on which Israel had not given up its position. The question of Article VIII had been discussed in the Security Council and could be discussed again. +

+ See S/PV. 788 of 6 September 1957 and <u>Report of the Acting Chief of Staff of UNTSO relating to the Israel complaint dated 5 September 1957 (S/3913 of 18 November 1957)</u>.

<u>General Bull</u> cited from Mr. Kidron's 10 November 1963 letter to him the following sentence: "Israel will restrain further entry into the NML on the understanding that Jordan will do the same". + He then asked if that sentence was to be understood to mean that, if Jordan should completely prevent its farmers from crossing the ADL and cultivating, Israel would do the same.

+ The text of this letter was transmitted to H.E. Mr. Abdul Khadar Asaleh in a letter from General Bull dated 15 November 1963.

<u>Mr. Kidron</u> said that he was not prepared to go beyond the Israel position he had outlined earlier. His authorities did not consider evacuation of the Latroun area as feasible. Despite its efforts, Jordan had not stopped its farmers from cultivating.

<u>General Bull</u> then referred to the following sentence from the same letter: "Israel has no objection to the determination of the limits of this area on the understanding that such determination is the joint responsibility of the Parties to the GAA". He asked if it was the present Israel position that, if the Jordan authorities were to agree to a determination of the ADLs surrounding the Latroun NML by the Parties with UNMOs, the Israel authorities would co-operate and thus facilitate control over villagers on both sides of the ADL.

<u>Mr. Kidron</u> replied that Israel stood by the quoted position. It wanted demarcation of the Latroun limits, as it wanted demarcation of the ADLs wherever they were. In accordance with the G.A.A. demarcation of the ADL was a joint responsibility of the Parties and should be carried out by them jointly. Israel would not agree to demarcation on another basis.

<u>General Bull</u> commented that if that were so, it was in order for him to go back to his previous question about whether Israel would restrain further entry into NML if Jordan would.

65

Mr. Kidron replied that he had no wish to go beyond the position he had previously stated.

General Bull, referring to the fact that the Parties had not budged from their positions on the Jordan proposal at the HJK-I-MAC sub-committee meeting on 24 May 1965 and the Israel counter-proposal of 4 June 1965, asked whether Mr. Kidron had any suggestions on how the sub-committee might contribute to a solution of the problem.

Mr. Kidron, noting that there were still about three more months of harvesting, said that the sub-committee should now get on with a harvesting agreement. Nature demanded it. He stated that the Israel authorities were prepared to conclude a harvesting agreement without prior conditions of any sort.

The question was put to Mr. Kidron whether, in view of the legal position that any crossing of the ADL was a breach of the GAA and that any cultivation should be by mutual agreement, he would be willing to consider concluding a harvesting agreement for this season, it being understood that future agricultural activities should be the subject of mutual agreement.

Mr. Kidron replied that there was little essential difference between this proposal and Jordan's demand that the conclusion of a harvesting agreement be made conditional on a prior undertaking that all work in the area cease after the harvest. Israel wished to conclude the harvesting agreement without prior conditions. Once this was done his authorities would be willing to discuss the problem with Jordan and with UNTSO. The object of such talks should be to regulate activities in the area.

Mr. Kidron suggested that the Jordan authorities might be informed that Israel regarded Jordan's stated concern with the Latroun problem as a tactical position, which had no relevance the problem of the preservation of peace and security on the ADL between Israel and Jordan. The important current issue was not Latroun, but the marauding attacks by el-Fatah bands which the Jordan authorities had done nothing to stop. There had been three cases of sabotage this month. In the case of two of them, the explosions at the forestry watch-tower on 4 July and the water-pipe near Sdom on 8 July, the absence of tracks running right up to the ADL might not make it possible for the MAC to take a formal decision, but the case of the explosive charge laid and activated on the Jerusalem-Tel Aviv railway line on 5 July was an open and shut case. It would be impressed on Jordan that Israel was not prepared to tolerate these El Fatah raids. Whether Jordan accepted or disclaimed responsibility, Israel must hold Jordan responsible. The Security Council might have to deal with this question as well.

10 November 1963

Dear General Bull,

It might be useful if I were to confirm in writing the verbal reply I gave you on 5 November to your message of 31 October 1963 about the Latrun area.

All agricultural activity by Israelis in the area described in your message as the Latrun area 'between the lines' has ceased. The agricultural activity which did take place in this region during the past few weeks was confined to areas cultivated in former years and in no case went beyond them. Failing an agreement with the Jordan authorities, there will be no resumption of such activity for the time being, unless Jordanian cultivation in excess of areas previously cultivated is undertaken. In such case Israel will feel justified in cultivating an equivalent area. The question of agricultural activity in this area will in any case present itself again in the spring of 1964, when the crops sown both by Israelis and Jordanians will be due for harvesting.

There are no Israeli military personnel or fortifications in the Latrun No-man's -Land.

Israel has no objection to the determination of the limits of this area on the understanding that such determination is the joint responsibility of the Parties to the General Armistice Agreement.

../ 2

Lieutenant-General Odd Bull
Chief of Staff
United Nations Truce Supervision Organisation
J e r u s a l e m

העת: שט״ע, ירדן, מנכל, קומ״י, הרמן

If the proposal that " U.N. officers in the company of the respective Parties determine the limits of the area 'between the lines' " is to be understood to mean that this determination would be made by U.N. officers with each Party separately, Israel would not consider this procedure to be compatible with the General Armistice Agreement.

Israel will restrain further entry into the No- Man's-Land area on the understanding that Jordan will do the same.

However, as I hope I made clear at our conversation on 5 November, we do not think that the re-conversion of this area into a waste-land, which would be the effect of these proposals, would be a proper solution to the problem. Under the best of circumstances a vacuum or a wasteland situated athwart an international frontier would give rise to all sorts of difficulties : given the nature of the relations between Jordan and Israel, the presence of such an area between the Armistice Demarcation Lines is, as your records will show, a constant cause of conflict and recrimination between the Parties. It is true that the existence of this area is in accordance with Article V of the General Armistice Agreement; it is, however, equally true that the Agreement makes provision, in Article VI, for rectifications of the Armistice Demarcation Lines by agreement of the Parties, and that rectifications which have been made in past years in other sectors have eliminated a number of such troublesome areas. We feel that, instead of trying to preserve indefinitely - and in practice imperfectly - a state of affairs which existed fourteen years ago, it would be the path of wisdom to try to eliminate this Latrun No- Man's-Land as well. This would remove a source of friction and thus contribute to peace and tranquility; it would also be welcomed by the farmers on both sides of the existing demarcation lines to whom the existence of a fertile valley from which they are excluded, on their very doorsteps is an unreasonable deprivation.

../3

As rectifications of the Armistice Demarcation Lines can only be made by agreement of the Parties to the General Armistice Agreement, I wish to inform you that it is our intention to raise the question of the future disposition of the Latrun No-Man's-Land at a forthcoming meeting of the Sub-committee of the Hashemite Jordan Kingdom - Israel Mixed Armistice Commission. Our objective in so doing would be to explore the possibilities, which could later be discussed by the Senior Delegates or in any other acceptable way, of the division of the area by agreement of the two Parties, so that there would be one Armistice Demarcation Line there instead of two. If this proves to be an unattainable result under present circumstances, our representatives would then be ready to discuss the possibilities of de facto recognition of agreed areas of Jordan and Israeli cultivation, in order to remove a recurring cause for dispute and complaint.

Yours sincerely,

J. Caloff Egon Alpert

for M. R. Kidron
Director of Armistice Affairs

Copy

Received 31 October 1963
1230 HRS

TEXT OF THE TELEPHONE MESSAGE FROM THE CHIEF OF STAFF,
U N T S O

Having received a favourable reply from both Parties to my request that there should be no extension of cultivation, I would like to make a further proposal which I feel will expedite out efforts in the Latroun area.

I would suggest the following :

1. That all cultivation or other agricultural work in the Latrun area 'between the lines' cease (excepting of course for the Monastery lands);

2. Immediate withdrawal of any military personnel from the Latrun area 'between the lines' to be followed by the demilition of any fortifications found within the lines;

3. That U.N. officers in the company of the respective Parties determine the limits of the area 'between the lines' ;

4. Each Party will restrain any further entry into the area 'between the lines'.

60

UNITED NATIONS NATIONS UNIES

TRUCE SUPERVISION ORGANIZATION

Government House
Jerusalem
9 July 1965

Dear Mr. Kidron,

In our conversation on 14 June 1965, I informed you that I had been asked by the Secretary-General of the United Nations to take up the Latroun problem urgently. I added that the Jordan representative had not requested a Security Council meeting, at least for the time being, especially because the Secretary-General had promised an UNTSO approach and that I would report to the Secretary-General as soon as possible.

I noted that you then said that Israel was entitled to a reply and a discussion of its proposal in the proper forum, (the Mixed Armistice Commission or its Sub-Committee).

There have been two meetings with the Jordan Foreign Minister during the last few days. During my absence, Colonel Marsh was asked to call on the Foreign Minister on 4 July, when it was decided that another meeting would take place after my return. This second meeting was held on 8 July.

I was informed that the Jordan Government intends to adjourn till after Mr. Monem Rifai's return to New York, after a short leave, any request that the Security Council should consider the Latroun question.

This delay leaves time for a new effort aiming at settling or at least narrowing existing differences between the Parties to the General Armistice Agreement on the Latroun question.

As registered in the unanimous votes on various paragraphs of the resolution tabled by the Israel Delegation on 14 January 1965, at the 353rd Emergency Meeting, regarding the Jordan complaint No. K-958 and the Israel complaint No. K-959, there was, last January, an agreement on the following points:

(a) the location and extent of the land cultivated at that time in no man's land Latroun by Jordanian farmers and Israel farmers respectively, viz: on the one hand, many plots forming approximately 600 dunams cultivated by Jordanian farmers; on the other hand, an area estimated to be 5,000 dunams cultivated by Israel farmers.

... / 2

His Excellency
Mr. Mordecai Kidron
Director of Armistice Affairs
Ministry of Foreign Affairs
Israel

59

(b) In both cases, the cultivation was in some parts of recent ploughing or seeding.

(c) Crossing of the Armistice Demarcation Line into the no man's land by the Israel and the Jordanian people is proof of violation of Article IV, paragraph 3 of the General Armistice Agreement.

(d) The Mixed Armistice Commission calls upon Israel and Jordan to stop illegal cultivation in Latroun no man's land.

It is my hope that the above unanimous agreement on several points of the resolution, submitted by Israel last January, may provide a basis for a further effort.

I am at your disposal for hearing your views and discussing the matter with you at your earliest convenience.

Sincerely Yours,

Lt. General Odd Bull
Chief of Staff, UNTSO

ל י ו ס ן

סודי ביותר

שיחה עם שה"ח

ביום ראשון - 13.11.66 שוחח שר-החוץ עם ראש-הממשלה בהשתתפות ה"ה לבבי, ששון ויפה.

לאור הקשיים עם העו"ד ולאור התפתחות הפעולה הצבאית בירדן קודם לכן, שהביאה להרג רב מן המתוכנן מן הירדנים, ביקש שה"ח אישור רה"מ ל-3 פעולות:

1. הזמנת בול, מסירת הסבר לו ובקשה ממנו להעביר זאת למלך חוסיין.

2. הוראה להרצוג להתעכב בלונדון לפעולה מתואמת בקשר לעו"ד.

3. דברי הסבר לשגרירי המערב, שיכללו בין השאר הבהרה שהפעולה חרגה מן המתוכנן באבידות שנגרמו לירדנים.

(כתב: עדי)

סודי ביותר
לנמען בלבד

משרד החוץ

ירושלים, י' באב תשכ"ה
8 אוגוסט 1965

1404
310

אל : ראש לשכת ראש הממשלה (2)

מאת : מנהל מש"ן

הנדון: שדר לירדנים אודות חברי אל פתח

א. מצ"ב נוסח החלק העובדתי של שדר לרמטכ"ל הירדני מ-6 אוגוסט. השדר המקורי נמסר לידי הנציג הירדני הבכיר לועדת שביתת הנשק ב-7 אוגוסט בבוקר.

ב. השדר המקורי כלל סעיף שהתייחס לשדר האחר שנשלח ע"י הרמטכ"ל לעמיתו הירדני (שדר זה היה הנושא לדיון בפגישת המטה הכללי עם רוה"מ ב-6 אוגוסט). מאחר **ולא** מסרנו לאמריקנים אודות חליפת שדרים זו, התייחסות לשדר הראשון הושמטה מהנוסח המצ"ב בכדי לאפשר מסירתו לשגריר האמריקני מבלי שתוכנו יעורר שאלות בלבו. כן הושמטה הרישא של השדר המקורי (מאת ....אל....).

ב/ מ.ר. קדרון

העתק: מנכ"ל
מנהל מאה"ב

משרד החוץ

ירושלים, ג' באב תשכ"ה
1 באוגוסט 1965

אל : רוה"מ
שה"ח
רמטכ"ל
ר' אג"מ
ר' אמ"ן

מאת : מנהל מש"ן

... מצ"ב העתק השדר שנמסר היום
בשעה 12.30 לנציג ירדן ב-רעש"ן.

מ.ר. קדרון

DRAFT III

Immediate
Top Secret
Strictly personal

Jerusalem
6th August 1965

1404

From Chief of Staff Israel Defence Forces

To Chief of Staff Jordan Arab Armed Forces

1. I have received your message of 1 August in reply to mine of the same date.

2. You have no doubt been informed of the latest act of sabotage which occured just past midnight on 4 Aug in the Jerusalem hills at MR 1542 - 1222. Four border police were injured - two of them gravely - when the vehicle in which they were travelling struck a mine. The place where the explosion took place is approximately 2 km from the ADL and the road on which the vehicle was travelling is in frequent use.

3. I can only repeat what I wrote in my 1 August message: Under the General Armistice Agreement Jordan is responsible for all acts of hostility commited against Israel from her territory, and Israel must insist that Jordan take most vigorous ~~action~~ measures to put an immediate end to these dangerous activities. In your message you appear to share this view, but obviously this has not, so far, been borne out by events.

4. You will agree with me that information provided by Israel cannot possibly serve as a substitute for measures which Jordan is expected to undertake on her own. Moreover, I feel compelled to state that information already submitted to you does not appear to have been dealt with in as urgent and vigorous a manner as the gravity of the situation would warrant. Comments on your reaction to the list which we passed to you on 4 June are being transmitted under seperate cover together with some additional new information.

5. I am expecting to hear from you directly what action has been taken against individuals and organisations in Jordan suspected of terrorist activities against Israel.

2/......

6. In your message you refer to an action " t.ke n by Israel " on 14 July. It would seem to me - from the contents of your message - that your reports on the 14 July incident do not reflect the true state of affairs. You are evidently not aware that this incident was caused by the opening of fire from a Jordan position on an Is Israeli party consisting of 14 infantrymen on a familiar ization patrol along the ADL. At no time did the party cross the ADL, not was their purpose nor were their actions in any way offensive. In the particular area concerned a number of cases have occured in the past in which fire was opened indiscriminately and without cause whatsoever on our people. I would suggest that it might be worthwhile to investigate this matter.

סודי ביותר

אישי

IMMEDIATE
TOP SECRET
STRICTLY PERSONAL

AMMAN
1 AUGUST 1965

FROM: CHIEF OF STAFF, JORDAN ARAB ARMED FORCES
TO: CHIEF OF STAFF, ISRAEL DEFENCE FORCES

YOUR MESSAGE HAS BEEN RECEIVED AND TRANSMITTED TO THE HIGHEST AUTHORITIES, I WISH TO ADVICE YOU OF THE FOLLOWING:

1. WE DEEPLY REGRET THE INCEDENTS LISTED IN YOUR MESSAGE OCCURING AS WE DO THE PRIVIOUS ONES.
2. JORDAN'S FIRM POLICY IS BOTH TO RESPECT THE TERMS AND SPIRIT OF THE GENERAL ARMISTICE AGREEMENT AND CONSEQUENTLY TO TAKE ALL POSSIBLE STEPS TO PREVENT ITS VIOLATION, AND JORDAN IS DOING ITS BEST TO INSURE THAT END.
3. JORDANIAN AUTHORITIES WOULD WELCOME ANY INFORMATION TO BE PASSED THROUGH THIS CHANNEL THAT MAY HELP US ACHIEVE WHAT IS OBVIOUSLY A COMMON OBJECTIVE IN THIS RESPECT.
4. HOWEVER IT SHOULD ALSO BE CLEARLY UNDERSTOOD THAT ANY ACTIONS ON YOUR PART SIMILAR TO THOSE OF THE NIGHT 27/28 MAY AND OF 14 JULY WILL NEITHER HELP SOLVE THE DIFFICULTIES NOR WOULD THEY BE TOLERATED AT ALL.

IMMEDIATE
TOP SECRET
STRICTLY PERSONAL

TO: CHIEF OF STAFF
ISRAEL DEFENCE FORCES

Immediate
Top Secret
Strictly Personal

Jerusalem
1 August 1965

From Chief of Staff, Israel Defence Forces

To Chief of Staff, Hashemite Jordan Kingdom Armed Forces

1. Since the last message transmitted to your authorities on 4 June 1965 there have been a further five cases of sabotage raids perpetrated by gangs of marauders coming from Jordan. Dates and places are as follows:

4/5 July	Mitzpeh Masua MR 14274-11944
5 July	Near Battir (railway) MR 166265-127860
8/9 July	Near Sdom MR 1822-1440
25 July	Beit Nir MR 1401-1182
30 July	Eyal MR 1483-1798

2. It is evident that if steps were indeed taken in Jordan to put an end to this activity, these steps have not been effective.

3. You are aware of the extreme gravity with which Israel views these developments. You are also aware that under the General Armistice Agreement Jordan has the responsibility to prevent crossing of the Armistice Demarcation Lines and to prevent the commission of hostile acts against Israel from her territory.

4. We must insist that Jordan take most urgent and effective action to put an immediate stop to these marauding raids in Israel, as you will agree with me that no Government can tolerate this state of affairs.

5. I request you to transmit the contents of this message to your highest authorities today.

THIS DOCUMENT CONSISTS OF 1 PAGES
NUMBER 3 OF 4 COPIES, SERIES A

TOP SECRET

"1. We request that the Israel-Jordan Mixed Armistice Commission facility not be used for any future exchanges on the subject of FATAH. Any further information which you have on this subject can be given to appropriate United States Government officials for transmittal to Jordanian authorities. It will receive our prompt attention.

"2. We reiterate our firm desire to maintain peace along our common border and to insure effective controls. We wish to reassure you that we are making every effort to prevent any and all infiltrations across the border.

"3. We wish to point out that your Government also has responsibility to insure maximum controls on the border and to take every precaution to prevent these infiltrations. In this regard we have reasons to suspect that some of the bombings which have occurred were carried out by persons residing within your boundaries.

"4. Further, it is conclusive from evidence available that FATAH headquarters is not within Jordan.

"5. Finally, we wish to reaffirm strongly that actions on your part similar to those previously undertaken could not be tolerated. Such actions would only seriously expand existing difficulties and do nothing to solve the problem which we are earnestly attempting to control. In fact, reprisals on your part could only increase popular support of FATAH here and make it much more difficult to suppress their activities."

נמסר ע"י שגריר ארה"ב לרה"מ ב 9.8.65

העתקים: המזכיר הצבאי
ראש אמ"ן
חיים יזרעאלי

TOP SECRET

TOP SECRET

Jerusalem
6 August 1965

1. Some of the names appearing on the list handed to the Senior Jordan Delegate on 4 June and on the list containing the comments of your security authorities thereto appear to have been mis-spelt. This may be one of the reasons for the negative results of the inquiries in certain cases. Another reason may be absence of wholehearted cooperation on the part of local authorities.

2. Additional information on some of the principal suspects named in these lists as well as a more correct form of spelling of their names in Latin characters is given hereunder:

(1) HAJ'ABDALLAH MUHAMMAD ABU AS'AD. Lives in IDNA. His mother's name is TURKIYEH.
(No. 4 in your comments on our 4 June list where he appears incorrectly as AL-HAJJ ABDALLAH AL-TAMIZA).

(2) HASHEM MUHAMAD SARDANA. Lives in IRBID. By profession a teacher.
(Under No. 15 in your comments on our 4 June list he appears incorrectly as HUSNI MUHAMMAD SARDANI).

(3) FARHAN MUHAMAD AHMAD ABU KORA. Lives at a refugee camp at JENIN. Nimr Suleiman Za'aroura, who was arrested in Nazareth in July 1965 and who had been recruited by El Fatah while in Jordan, has stated that this man took part in the sabotage raid at AFULA on 27 May 1965.
(No. 17 in your comments on our 4 June list, where he appears incorrectly as FARHAN MUHAMMAD AHMAD ABU NURA ATTURKMAN).

(4) KHADAR ABDUL FATAH ABU NIJMEH. Lives in JERUSALEM.
Mahmoud Bakr Muhamad Hejazi has testified that this man was a member of his group on 7 January 1965.
(No. 23 in your comments on our 4 June list, where he appears incorrectly as KHADR ABD AL-FATAH ABU NAJMA).

../2

(5) AHMAD ABEIDO. A refugee living in the old section of HEBRON. Mahmoud Bakr Muhamad Hejazi has given the following particulars concerning this man:

Height: 160-170 cm.
Age : About 33 years
Build : Full
Features: Round, light-coloured

Hejazi has stated that this man was the leader of his group on 7 January 1965.

(No. 24 in your comments on our 4 June list, where he appears as AHMAD ABIDO).

(6) MUSTAFA YUSEF AHMAD KH'MAYES. Lives in the refugee camp at EL AROUB.

This man is well known in his area. He has much influence and considerable contacts with Police and Military from the HEBRON area who are frequent guests at his hous.

(No. 25 in your comments on our 4 June list, where his surname is incorrectly spelled KHAMIS).

(7) MUHAMAD IBRAHIM JARAR. Lives in JENIN.

Nimr Suleiman Za'aroura has stated that this man is one of the leaders of EL FATAH in JENIN and that weapons belonging to EL FATAH are kept at his house. He is stated to have much influence with the authorities in JENIN.

(No. 27 in your comments on our 4 June list where he appears incorrectly as AHMAD IBRAHIM JARAR).

(8) MAR'I NASSAR.

This man is known to have had contacts in the past with Syrian Intelligence.

(No. 28 in your comments on our 4 June list).

3. Names and localities of four additional suspects are given below:

(1) HAJ MUSTAFA ATIYYEH of KHARAS village.

(2) MUHAMAD IBRAHIM ABU KHALIL. Lives in JENIN refugee camp. Known as 'ABOUD.

(3) SHUKRI ABDUL KHALEK MASRIYYEH. Lives in JENIN where he owns the EL BALADIYEH Coffee House.

(4) MUSA MUHAMAD AL-MEJALLI. Lives at TULKARM refugee camp.

פרוט הפעולות

1. ארה"ב

ב-21.8 מסר ראש ממשלת ירדן לשגארה"ב בעמאן שממשלת ירדן עושה כל שביכולתה "לעקור" את זרועות הארגון לטרות העובדה שמקשה שראשו נמצא מחוץ לגבולות המדינה. רוה"מ ירדן הודיע בהזדמנות זו על מאסר 16 חשודים והטלת פיקוח על 14 נוספים וכן על גילוי שני מצבורי תחמושת. רה"מ ירדן התיר לשגארה"ב להודיע על כך לממישראל. (במסר למנהל מאה"ב ע"י השגרירות האמריקנית ב-25.8).

ב-26.8 התקבל שגארה"ב ע"י המלך אשר אמר לו כי "ברצוני להבטיח (לשגריר) שאני וממשלתי עושים כל שביכולתנו כדי להפסיק את ההתקפות" (במסר למנהל מאה"ב ע"י השגרירות האמריקנית ב-26.8).

בינתיים נמסר לאנשינו בוושינגטון מאנשי מחמ"ד כי הצבא הירדני החל בתכנית הסברתית בקרב הקצונה להבהרת הנזק שב"פתח". כצעד ראשון נאם ראש המודיעין הכללי ב-20.6 בפני קציני החזיתות המזרחית והמערבית.

ב-29.9 העלתה מה"ח את נושא "הפתח" בשיחתה עם מר רסק. הציגה בפניו רשימת תקריות "פתח" החל מחדש יולי, והבהירה את החומרה בה מתייחסת ממשלת ישראל לבעיה. יום לאחר מכן מה"ח שלחה אליו מכתב מיוחד המציין תקריות נוספות (מצ"ב).

ב-30.9 מסר מר סיסקו, סגנל מז"ת בחמ"ד, למר עברון, בתגובה להשגותינו לגבי יעילות הפעולה הירדנית, כי שגארה"ב חזר לעמאן באותו שבוע עם הוראות לבקש פגישה דחופה עם המלך מייד כשזה ישוב מחו"ל, "להעמידו על הצורך המיידי בפעולה חיובית לחיסול פעולת "הפתח". סיסקו הדגיש "כי ממשלתו נותנת עדיפות גבוהה לטיפול בנושא זה".

ב-2.10 סקרה מה"ח את הנושא בשיחתה עם מר קופר מהבית הלבן. קופר מסר כי שגארה"ב בעמאן קיבל הוראות לדבר עם הירדנים בתקיפות רבה. מה"ח התרשמה משיחותיה עם מר רסק ומר קופר כי לאמריקנים ברורה חומרת המצב ומעליהם לפעול במרץ ובתקיפות מרובה בעמאן.

ב-4.10 מסרו אנשי מחמ"ד לאנשינו בוושינגטון כי לאחר העברת פרטים למחמ"ד בנושא "הפתח" ומגעים עם ראש ממשלת ירדן ב-2.10 ומגעים נוספים, משוכנעת ארה"ב כי הירדנים "מנסים ברצינות לחסל פעולות "אל-פתח" ורודפים אותו בכל יכלתם".

ב-4.10 נשא חוסיין את נאומו על סכנת ארש"ף ו"אל-פתח". באותו ערב קיבל המלך את שגארה"ב לשיחה והבטיחו לעשות הכל כדי להפסיק פעולות הארגון. מסר כי יחידות הבטחון הוגרכו ומסיירות בגבול לכל אורכו. המלך התאונן בהזדמנות זו כי כל איום או תגמול, שלנו יקשה עליו ויגבשו אהדה ל"פתח".

למחרתו (ב-5.10 בבקר) במגע שגארה"ב עם המלך שנית, המלך מסר על הפלסת פעולה הסברתית בקרב הקצונה הגבוהה ובקרב דרגים נמוכים יותר כמ"כ על מעצרים רבים. המלך הביע בטחון שהוראותיו מבוצעות עד לדרגים הנמוכים ביותר כולל היחידות בגבול. הביע בטחון שיוכל להתגבר על "הפתח" במשך הזמן. מאידך, חשש מפני פעולת תגמול ישראלית שמקשה עליו מאד. מסר לשגריר מראש למסור דבריו לישראל.

ב-7.10 נפגש מר אאא הרמן עם מר ריימונד הייר עוזר מזכיר המדינה החדש לענייני מז"ת ודן עמו בנושא.

מר הייך חזר והדגיש כי מאז ה-4.10 ראה שגרירם המלך פעמיים ואת רוה"ם. הם עשו זאת מפני שהם מכירים בחומרת המצב. הוסיף שעלינו לתת למלך הזדמנות, בעיקר בהתחשב בעובדה שבעדר שהסדירה במשך שלושה שבועות. מר הייך ביקש שנמנע מתגובה חריגה. מר הייר הוסיף שבארה"ב תפעל ברבת עמון ברציפות ותחזיקנו בתמונה באופן שוטף.

ב-7.10 שוחח מר הרמן עם מר קומר מהבית הלבן, שציין הפעילות האמריקנית ובאוזם המלך וביקש לא להקשות עליו בפעולה צבאית.

ב-9.10 נפגש הציר מר עברון, עם מר סיסקו, מנהל מז"ת במחמ"ד, והעביר לו את הצעתנו בדבר פעולות פיט להגביע ביצעון ממשירדן. בהזדמנות זו חזר והודיע מר סיסקו שהמלך מתכוון לבקש פגישה עם הנורים ולדרוש שיתוף פעולה מצרים. מר עברון חזר והדגיש חומרת המצב ותבע פעילות נמרצת יותר.

2. בריטניה

הפעולות בלונדון התרכזו בעיקר במסירת ידיעות לפוראוף על ארגון ופעולות "אל-פתח" ובהסברת החומרה בה אנו מתיחסים לפעולות אלו.

הנושא הוסבר לרוה"מ וילסון באופן יסודי ע"י שה"ח בעת שיחתו עמו ב-22.9.65.

גם בשיחת השרה עם מר ג'ורג' תומסון, סגן שר החוץ, הועלה הנושא. תומסון השיב שבעת ביקורו בירדן התרשם כי חוגים רחבים מעוניינים בשמירת השלום על גבול ישראל וכי לדעתם של הירדנים עושים כמיטב יכולתם, אך קשה לשלטונות ירדן להשתלט על "אל-פתח".

הנושא הועלה גם בשיחה של שה"ח עם מר סטיוארט, שה"ח הבריטי. הוא הגיב כי בדרך כלל מיעצים לנו לנהוג בסבלנות ובזהירות לגבי פעולות תגמול אך הוא מבין כי קל יותר לייעץ מאשר לעמוד בפני התופעה במקום. הוא שאל אם הבאנו בחשבון אפשרות פנייה למועצת הבטחון בנושא ועל כך קבל הסבר מפורט מהשרה.

ניתן לסכם את העמדה הבריטית לגבי בעית "אל-פתח" כהתנגדות עקרונית לשימוש בכוח הן מצד "אל-פתח" והן מצדנו כתגובה לפעולות "אל-פתח". עמדה זו מצאה ביטוי בדברי המסובה הבריטי כאשר אמר - בהקשר לשיחה על ביקור תומסון בארצות ערב - שתומסון הדגיש בפני מארחיו בבירות ערב התנגדות בריטניה לשימוש בכוח והוסיף שעמדה זו חלה גם על פעולות שלנו כמו מבצע מתקני מים באיזור קלקיליה.

כ"כ מעגיבת הערתו של מוריס, סגנל מז"ת בפוראוף, בשיחתו עם הציר בלונדון ב-6.10.65, שהוא סבור כי חוסיין נוכח לדעת ש"אל-פתח" מסוכן קודם כל לו עצמו.

הציר בלונדון סבור שהשתמע מדברי מוריס כי מצריכים אמנם התאפקותנו נוכח ריבוי התקריות, אך קיימים דעות בין בריטניה וישראל לגבי הערכת יכולתו של חוסיין להפסיק לגמרי פעולות "אל-פתח".

באותה שיחה הוסיף מר מוריס, שהוא יעץ לחבר הפרלמנט ג'ליאן אימרי, אשר עומד לבקר בירדן, לרכז שיחתו עם המלך חוסיין על סכנת "אל-פתח.

3. צרפת

מאז חודש ספטמבר התקיימו מגעים בדרגים שונים בין גורמים רשמיים ישראליים וצרפתיים שבראשם פעולות החבלה שבוצעו ע"י "אל-פתח". המגעים התקיימו בירושלים, בפאריס ובניו-יורק. הם נשאו בעיקר אופי של הסברת עמדתנו. צרפת במשך כל תקופה זו לא נתבקשה על ידינו לנקוט בפעולה מיוחדת בקשר לענין.

ב-8.9 נפגש מנהל מחלקת מבצעים הנשק במשרד החוץ מר קדרון, עם הסמוכה הצרפתי מר דה קרוס והסביר לו את השקפת ישראל בענין "אל-פתח" וסיפר על הרקע לפעולה בקלקיליה. הסמוכה הצרפתי ענה שהם מכירים בסכנה הטמונה בחבלות "אל-פתח.

במחצית השניה של חודש ספטמבר נקרא הסמוכה הצרפתי אל מנהל מחלקת מערב אירופה מר זאב ש"ע שהעמידו על החומרה בה מתייחסת ישראל לפעולות החבלה בשטחה. הסמוכה הצרפתי הבריק הסברים אלה לפאריס וקיבל ממשרד החוץ הצרפתי שבפאריס ערה לענין.

4. באו"ם העלתה שרת החוץ את נושא "אל-פתח" בשיחתה עם המזכ"ל. כן העלה מר מ. קומיי נושא זה בשיחות שהוא ניהל עם המזכ"ל ועם ד"ר בנץ'. בנץ' מסר למר קומיי ב-9.10 כי המזכ"ל הזמין אליו ביום ד' ה-6.10 את נציג ירדן באו"ם ושוחח אתו יחד עם בנץ' על חומרת המצב והסכנה לשלום הנובעת מפעולות אל פתח. נציג ירדן השיב שממשלתו פועלת וביקש לשתף בשיחה את שר החוץ הירדני הנמצא בניו יורק. ב-9.10 הוזמנו שה"ח והנציג הירדני באו"ם למזכ"ל. בנץ' מנה בפניהם רשימה של 20 מקרי פעילות פתח בישראל מאז ינואר השנה (הרשימה הוגשה לו קודם לכן על ידי קומיי) שה"ח הירדני הצהיר שכוונת חוסיין להשתיק אל פתח וכי הוא פועל במרץ וכבר נאסרו מספר אנשים.

September 29
1 9 6 5

Dear Mr. Secretary,

I deeply regret to inform you that since we spoke this morning about the Fatah situation I received further information concerning the incidents which have occurred in the past few days, in addition to those contained in the list I left with you.

On September 27 there were two incidents of shooting at civilians in Israel north of Ein Geddi on the Dead Sea when five Israelis were wounded, one of them seriously.

On September 28 a water pipe was blown up at Kibbutz Metzar on the northwestern border with Jordan, about 1½ kilometers inside Israel territory. In this incident the attackers also shot at a villager who was driving a tractor towards the fields in order to turn off the flow of water following the explosion.

On September 28, at approximately 10.00 p.m. Israel time, an Israeli patrol encountered two armed infiltrators in central Negev. An exchange of fire ensued in which both infiltrators were shot. A Czech rifle and a British rifle were found in their possession.

In order to put an end to this increasing number of incidents it is of the utmost importance that the Jordanian authorities take immediate effective steps to terminate these depredations.

May I thank you again for the fruitful and interesting meeting which we had.

Sincerely yours,

Golda Meir
Foreign Minister

The Secretary of State,
United States Mission to the United Nations,
New York, N.Y.

27

910

13.10.65

סודי ביותר

פעולתנו המדינית בנושא "אל פתח"

פעולתנו הדיפלומאטית התנהלה בכל הבירות המערביות ובאו"ם. הפעולה המרוכזת ביותר התנהלה בוושינגטון.

סמארה"ב הביעה נכונות לפעול כלפי ממירדן (כלומר כלפי המלך) "יום יום ותודיענו כל דבר שתוכל מדי יום ביומו". הבטחה זו נמסרה לשגריר הרמן ע"י עוזר מזכיר המדינה מר ריימונד הייר.

שרת החוץ שוחחה עם מזכיר המדינה מר ראסק ויום לאחר מכן שיגרה לו מכתב שציין התקריות הנוספות אשר על התרחשותן נודע לשרת החוץ מאז שוחחה עמו.

מאז סובב של המלך לירדן קיים שגריר ארה"ב עמו או עם רוה"מ ירדן שיחות כמעט יום יום. תוכנן של שיחות אלה הועבר אלינו עם פירוט. המלך וראש הממשלה התירו בכל המגעים הללו לממארה"ב להעביר אלינו את דבריהם.

האמריקנים מדגישים שהמלך מעוניין להשתלט על "אל פתח". הצעד הבא שלו יהיה לקיים מגע עם המורים שכן מראות הידיעות שמקור הרעה שם. אין האמריקנים תולים תקוות בצעד זה אך הם סבורים שעשייתו תקל אח"כ על חוסיין לבקום בפעולות אחרות.

האמריקנים דחו טענות שונות של המלך שבאו להצדיק מיעוט עשייה מצדו. כך למשל, דחו את הטענה שאין ירדן יכולה לעשות הרבה יותר למניעת החדירה לישראל.

ממארה"ב השתכנעה ממר כך שהטענה החוזרת בפי חוסיין - ובעקבות זה גם בפיהם - שהפתח מסתייע בערביי ישראל, אין לה על מה להסתמך.

נעשו ע"י השגריר הרמן צעדים מיוחדים כדי להמחיש לממארה"ב שאי השתלטות חוסיין על "אל פתח" מן הדין שתוליך לנקיטת צעדים אחרים ע"י ישראל. (הבהרה זו נעשתה ע"י שיחה נוקבת עם רוברט קומר).

ממארה"ב הביעה באזנינו את בשתונה בהערכה שחוסיין ישתלט על הארגון. המלך טוען כי יעילות גוף זה עולה מבחינה ארגונית וקונספירטיבית על אלה של הפדאיון בשעתו.

האמריקנים חזרו והדגישו התנגדותם המוחלטת לפעולות תגמול מצדנו תוך ציון הסכון הרב למשטרו של המלך. המלך לא יוכל להשיב תשובה צבאית יעילה על פעולה ישראלית ובכך יוכיח אזלת ידו דבר שיעורר נגדו את היסודות התתרבניים.

כן מוסר להם המלך, והאמריקנים מקבלים זאת, שאיום ישראלי מילולי אף הוא מכביד על ממירדן שכן כל צעד שיעשה המלך לאחר השמעת האיום יתפרש ע"י אותם היסודות ככניעה ללחץ ישראלי.

בשיחות האחרונות בוושינגטון הצבענו;

א. על כך שהוקעת "אל פתח" ע"י חוסיין בנאומו ב-4.10 היתה חיוורת;

ב. שעליו לנמרם בישתו ההסבית ולבצע מעצרים מובעים ואם איננו יכול לסמוך על המשטרה עליו להקים מחלקה מיוחדת לביצוע מדיניותו.

2/..

ב ס י כ ו ם :

השימוש בצבור האמריקני הביא -

א. להפעלת לחץ מתמיד על חוסיין;

ב. להחדרת הסברתנו בעניין "אל פתח" לאמריקנים;

ג. לדו-שיח מתמיד עם המלך בנושא;

ד. לממארה"ב ולמירדן סובהרת חישב החלטתה התקיפה של מישראל לבקום
בכל פעולה נגד "אל פתח" וכי הדו-שיח המדיני איננו בא במקום כל פעולה
משרית אחרת.

... רצ"ב פירוט המגעים עם מארה"ב, מבריטניה, מצרפת והאום.

UNITED NATIONS NATIONS UNIES

TRUCE SUPERVISION ORGANIZATION

11404

Government House
Jerusalem
17 August 1965

Dear Mr. Levavi,

I wish to acknowledge receipt of the telephone message from Lt.Colonel J. Caleff received yesterday evening following our meeting on the subject of the house just north of Mandelbaum Square.

I appreciate your authorities' decision to continue cessation of the work on the house through today 17 August. However, may I call your attention to the request contained in my letter of 15 August to the Foreign Minister where I stated my request "for stoppage of work in the house pending the outcome of the Emergency Meeting".

I hope that your authorities will transmit to me today such an assurance.

Sincerely,

Odd Bull

Lt.General Odd Bull
Chief of Staff, UNTSO

Mr. Arye Levavi
Director General
Ministry of Foreign Affairs
Israel

104

משרד החוץ

ירושלים, כ"ו בחשון תשכ"ו
19 נובמבר 1965

804/4

סודי

אל: ראש הממשלה

מאת: מ ש"ן

הנדון: ל ב נ ו ן

רצ"ב עותקים של 2 מסמכים בנושא:

1. מכתב מאת מ"מ ראש ממשלת [illegible] מ - 17 [illegible] 1965, בו מבקש הסכמתנו להצעה להציב תצפית [illegible] של משקיפים לאורך קו שביתת הנשק [illegible] לזה [illegible] הישראלי (הקטע דומה הנוגע לירדן).

2. תשובתנו השלילית לג"ל מ - 19 [illegible]

מ.ר. קדרון

103

UNITED NATIONS NATIONS UNIES

TRUCE SUPERVISION ORGANIZATION

Government House
Jerusalem

17 November 1965

Dear Mr. Kidron,

Further to our conversation of this morning, may I say that I am most anxious to keep peace and quiet in the Latrun No-Man's-Land area as well as along the entire Armistice Demarcation Line. For this reason I have passed a request to the Jordanian authorities for permission to post temporarily additional UNMOs along the Armistice Demarcation Line in the Latrun sector.

I wonder whether your authorities would consider a similar request to post UNMOs on a temporary basis in Israel along the Armistice Demarcation Line which borders the Latrun No-Man's-Land. Specifically I have in mind a roving patrol moving periodically back and forth between the police station at Mishmar Ayalon and some point north on the border patrol track opposite El Midya.

Yours sincerely,

Wm. H. Marsh

Wm. H. Marsh, Col., USMC
Acting Chief of Staff, UNTSO

Mr. M. Kidron
Director of Armistice Affairs
Ministry of Foreign Affairs
Israel

102

19 November 1965

Dear Colonel Marsh,

I refer to your letter of 17 November.

My authorities share your anxiety to preserve peace and quiet in the Latrun area and have therefore carefully considered your request to establish a temporary roving patrol of UNMOs on the ADL in this sector. As I informed you by telephone yesterday, we do not however consider an arrangement of this nature would serve a useful purpose.

Yours sincerely,

M.R. Kidron
Director of Armistice Affairs

Colonel William H. Marsh, USMC
Acting Chief of Staff
U N T S O
Jerusalem

106

ד'

<u>סודי</u>

ירוש[illegible] כד' חשון תשכ"ו
19 נוב 1965

ב04/4

אל : ראש הממשלה
שרת החוץ
מנכ"ל משה"ח
ממנכ"ל
ר' אג"מ
ר' אמ"ן (2)
ר' מח' בטחון והסברה
ר' אג"מ מבצעים
ועש"ן ישראל-ירדן
נאו"ם ניו יורק
השגרירות וושינגטון
השגרירות לונדון
השגרירות פריז
ד"ר צ. דינשטיין [illegible] הבטחון, ת"א

מאת : מנהל מח' שביתת [illegible]נשק

[illegible]ון: לסרן - דרישתנו לדון בשאלת העבודים
בועדה המיוחדת לפי סעיף 8 של הסכם
<u>שביתת הנשק</u>

מ[illegible] העתק מכתב בנדון מאת מנהל מש"ן אל ראש משה מנגנון הפקוח
של הא[illegible]ם-17 נובמבר. למחרת הודיע קול. מארש בעל פה שהעתק המכתב
נמסר ל[illegible]יג ירדן ב-ועש"ן ב-17 בערב. כן ציין שהמכתב הראשון בנושא
זה [illegible]ון לבול ב-23 יולי 1965) נמסר אף הוא לירדנים במועדו אולם
ל[illegible] לתגובה מצדם.

ס.ר. קדרון

105

204/4
3/0

17 November 1965

Dear Colonel Marsh,

I refer to our telephone conversation on 17 November 1965 at 0945 hours L.T. in which you informed me that UNTSO's initiative for a quiet arrangement for cultivation in the Latrun No-Mans-Land could not be continued since it was definitely unacceptable to Jordan.

In view of this statement which, as you will no doubt recall, is in complete contradiction to the declaration made to you on 2 November by the Jordan Prime Minister and reported by you to me on the following day, I have been instructed to inform you of my Government's desire to submit the question of cultivation in the Latrun No-Mans-Land to the Special Committee described in Article VIII, paragraphs 1 and 2, of the General Armistice Agreement, as a matter of extreme urgency. I should be obliged if you will inform the Jordan authorities of this matter as soon as possible. The Government of Israel will be represented at the meetings of the Special Committee by Mr. M.R. Kidron and Lt.Colonel S. Gat assisted by Mr. J. Doron, Lt.Colonel Y. Biberman and Major R. Israeli.

You will no doubt recall that I have already raised this question in my letter of 23 July to the Chief of Staff.

I shall be grateful for an early response to this letter.

Sincerely Yours,

M.R. Kidron
Director of Armistice Affairs

Colonel H. Marsh, USMC
Acting Chief of Staff,
U N T S O
Jerusalem

108

ירושלים, כ"ד בחשון תשכ"ו
19 בנובמבר 1965

ס ו ד י

804/4

א ל : שה"ח
לשכת רוה"מ
לשכת רמטכ"ל
קומ"ד
רעש"ן

מאת : מנהל מש"ן

הנדון: **ל ט ר ו ן**

רצ"ב אישור בכתב של ההודעה בעל פה של מ"מ ראש מטה מנגנון הפקוח מ - 17 בנובמבר בדבר סירובה של ירדן להסכים להסדר בלטרון. מכתב מ"מ ראש מטה מנגנון הפקוח נושא תאריך 18 נובמבר 1965.

מ.ר. קדרון

107

UNITED NATIONS NATIONS UNIES

TRUCE SUPERVISION ORGANIZATION

Government House
Jerusalem

18 November 1965

Dear Mr. Kidron,

This letter is to confirm the subject of our telephone conversation held on the morning of 17 November 1965.

As you will recall, our conversation concerned the Latrun No-Man's-Land problem. At that time I informed you that the UNTSO initiative for any quiet arrangement for cultivation in Latrun No-Man's-Land could not be continued since it was definitely unacceptable to Jordan.

I further stated that the Jordanian authorities transmitted to me that they wished strict compliance with the General Armistice Agreement for the Latrun No-Man's-Land.

Yours sincerely,

Wm. H. Marsh

Wm. H. Marsh, Col., USMC
Acting Chief of Staff, UNTSO

Mr. M. Kidron
Director for Armistice Affairs
Ministry of Foreign Affairs
Israel.

(...)א בחירות יהודאים עשוקי ריבי ירדן וצפוי אלהל השיב לשאלה
הצירין כאבות היות שרבות לירדן ואמר, כי אין עתה צורך והצריב בגלית
[illegible] ירדן. אולם מבידה של פעולות מלחמה ברחבות, יהיו הכוחות
[illegible] המקבים לפיקוד השתי המאוחד אשר יפעיל את הכוחות הערביים
[illegible] הצבאיים. הוא הוסיף, כי שמירת המכינות התוכניות הערביות
מושלת על שכם של הצבאות המקומיים ולאחר מכן יבוא תפקיד הכוחות הערב"ים
המאוחדים שמתם הם מטורגלים לפעול. הנסחו הסכומים המוצעים לעבודות
ההדדיה בלחבנה הצבאית.

אלהל אמר כי ירדן תפגיה ויזון על הוגי הפרסום [illegible] לשמנה הפוליטיות
הסתכנות והיא נהרגו עמדה הדיבה מלפני ממגורי האינפורמציה [illegible] כדי
[illegible] שנגגנים אל ה[illegible] [illegible]. בתשובה לשאלה סביב
ארגון השחרור הפלסטיני אמר אלהל כי ירדן היא ארצם הפלסטינאים, ארגון
של ארגון השחרור, אריך של כל פעולה לרכוז צבא למען פלסטין.
בתשובה לשאלה אחרת בנוגע למה שנתפרסם לפני מספר ימים כי [illegible] רבת עמון
הודיעה לשחזר על נחיון [illegible] אשר אמר אלהל כי לא היתה לירדן
כל אינפורמציה מעין זו.

[illegible] - [illegible]

מחלקת המחקר

הודעת הסיכום של ועידת הפסגה השלישית

א. **הערכות**

<u>ההטיות</u> (לסעיף 4)

א. קביעת לוח זמנים חדש, המותנה בקצב העבודה ובעיקר באפשרות לספק לה הגנה, מצביע על אפשרות סבירה של האטה בהטיות, ואולי אף שיתוקן הזמני בחלקים בהן אפשרויות ההגנה קשות במיוחד.

ב. משתמע שהפסגה הסכימה עקרונית על הקמת סכר בנבטיה.

ג. בניגוד לשמועות, לא משתמעת הפסקה מוחלטת של ההטיות, סביר שהעבודות תמשכנה, בהיותן בסיס מוצהר לקיומה של מפע"ם.

ד. מסתמנת הטלת עיקר המעילות, בנושא ההטיות, על לבנון.

<u>מפע"ם</u> (לסעיף 10)

הערה: לא הוזכרה הסכמתו המסוייגת של חוסיין להתיר כניסת כוחות מפע"ם לירדן.

<u>...ח וצבא אש"ף</u> (לסעיף 6)

הפסגה לא נתנה גיבוי לתביעותיו של שוקיירי (בהחזירה את הכדור אליו), לא מנעה התבוננות מסגרות הארגון.

<u>פליטים באו"ם</u> (לסעיף 8)

בהחלטה אין חידוש. הכוונה מסירה על סעיף 11 בענין החזרת הפליטים, כנגד ההלטה על מו"מ וכנגד נסיונות להקטין תקציב סוכ"ת.

<u>אמנת סולידריות ערבית</u> (לסעיף 2)

1. המטרה העיקרית היא הפסקת מסעי הפולמוס בין מצרים, סוריה ועיראק.
2. סעיף נגד התרבות, שהוצע בהצעת ההחלטה של שרי החוץ, הושמט.
3. האמנה עצמה, אם גם אין בחתימה עליה כל ערובה לקיומה, מצביעה על הלך רוח של הרגעת הניגודים הבינערביים, שהיתה קיימת בועידה.

<u>מישור בינלאומי</u> (לסעיפים 12 ו-13)

1. המסבה נתנה תמיכתה המלאה לקיום ועידה אלג'יר במועדה ובמקומה.
2. נוסח ההחלטה בדבר קשמיר אמנם מתון, לעומת הצעת שה"ח, ע"י השמטת הסעיף בדבר עקרון ההגדרה העצמית, אך נשאר פרו-פקיסטני ברוחו.

ג. <u>סיכום</u>

1. בעית התמיות לא הוסרה מעל הפרק. ההתעצמות של מפע"ם תמשך. ההחלטות בנושאים אלו הם נצחון לעמדה המצרית שדרשה האטת התמיות עד שיחוזק מפע"ם.
2. ההחלטות על אש"פ וצבא אש"פ לא קירבו במאומה את הארגון ויש לראותם כהישג לירדן וללבנון.
3. בהודעת הסיכום אין כל הד לדעותיו של בורגיבה ולהעדרותו מן הועידה.
4. הגליסה לנושאים בינלאומיים, במסגרת המסבה, אינה חדשה. ההחלטות שהתקבלו לגבי קשמיר וויטנאם אינם הישג למצרים.
5. החלטות המסבה הבליטו את המגמה של ט"פ בין מדינות ערביות עצמאיות (דעה המיוצגת ע"י בורגיבה בעיקר), לעומת הדעה הנאצריסטית על אומה ערבית אחידה. אם כי מוקדם להעריך דעתו של מי תגבר במפגש דעים זה.
6. על אף ניצני הפירוד, ערב הועידה, הישג הועידה הוא אי-התפוררותה ואפילו הסכמה על המסבה, ע"י קביעת מועד ומקום התכנסותה בשנה הבאה.

הפסגה הערבית השלישית (13 - 17.9.65)
החלטות ראשי המדינות והודעתם

שודר 17.9.65
שעה 22.15

<u>ההחלטות</u>

1. <u>כללי</u>

ו"ח מועצת שרי החוץ: מועצת המלכים והנשיאים עיינה בדו"ח מועצת שה"ח שהתכנסה ב-13.9.65 - 9, ואישרה אותו.

ו"ח המזכ"ל על המצב הערבי והבינלאומי: המועצת עמדה על תוכן הדו"ח.

2. <u>אמנת הסולידריות</u>

המועצת אישרה את אמנת הסולידריות הערבית המלכים והנשיאים חתמו ל האמנה שהופקדה במזכירות הליגה והחליטו, כי תיכנס לתוקפה החל מ-17.9.6 להלן נוסח האמנה:

מתוך אמונה בנחיצות הסולידריות בין המדינות הערביות וחיזוק שורה הערבית כדי לסכל את הקנוניות האימפריאליסטיות והציוניות מאיימות על הקיום הערבי ומתוך אמונה בצורך המקסימאלי בשמירת פוטנציאל הערבי לקראת ריכוז הכוחות למערכת המאבק לשחרור פלסטין כן מתוך אמונה בצורך בהרמוניה ובהתפייסות בין מדינות ערב למען יוכלו למלא תפקיד פעיל בהשכנת השלום, ומתוך רצון ליצור אווירה ל אחדות והווה בין ארצות ערב כדי שהאויבים לא יוכלו להרפות ידי אומה הערבית - למען מטרות אלו, התחייבנו, אנו מלכי ונשיאי מדינות רב, לקיים את הדברים כלהלן:

א. לפעול להגשמת הסולידריות בטיפול בבעיות הערביות וביחוד בעית שחרור פלסטין.

ב. <u>לכבד ריבונות כל אחת ממדינות ערב וצורת המשטר שלה</u> המבוססת על חוקה וחוקיה, ולא להתערב בעניניה הפנימיים.

ג. <u>לכבד את כללי המקלט הפוליטי</u> וגינוסיו בהתאם לעקרונות החוק הבינלאומי והנוהג.

ד. הפעלת העתונות, השידורים ויתר אמצעי הפרסום וההסברה לקידום הענין הערבי.

2./.

ה. להקפיד על גבולות הויכוח הענייני והביקורת הבונה בטיפול בענינים הערביים ולהפסיק את מסעי החשדות והתשמצות במכשירי ההסברה שהוזכרו.

ו. לעיין בחוקי העתונות בכל ארץ ערבית כדי לחוקק חוקים להרשעת כל פעולה או התבטאות החורגות מגבולות הויכוח הענייני והביקורת הבונה, באופן העלול להזיק ליחסים בין מדינות ערב או להשמיץ במישרין או בעקיפין את ראשי מדינות ערב.

3. המדיניות הערבית הבינלאומית

המסגה עיינה בדו"ח מועצת שה"ח בנוגע לעיצוב המדיניות הערבית בזירה הבינלאומית בהתאם לתוכן ההודעה שפורסמה במושב השלישי של מלכי ונשיאי ערב המסגה אישרה את הדו"ח.

4. הוד הטכני - חשיות

המסגה דנה בדו"ח מזכ"ל הליגה בנוגע למהלך העבודה בתוכנית הערבית המאוחדת לניצול מי נהר הירדן ויובליו וכן בדו"ח מועצת ההנהלה של התוכנית מישיבתה שנתקיימה ב-26.8.65 המיסגה החליטה:

א. המדינות הנוגעות ימשיכו בעבודות התוכנית הערבית המאוחדת לניצול מי נהר הירדן ויובליו ע"פ התוכנית המותווית ובהתאם למה שיוחלט בנוגע להגנה הצבאית הדרושה.

ב. לייפות את כוחה של מועצת ההנהלה של התוכנית להעביר כמה תקציבים קיימים, מחלק לחלק אחר בהתאם לתכנון הזמנים החדש שיבוצע על בסיס המשכת העבודה ולאור ההגנה שתינתן לתוכנית על חלקיה השונים.

ג. לדחות את העיון בדבר הסכומים הנוספים הדרושים לשני החלקים הירדני והסורי, עד למושב הבא וזאת עד שישולמו הסכומים המצויים בידי מועצת התוכנית בשלבה הנוכחי.

ד. מועצת התוכנית תדון עם השלטונות הלבנוניים המוסמכים בעניין המלווה הדרוש לסכר גבטייה. כן תדון אתם בשיעור השתתפותה (של המועצה) במימון מלווה זה, מתוך הסכומים שהוקצבו להלק הלבנוני.

5. כינוס ראשי הממשלות

המועצה עיינה מחדש בסדרים שנקבעו לכינוס מועצת ראשי ממשלות ערב, והחליטה, כי זו תתכנס מדי שנה בחודש מארס.

3./.

6. [illegible] לצאש"פ

א. המועצה דנה בתביעות שהעלה אש"פ בנוגע למתן חופש מוחלט לפעולה הארגון העממי של בני פלסטין ועריכת בחירות כלליות ישירות למועצה הלאומית הפלסטינית.

המועצה בדעת שהארגון יקיים מגע עם המדינות החברות הנוגעות כדי להידבר בקשר לצעדים הדרושים.

ב. המועצה החליטה ליפות את כוחה של מפע"ם להמשיך, בשיתוף עם מפקדת צבא השחרור הפלסטיני, בהקמת הכוחות הפלסטיניים שמדובר בהם בסעיפי השלב השני של תכנית החסכם.

[illegible] של המדינות

7. הסו[לי]דריות הערבית

[ב]תחילת המושב נידון נושא הסולידאריות הערבית כבסיס עיקרי לאחדות הפעולה המשותפת למען השתחררות מהאימפריאליזם והציונות ומכל צורות הה[ש]תלטות הזרה. כמו"כ, טיפוח הקידמה הערבית מבחינה כלכלית וחברתית. מלכי ונשיאי ערבא הכריזו על דבקותם באמנת הסולידאריות הערבית להבטחת אחדות העקרונות והמטרות ולביסוס כל המאמצים והפוטנציאל הערבי למען קידום ענייני היסוד והאינטרסים הלאומיים העליונים.

[כ]מו"כ התחייבו לשמור על אוודות האדמה הלאומית של ארצות ערב והם מגנים כל נסיון אימפריאליסטי ובדלני החותר לקרוע ממנה חלק זה או אחר. הם [ה]חליטו לתמוך, במלוא היכולת, בארצות ערב ולהדוף כל נסיון מסוג זה.

[8.] בעית פלסטין

[ה]מועצה דנה באספקטים השונים של בעית פלסטין והסכימה על התכניות הערביות למען שחרורה ולמען חיזוק אש"פ וצבא השחרור.

[כ]ן אישרה את התכנית הערבית המיוחדת להגנה על בעית פלסטין באו"ם ובחוגים הבינלאומיים ולבלימת הנסיונות החותרים לחיסול בעית הפליטים.

4./.

9. הועצה הדגישה את התמיכה במאבק הדרום הכבוש והביעה דבקות בשחרורו של אזור ערבי זה ובביצוע החלטת האו"ם. כן הדגישו את התמיכה במאבק העם העומאני למען החרות וכן התמיכה במפרץ הערבי המנסה להשתחרר ולעלות על דרך הקידמה.

10. <u>מים</u>

<u>המלכים והנשיאים הערביים החליטו לחזק את מפע"ם ולהמשיך בעבודות ניצול מי נהר הירדן ויובליו בהתאם לתכנית המתוארת.</u>

11. <u>ניטרליזם</u>

לאור לקחי המאבק הערבי ההסטורי למען השתחררות מהציונות והאימפרי-אליזם על כל צורותיו ובהתאם לעקרונות אמנת הליגה הערבית והאו"ם והחלטות ועידות באנדונג, בלגראד וקהיר וכן הועידה הבינלאומית לפתוח וסחר, עקרונות שמדינות ערב התחייבו לכבדם, וכן מתוך אמונה בשלום המושתת על צדק והצורך בטיפוח שיתוף הבינלאומי מבחינה כלכלית וחברתית ומתוך רצון לשאת באחריות הבינלאומית ההכרחית בעולם של ימינו על התפתחויותיו העמוקות וסדריו השונים - מדגישים המלכים והנשיאים הערביים, כי עיקרי הרוח אינם ניתנים לחלוקה כך, שהתוקפנות על כל אחד מהם תהווה תוקפנות נגד כולם.

12. <u>סין -- קשמיר וויטנאם</u>

כמו"כ הם קוראים מחדש לנטוש את מדיניות הכח לפתור את הבעיות הבינ-לאומיות בדרכי שלום וכן לכבד את זכות ההגדרה העצמית. על כן הם מביעים את דאגתם העמוקה נוכח הסכסוך המזויין הקיים בין <u>הודו ופאקיסטאן</u> וקוראים לשתי המדינות להפסיק לאלתר את הקרבות ולפתור את הסכסוך בדרכי שלום בהתאם לעקרונות והחלטות האו"ם.

המו"כ מביעים דאגה רבה נוכח המצב החמור <u>בוויטנאם</u> וקוראים לפתרון הסכסוך בהתאם להסכם ג'נבה משנת 1954.

13. <u>אפרו-אסיה; ועידת אלג'יר</u>

הם הסכימו, כי שה"ם האפרו-האסיאני מהווה יסוד קבע במדיניות הערבית. כל ממשלותיהם ינקטו קו אחיד בכיוון זה ויפעלו יחד עם ממשלת אלג'יריה להבטחת הועידה האפרו-אסיאנית השניה ב-5 לנובמבר הבא באלג'יר ולהבטחת הצלחתה של ועידה זו לטובת שתי היבשות וכלל האנושות.

5./.

14. אפריקה

המלכים והנשיאים סקרו אתהמצב ביבשת אפריקה ושיבחו את התפקיד החיובי שממלא ארגון האחדות האפריקאנית למען שחרור היבשת וקידומה. הם תומכים במאבק העמים לחרות באנגולה, במוזמביק ובגיניאה - הנקראת הפורטוגזית - ומוקיעים את האפליה הגזעית בדרום אפריקה ואת הנסיונות להכריז על עצמאות רודזיה הדרומית באופן שיתן שלטון בלעדי בידי המיעוט. הם תומכים במאמצים שעושה אה"א לפתרון הבעיהומתלכדים לבלימת גסידנוה האימפראליזם והציונות להסתנן לאפריקה ואסיה.

15. פרוק הנשק

הם תומכים בפירוק הנשק ובאיסור הפצת הנשק הגרעיני ותובעים חיסול הבסיסים הזרים המאיימים על בטחון האזור הערבי ושלום העולם.

16. תמיכה באו"ם

כמו"כ מדגישים את הצורך בכינון יחסים כלכליים צודקים בין המדינות למען הגשמת הקידמה הכלכלית והחברתית, ומביעים את קורת רוחם נוכח פתרון המשבר שבפניו עמד האו"ם. ואת אמונתם בפעולה למען חיזוק הארגון הבינ-לאומי בכל הדרכים, למען השלום ושה"פ הבינלאומי.

17. הפסגה הבאה באלג'יר

עפ"י הזמנתו של הוארי בומדיין, החליטה המועצה לכנס את פושבה הבא בספטמבר 1966 באלג'יריה.

סקירת מודיעין מיוחדת מס' 53/65 ועידת קזבלנקה -

סיכום ראשוני

נכון ל-18 ספטמבר 1400

כללי

1. ועידת הפסגה הערבית השלישית נערכה בימים 17-13 ספטמבר בהשתתפות כל מדינות ערב פרט לתוניסיה.

2. סיכום זה של הועידה הינו ראשוני ומבוסס על חומר גלוי בלבד.

ההודעה המסכמת

3. ההודעה המוסכמת מתחלקת ל-3 נושאים עקריים:

א. אמנת הסולידריות הערבית

ב. החלטות שגרתיות בענינים ערביים בנ"ל ואפריקניים.

ג. החלטות בנושא פלסטין.

4. אמנת הסולדריות הערבית עליה חתמו ראשי המדינות בנפרד כוללת את הסעיפים הבאים:

א. פעלה להגשמת הסולידריות בטיפול הבעיות הערביות בכלל ושחרור פלסטין בפרט.

ב. כיבוד ריבונותה של כל מדינה, משטרה וחוקיה ואי-התערבות בענינה הפנימיים.

ג. כיבוד כללי המקלט הפוליטי בהתאם לעקרונות החוק הבינ"ל.

ד. הפעלת העתונות השדורים ויתר אמצעי הפרסום לקידום הענין הערבי.

ה. הפסקת מסעי ההשמצות במנגנוני ההסברה הנ"ל.

ו. חקיקת חוקי עתונות בכל ארצות ערב, שירשיעו כל פעולה או התבטאות העלולה להזיק ליחסים הבינערביים או להשמיץ במישרין או בעקיפין את ראשי מדינות ערב.

2/.

א. התחיבות לשמור על אחדות הטריטוריה הלאומית של ארצות ערב וגינוי כל נסיון אימפריליסטי ובדלני לקרוע מעליה חלק זה או אחר. הוחלט לתמוך במלוא היכולת בארצות ערב כדי להדוף כל נסיון מסוג זה (כלומר נקיטת עמדה נגד תנועות ההתבדלות הכורדית והדרום-סודאנית.

ב. אישור התוכנית הערבית להגנה על בעית פלסטין באו"ם ובחוגים הבינ"ל ובלימת הנסיונות לחיסול בעית הפליטים (מתיחס כנראה לבעית ססו"ת. מניסוח הסעיף ניתן להניח כי לא תנקט יוזמה להעלאת בעית פלסטין בעצרת האו"ם הקרובה).

ג. תמיכה במאבק השחרור של הדרום הערבי. נסיכויות המפרץ ועומאן. (נסוח זה. כיון שאינו מגנה במפורש את בריטניה הוא כנראה פשרה בין הגישה המצרית והסעודית).

ד. קריאה לפתרון הבעיות הבינ"ל בדרכי שלום תוך כיבוד זכות ההגנה העצמית:

1. קריאה להפסקת אש בין הודו לפקיסטאן.
2. קריאה לפתור את בעית וייטנאם בהתאם להסכמי ג'נבה מ-1954.

ה. קביעת עמדה ערבית אחידה לגבי שיתוף הפעולה האפרו-אסאני ושיתוף פעולה עם ממשלת אלג'יריה לקראת ועידת אלג'יר הבאות בנושאים אפריקאיים:

1. תמיכה בשחרור המושבות הפורטוגזיות.
2. גינוי מדיניותה של דרום אפריקה.
3. גינוי הנסיונות להשלט מיעוט בדרום רודזיה,
4. התנגדות לחדירה האימפריליסטית והציונית לאפריקה ואסיה.

3/.

ז. תמיכה בפרוק הנשק ובאיסור הפצת נשק אטומי.

ח. דרישה לחיסול בסיסים זרים המאיימים על בטחון העולם הערבי ולשלום העולם.

ט. הדגשת הצורך לקיים יחסים כלכליים הוגנים בין המדינות כדי להשיג קדמה.

י. הבעת שביעות רצון נוכח יישוב המשבר באו"מ והדגשת הצורך בחיזוקו.

6. לגבי נוהלי הפסגה סוכם:

א. לכנס את ועידת הפסגה הרביעית באלג'יר בספטמבר 1966.

ב. לצמצם את התכנסויות ראשי הממשלות משתים לאחת שתתקיים מדי שנה בחודש מרץ.

7. <u>החלטות בנושא פלסטין</u>

א. אש"פ. בענין מהן <u>חופש מוחלט</u> לפעולות הארגון העממי ועריכת בחירות כלליות ישירות למועצ אש"פ, על הארגון להדבר ישירות עם המדינות הנוגעות בדבר.

ב. <u>צ"פ</u> הוחלט ליפות את כוחה של מפע"מ להמשיך בשיתוף עם מפקדת צ"פ בהקמת הכוחות הפלשטינאיים בהתאם לשלב השני של תכנית ההתעצמות הפלשטינאית.

ג. <u>ההטיות:</u>

1. המדינות הנוגעות בדבר ימשכין בעבודות ההטיה על פי התכנית המתויה <u>ובהתאם להחלטות אודות ההגנה הצבאית הדרושה</u>.

2. יפוי כוחה של רשות ההטיות להעביר תקציבים ממדינה למדינה בהתאם לתכנית העתוי החדשה שתתוה.

א. על בסיס המשכת העבודה.

ב. לאור ההגנה שתנתן לתכנית על חלקיה השונים.

4/.

3. לא לדון בהקצבה הסכומים הנוספים הדרושים עבודות בירדן ובסוריה עד לועידה הבאה ועד אשר ישולמו הסכומים המצויים בידי הרשות כרגע.

4. רשות ההסיוה תדון עם השלטונות הלבנוניים בענין המלווה הדרוש לסכר נבטיה ועל שיעור השתתפתה של הרשות במלוה זה מהוך הסכומים המוקצבים ללבנון.

ד. מפע"מ. אף כי החלטות אודות מפע"מ לא נכללו בהודעה הגלויה נמסר ממקורות הועידה, כי הן כוללות:

1. חיזוק מפע"מ בציוד בערך 150 מליון ליש"ט כולל כוח אוירי בארבע השנים הבאות.

2. המשך עבודות ההטיה הרחק בשטחן של שלוש המדינות.

ס כ ו ם

ר ק ע

8. הבעיה שעמדה בפני מדינות ערב לקראת ועידת הפסגה השלישית היתה שונה מהותית מן הבעיות שניצבו בפניהן בעת הועידות הקודמות:

א. בועידת הפסגה הראשונה נסו הערבים לענות על אתגר ההטיה הישראלי מבלי להסתבך במלחמה מידית.

ב. בועידת הפסגה השניה היה עליהם לאשר את תכניות ההטיה וההגנה עליה ולתת את האות לבצוען.

ג. מאז חלו שתי התפתחויות עקריות:

1. מצבה הבינלאומי, הצבאי, הפנימי של מצרים (הכללי) נחלש מאד.

2. התגובות הישראליות נגד עבודות ההטיה בסוריה, שהיו מפתיעות בעיתויין ובהיקפן הביאו לדרישה סורית להגנה כלל ערבית מידית על העבודות, דבר זה חשף את הסתירה בין הרצון להמשיך בעבודה לבין חוסר היכולת למנוע מישראל לפגוע בה.

9. ועידת הפסגה השלישית הועמדה, איפוא בפני הצורך לפתור סתירה זו ולקבוע את עתיד עבודות ההטייה, אם להליך כמתוכנן ולהסתבך עם ישראל ואם להקפיאן, להרחיקן מן הגבול או להסווה אי-בצוען ע"י עבודה הקשורות רק בעקיפין בעצם ההטיה.

10. מציאות פתרון לסתירה זו היתה המפתח לקיום אוירת הפסגה.

<u>ניתוח הסכומים בנושאי ישראל</u>

11. פירוש ההחלטות בענין ההטיה הוא שאין עובדים באיזורים המיועדים להסתבכות עם ישראל, כל עוד לא הוכן כוח ערבי מספיק - בעוד שהימשך העבודה במקומות האחרים.

א. סביר על כן כי לא יעבדו:

1. בחעלה סריר

2. במעיין הוזאני

3. בהוואי הסורי מצפון לכנרת ועדם לגבול הלבנון. ולהיפך סביר כי יעבדו: <u>בירדן</u>.

1. בסכר מחייבה אשר אמנם קרוב לגבול, אך אינם מעריכים שיסתבכו בגללו במלחמה.

2. <u>בתוואי הסורי</u>:
מקורבת קרעה ודרומה כל עוד אין ישראל מפריעה לעבודה בקטע זה.

3. <u>ובלבנון</u>:

ובסכר נבטיה, אשר כל עוד אינו משתלם בהטיית החצבאני, סיכויי ההסתבכות גם לגביו אפסיים. עם זאת ניתן להציבו כחלק מתכניות ההטייה.

6/.

ג. ע"י הרשאתן של העברות תקציביות ממדינה למדינה, לפי אפשרויות הביצוע, ניתנה יתר גמישות למפעל ההסיות.

ד. מאחר והוחלט שלא לעבוד במקומות המסוכנים אפשר להניח שלא סוכם גם על הצבה מיידית של כוחות ערביים בירדן ובלנון.

12. בינתיים תימשך ההתעצמות הערביה לפי תכנית מפע"מ, שנקבעה עוד בפסגה השניה.

גושא זה עשוי להפך לנקודה העובד בפעילות הפסגה.

13. כדי למנוע השמצה הדדית בין המדינות הנוגעות בדבר, בגלל הנסיגה שבהחלטות אלה, הוסכם על "אמנת הסולידריות הערבית".

14. אחת התוצאות המיידיות של החלטות אלה היא ריסונו של אש"פ, ואי-הקמתן של יחידות צ"פ בירדן ובלבנון (דבר המשתמע מן ההחלטה להמשיך בבצוע תכנית ההתעצמות שנקבעה בעבר).

<u>המשמעות לגבי הגורמים העיקריים</u>

<u>מ צ ר י ם</u>

15. מחבר שמצרים, כדי להגיע להשגים מידיים, היתה מוכנה לוותורים מבחינת האינטרסים רחוקי-הטווח שלה ומבחינת דמותה בעולם הערבי.

16. ההישגים המיידים אותם השיגה מצרים הם:

א. "שביתת נשק" בתעמולה בינה לבין ארצות ערב ובמיוחד עד סוריה. הדבר היה חיוני לה נוכח האשמות הסוריות כי מצרים מתחמקת מלסייע בביצוע ההסיות.

ב. היא זוכה לתקופת רגיעה ביחסיה עם המדינות ערביות לה היא זקוקה כנראה מכמה סיבות:

1. לשם ביצוע חלק בלתי מופרע על הסכם ג'דה.

2. על מנת לזכות ברצון טוב אצל המעצמות הגדולות, וכרגע במיוחד, אצל ארה"ב.

3. וכן על רקע התסיסה וההתמרמרות הפנימית.

ג. הסכמה כלל-ערבית למדיניות של "שב ואל תעשה" בנושא ההסיוה.

17. הויתורים שנדרשו ממצרים הם למעשה כדלהלן:

א. חתימה על אמתן סולידריות בה כלולה הפסקה המדברת בזכות קיום המשטרים הערביים ואי-התערבות בעניניהם הפנימיים. ויתור זה הוא מהותי מבחינת גישת מצרים לעולם הערבי ומבציע על חולשתה ביכולת הביצוע של תוכניותה, למהפכה חברתית בעולם הערבי, והודאה בחולשה זו.

ב. ויתור שני הוא בהתנאת פעולו אש"פ בארצות ערב השנותו בהסכמתם של של השליטים באותן הארצות. הדבר עומד בסתירה לקונפצפציה המצרית לפיה קידומו של אש"פ הוא בלתי מותנה בשליטים הערביים וצריך להתפתחת גם אם הינו בלתי רצוי להם. ההסכם הפומבי לסעיף זה היא פגיעה ביוקרת ע/נאצר בקרב הפלסטינאים הלאומנים.

ג. התרופפות מעמדה הבכיר של מצרים במסגרת מדיניות הפסגה, המתבטא ב:-

1. ביצוע ההטיות בעתיד יהיה תלוי בראש וראשונה בכושרה של כל מדינה ערבית להתמיד בו, ואיננו יותר פונקציה של הנהגה מצרית ושל קיום "כוח הרתעה מצרי" כפי שהציגו זאת במצרים עד לתקרית 17 במאי 65.

2. אמנת הסולדריות, בחשבון ארוך יותר, מחזקת את המשטרים הערביים שחששו תמיד מתעמולה ומעמדה מצרית עוינה.

18. כיוון שהמטרות שהציבה מצרים לעצמה בועידת פסגה זו היו מטרות של שעה על חשבון דמותה ומטרותיה לטווח הארוך, הרי שערך ההחלטות הפסגה הנוכחית מבחינתה של מצרים הוא בארעיותו. היא עשויה לשנות את גישתה ברגע של נחיצות בתקופת הרגיעה והיעלם (כמו בעיני תימן) או שאחת המדינות ערב תסטה מההחלטות ובעיקר מאמנת הסולידריות.

ל ב נ ו ן

19. הישגים נכבדים היו ללבנון בעקבות הועידה:

א. "השגת" "הכשר" שלא לחדש את העבודות באיזורים הקרובים לגבול אשר עשויות היו לסבכה עם ישראל.

ב. ומקביל כנראה הפוגה בלחץ להציב כוחות ערביים בשטחה בתקופה הקרובה.

ג. הכללת מפעל נבטיה בתכניות ההטיה הערבית, לפחות חלקיה, מאפשר לה לא רק להציג תכנית פיתוח פנימית-לבנונית זו (שכאמור, כל עוד ואינה מתחברת לתכנית הפיתו של החצבני העליון אין היא קשורה להטית מקורות הירדן) כתרומה לעבודות ההטיה, אלא אף לזכות ב"מלוה" לבצועה.

ד. הסכמתה לרסן את "פעילותו העממית" של אש"פ, וביטול תכניתו של שוקיירי להקים בשטחה יחידות צ"פ, דבר החשוב לה בנסבותיה הפנימיות.

20. עם זאת, תחייב אמנת הסולידריות את ריסונה של עתונות הלבנון.

ס ו ר י ה

21. הישגה העיקרי של סוריה בועידה הינו הפסקת המסע הנאצרי נגד משטר הבעתי ולמעשה - השגת מעין הכרה במשטר זה, זאת תמורת השתלבותה בהסכם הסולידריות, כלומר, הימנעותה מלתקוף את מצרים על הזנחת ענין פלסטין.

22. הישג סורי נוסף הוא "בהכשר" שניתן לה לא להסתבך עם ישראל. דהיינו ניטל סן המשטר הסורי העוקץ כלפי פנים בחולשתו הצבאית, חולשה שנתגלתה בעת התגובות הישראליות נגד ההטיות.

23. ייצויין במקביל, כי פרט לחסון התעמולה, לא ויתרו הסורים על דבר במסגרת הסדר הזה.

ירדן

24. הישגיה העיקריים של ירדן בועידה, שתמורתם למעשה לא ויתרה על מאומה, הם:

א. קיום "ההכשר" הלאומני שניתן למשטר הירדני.

ב. ריסונו של אש"פ. אשר תכניותיו המקוריות (הרחבת "הפעולה העממית" והקמת יחידות צ"פ בירדן) איימו על שלמותה.

ג. הפוגה, כנראה, בלחץ להציב כוחות ערביים בשטחה.

תוניסיה

25. הנשיא בורגיבה הראה וודאי בסיכומי הפסגה הלישית אישור לחיזוק היסוד שלו:

א. אין אפשרות להילחם בישראל.

ב. אבטחת ריבונותן של כל מדינות ערב מפני התערבות אחת בעניניה הפנימיים של רעותה.

26. ברור כי קיומה של "אמנת הסולידריות" מחייבת עתה את הצטרפותה של תוניסיה.

אש"פ

27. דרישותיו של שוקירי להרחבת פעילותו של אש"פ נדחו למעשה, דבר שחשף פעם נוספת את תלותו המוחלטת של ארגון זה בקיומה של אוירה הפסגה.

יתכן אפילו, כי דרישותיו הקיצוניות של שוקיירי בתחילת הדיונים (הקמת יחידות צבא פלשתינאי בירדן ולבנון וחופש פעולה לארגון) לא היו אלא לחץ מצרי על יתר מדינות ערב.

פת"ח

28. דחיית הפעולה נגד ישראל, בלימתו של אש"פ וחשיפת הלותו המוחלטת בצרכי היחסים הבינערביים, יתכן ויתרמו לחיזוק גישתו של ה"פת"ח":-

א. עידוד הנטיה לפעולה "פורשת" בקרב הפלסטינאים.

ב. העלאת קרן "הפתח " בעיני הפלסטינאים.

29. לעומת זאת תקל "אמנת הסולידריות" על פעולות המשטרים הערביים נגד הארגון.

סיכומים לעתיד

30. ערב ועידת קזבלנקה עמד העולם הערבי בפני אפשרות התפרקותה של "אוירת הפסגה":

א. חוסר יכולת צבאית להבטיח את הגשמת תכניות ההטיה.

ב. ניצול עובדה זו לניגוח הדדי בין מצרים "למדינות ~~ההה~~ ההטיה" על רקע הניגוד העמוק בין ע/נאצר לבעת׳.

ג. ההתנגדות הנמרצת והנמשכת של ירדן ולבנון לכינונו הממשי של "הקיום הפלשטינאי".

ד. התרחקותן של ארצות המגרב מארצות המזרח הערבי. שהתבטאה לאחרונה:

1. במדיניותן "האפיקורסית של בורגיבה:

2. בהדחת בן-בלה ושינוי המגמות במשטר האלג׳ירי.

ה. וכתוצאה מכך - פקפוקיה של מצרים בכדאיות המשכה של מדינות הפסגה (מה עוד שהגיעה בינתיים להסכם עם סעודיה בבעית תימן מחוץ למסגרת הפסגה.

11/.

31. אולם, מאחר ובקיום אוירת הפסגה יש משום יתרונות לכל מדינות ערב, נמצאה בועידת הפסגה השלישית הנוסחה המאפשרת להן לעקוף או לדחות את הטיפול בבעיות המסכנות אותן ואת עצם "אוירה" מבלי לאבד יתרונות אלה. האמצעי לכך הינה "אמנת הסולידריות הערבית".

32. סיכוי קיומה של אוירת הפסגה תלוייה בהגשמתה של "אמנת הסולידריות". גורמים רבים עשויים לערער סולידריות זו:

א. אי-קיום הסכם ג'דה לגבי תימן.

ב. שנויים במשטר עארף בעירק.

ג. הכרעות וזעזועים פנימיים בסוריה.

ד. חשבון הכדאיות של מצרים, המוותרה לטובת האינטרס הנוכחי שלה על אינטרסים שלה לטווח הרחוק.

33. עם סיומה של ועידת קזבלנקה נמצאים המכשירים שהוקמו בועידת הפסגה הראשונה במצב כדלהלן:

א. אש"פ נתגלה כמחוסר יכולת פעולה עצמאית - ונבלם.

ב. באין יכולת להגן על עבודות הטיה, שונה "העתוי" של ביצוען, כלומרך נדחה סיומם (בשטחים הקרובים לגבול ישראל לשלב מאוחר יותר).

ג. מפע"מ קיימת במפקדה "מניקה", המזרימה תקציבי ההתעצמות לצבאות ירדן, סוריה ולבנון.

34. מכאן שבנסיבות הקיימות תתרכז הפעולה הערבית בנושאי ישראל לשטחים הבאים:

א. תעמולה ופעילות מדינית.

ב. עבודות הטיה באיזורים רחוקים מהגבול - כל עוד אין ישראל מפריעה אותן.

ג. ובעיקר - המשך ההתעצמות הצבאית בהכוונת מפע"מ.

סודי

804 | 4

<u>הנוסח המעודף</u>

ממשלת ישראל מזהירה ומבהירה את עמדתה: הידיעה כי הכנסת צבאות ערביים לממלכת הירדן מהווה שנוי של הסטטוס העלולה להשפיע על הסכם שביתת הנשק בין ישראל לירדן, ממשלת ישראל שומרת לעצמה הזכות לנקוט באמצעים הדרושים.

<u>נוסח ב'</u>

ממשלת ישראל מתיחסת בחומרה רבה לידיעה כאילו הסכימה ממשלת ירדן להכנסת כוחות ערביים לארצה.

<u>נוסח ג'</u>

ממשלת ישראל רואה בהכנסת כוחות ערביים לממלכה הירדנית שנוי על הסטטוס-קוו, ושומרת לעצמה הזכות להסיק מכך את המסקנות הדרושות.

<u>נוסח ד'</u>

בקשר לידיעה בדבר הכנסת כוחות ערביים בממלכת הירדן, מציינת ממשלת ישראל, שאם אכן יבוצע הדבר, היא תסיק מכך את המסקנות הנחוצות.

מהודעתו המדינית של רוה"מ ישראל
מר דוד בן-גוריון בכנסת ב-15.10.56

כניסת צבאות של מדינה עוינת שאין לה אפילו הסכם שביתת נשק עם ישראל, כניסתה לירדן, ולא רק למזרח הירדן, מפירה את הסטאטוס-קוו באיזור וכנוגדת לסעיף הראשון בהסכמי שביתת הנשק. ממשלת ישראל מכבדת את הסטאטוס-קוו המבוסס על הסכם זה עם הממשלה הירדנית. אולם שמירת ההסכם מותנית באי-הפרתו מצד ממשלה זרה ועויינת, וממשלת ישראל השומרת על חופש פעולתה אם הסטאטוס-קוו יופר, וכוח צבאי זר ייכנס לירדן.

137

ס ו ד י

ירושלים, כט' חשון תשכ"ו
24 נוב 1965

אל : ראש הממשלה

הנדון: לטרון - דרישת מטה המנגנון הפקוח להציב תצפית ארעית ביחידת הצד הישראלי של קו שביתת הנשק.

בהמשך למכתבי מ-19 נובמבר בנדון, מצ"ב חליפת מכתבים נוספת בין מ"מ ראש מטה מנגנון הפקוח לביני.

ס.ר. קדרון

23 November 1965

Dear Colonel Marsh,

I have received your letter of 20 November.

I presume that your request for a temporary roving UNMO patrol on the Israel side of the Latrun No-Mans-Land was designed to cope with the possibility of a shooting incident in the area.

Israel will not initiate any shooting in the Latrun area. On the other hand, judging from announcements made by official spokesmen in Amman, there appears to be a likelihood that fire will be initiated by Jordan.

As you say that you are ready to take into consideration any suggestions I might wish to make, may I suggest that you make it clear to the Jordan authorities that the opening of fire, for any reason, is prohibited by the General Armistice Agreement; that it is a grave breach of the Charter of the United Nations, resolutions of the Security Council and the Cease-Fire pledge made to the Secretary General of the United Nations in 1956; and that any such initiation of fire in the Latrun area will be reported by you to the Security Council and made public by the spokesman at UNTSO Headquarters.

Yours faithfully,

M.R. Kidron
Director of Armistice Affairs

Colonel William H. Marsh, USMC
Acting Chief of Staff
U N T S O
Jerusalem

135

(15)

UNITED NATIONS NATIONS UNIES

TRUCE SUPERVISION ORGANIZATION

Government House
Jerusalem

20 November 1965

Dear Mr. Kidron,

I refer to my letter of 17 November requesting the establishment of a temporary roving UNMO patrol on the Israel side of the Latrun No-Man's-Land.

By letter dated 19 November you stated that the Israel authorities do not consider that "an arrangement of this nature would serve a useful purpose".

I still consider that a temporary patrol through this area would be helpful in bringing peace and tranquility to the Latrun sector. However, I am ready to take into consideration any other arrangement you might suggest to serve the same purpose.

May I strongly urge that your authorities reconsider the matter.

Yours sincerely,

Wm. H. Marsh
Wm. H. Marsh, Colonel
USMC
Acting Chief of Staff.

Mr. M.R. Kidron
Director of Armistice Affairs
Ministry for Foreign Affairs
Israel.

148

ירושלים, ט' כסלו תשכ"ו
3 דצמבר 1965

304/4
חפ'

אל : שה"ח
מנכ"ל
מנהל מאה"ב
מר מ. גזית
חקר
נציג ישראל באו"ם
שגריר וושינגטון
שגריר פריז
שגריר לונדון
ראשי הנציגויות ב:-

לה פאז
אבידז'אן
האג
מונטבידאו
סטוקהולם
אוסלו
קופנהגן

ראש לשכת ראש הממשלה

רמטכ"ל
ראש אג"ם
ר' אמ"ן (2)
ר' מח' בטחון והסברה - אמ"ן
משלחת ישראל לועמ"ן עם ירדן

מאת : מנהל מש"ן

הנדון: סעיף 8 של הסכם שביתת הנשק עם ירדן

בתשובה לפניתנו מ-17 נוב 1965 בדבר כנוס הועדה המיוחדת על פי סעיף 8 של הסכם שביתת הנשק בכדי לדון בשאלת העבוד החקלאי בשטח ההפקר של לטרון, נתקבל ב-25 נובמבר מאת מ"מ ראש מטה מנגנון הפקוח מכתב בו הוא ציטט כלשונה תגובתה המשתמטת של ממשלת ירדן מ-24 נובמבר לפניה.

ב-2 דצמבר נשלחה למ"מ ראש מטה מנגנון הפקוח תגובתנו לתגובה הירדנית, תוך בקשה שיעביר תכנה לידיעת שלטונות ירדן.

עותקים של שני המכתבים מצורפים.

[signature]

מ.ר. קדרון

147

UNITED NATIONS — NATIONS UNIES

TRUCE SUPERVISION ORGANIZATION

Government House
Jerusalem
24 November 1965

Dear Mr. Kidron,

In response to my communication of the substance of your letter dated 17 November 1965 to the Jordanian authorities through the Senior Jordan Delegate to HJK-I MAC, the latter, by letter dated 24 November 1965, has brought to my attention the following:

"While reiterating once more the earnest desire of my Government to continue to cooperate and assist in maintaining peace and tranquillity along the Armistice Demarcation line in accordance with Articles (3) and (4) of the General Armistice Agreement, I should like to emphasize that my Government will always be willing to discuss any measures that may assist in maintaining peace and tranquillity along the Demarcation Line through the Mixed Armistice Commission which have the exclusive competence over such matters."

Sincerely yours,

W H Marsh

Colonel W.H. Marsh
Acting Chief of Staff, UNTSO

Mr. M.R. Kidron
Director of Armistice Affairs
Ministry of Foreign Affairs
Jerusalem, Israel

146

2 December 1965

Dear Colonel Marsh,

I refer to your letter of 24 November 1965 in which you quote the rejoinder of the Senior Jordan Delegate to the Israel request, made in my letter to you of 17 November, to submit the question of cultivation in the Latrun No-Man's-Land to the Special Committee established in Article VIII of the General Armistice Agreement.

My authorities have noted that, in response to their legitimate request to raise in the Special Committee a matter which, under the terms of the General Armistice Agreement, that Committee is competent to discuss, the Senior Jordan Delegate has made a general declaration of fidelity to the Agreement, has arbitrarily determined that the matter which Israel wishes to raise in the Special Committee is 'peace and tranquillity along the Armistice Demarcation Line' and on the strength of this has expressed willingness 'to discuss any measures that may assist in maintaining peace and security along the Demarcation Line through the Mixed Armistice Commission which have the exclusive competence over such matters.'

I am instructed to inform you, and would request you so to inform the Jordan authorities, that the Israel Government regards the Jordan response as irrelevant and misleading and, in consequence, a clear evasion of the issues raised in my letter of 17 November.

I am also instructed to request you to direct the attention of the Jordan authorities to the language of Article VIII, which, inter alia, states:

Colonel William H. Marsh, USMC
Acting Chief of Staff
U N T S O
Jerusalem

../2

'1. A Special Committee, composed of two representatives of each Party designated by the respective Governments, shall be established for the purpose of formulating agreed plans and arrangements designed to enlarge the scope of this Agreement and to effect improvements in its application.

2. The Special Committee .... shall direct its attention to the formulation of agreed plans and arrangements for such matters as either Party may submit to it ......

3. The Special Committee shall have exclusive competence over such matters as may be referred to it. Agreed plans and arrangements formulated by it may provide for the exercise of supervisory functions by the Mixed Armistice Commission established in Article XI.'

The following extracts from Article IX and Article XI are also relevant to the issue:

Article IX: '......plans and arrangements formulated by the Special Committee established in article VIII, shall have the same force and effect as the provisions of this Agreement and, shall be equally binding upon the Parties.'

Article XI: '1. The execution of the provisions of this Agreement, with the exception of such matters as fall within the exclusive competence of the Special Committee established in Article VIII, shall be supervised by a Mixed Armistice Commission...'

.../3

144

It is clear from the foregoing that the question of future cultivation in the Latrun No-Man's-Land is properly a matter for consideration in the Special Committee, as any "agreed plans and arrangements' which might result from such consideration would inevitably be 'designed to enlarge the scope of this Agreement and to effect improvements in its application'; that it is exclusively within the discretion of each of the Parties to determine which matters it wishes to submit for the consideration of the Special Committee; that the Special Committee has exclusive competence over the matters which may be referred to it; and that there is no provision in the General Armistice Agreement whereby any one of the Parties may decline to attend meetings of the Special Committee when legitimately invited to do so by the other.

The General Armistice Agreement between the Hashemite Jordan Kingdom and Israel makes provision for consultation and decision by the Parties in three separate and distinct bodies: the Special Committee established in Article VIII, the Mixed Armistice Commission established in Article XI, and the Conference of Representatives described in Article XII. The view of the Jordan authorities appears to be that the second of these bodies is in some way superior in status to the other two and is possessed of exclusive competence over all matters which either of the Parties might wish to discuss with the other within the compass of the Agreement. The Government of Israel rejects this view in toto, and regards the refusal of the Jordan Government to meet with it in the Special Committee in order to discuss the question of cultivation in the Latrun - No-Man's-Land as a grave contravention of the General Armistice Agreement and as a denial of its rights under that Agreement.

Under the General Armistice Agreement the Parties have been granted rights and have assumed obligations which they are bound reciprocally to respect and which neither may arbitrarily disregard. The Government of Israel cannot be expected to acquiesce in a situation whereby Jordan, by means of a selective, unilateral and erroneous interpretation of the

Agreement, persistently seeks to evade her own obligations while at the same time ignoring Israel's rights. The response of the Government of Jordan to the Israel request to convene the Special Committee in accordance with the provisions of Article VIII of the General Armistice Agreement is therefore unacceptable to the Government of Israel.

I would be obliged if you will convey the contents of this letter to the Jordan authorities without delay, together with our hope that they will reconsider their position, with a view to ensuring a full and integral compliance with the General Armistice Agreement.

Yours faithfully,

M.R. Kidron
Director of Armistice Affairs

ש מ ו ר

ירושלים, כ"ז בטבת תשכ"ו
19 בינואר 1966

804/4
חלו

א ל : לשכת השר
לשכת סנכ"ל
לשכת רוה"מ
סגן שר הבטחון
ר' אג"מ
ר' אמ"ן (2)
רמ"ח בת"ם
ועדה ירדן
מאת"ב
משמם
משלחת ישראל באו"ם, ניו-יורק
שגרירות וושינגטון
שגרירות פריס
שגרירות לונדון

מאת : א. שרון, סגן מנהל מש"ן

הנדון: מגעים עם מ"מ ראש המשקיפים ביחס לעבודה
ירדנית בחלקת "אבו-ריאלי" בהר הצופים

לידיעתכם מועברים כאן 3 מסמכים המשקפים את המגעים בכתב בין קולונל מארש ומנהל מש"ן, מר קדרון בתקופה שבין 6 - 16 ינואר 1966.

א. זכרון דברים (Notes) שהשאיר מארש עם מנהל מש"ן בתום שיחתם מיום 6 ינואר 1966.

ב. מכתבו של מארש אל קדרון באותו נושא מיום 7 ינואר 1966.

ג. תשובתו של מנהל מש"ן מיום 16 ינואר 1966.

ב ב ר כ ה,

ב/א. שרון

UNITED NATIONS NATIONS UNIES

TRUCE SUPERVISION ORGANIZATION

Government House
Jerusalem

6 January 1966

Notes for conversation with Mr. Kidron - Abu Riali cultivation

I request this meeting on such short notice because I consider necessary early cultivation of the Abu Riali plot on Mount Scopus. This morning the COSDR, Col. Cross, met with Col. Biberman because the latter had said he wished clarification on the COSR letter of 5 January 1966 advising him about the proposed area of cultivation and details of the work. Col. Cross has reported to me that Col. Biberman informed him that, prior to further talk regarding this cultivation, the COSR should attempt to find an answer to the refrigerator problem. Until agreement on that problem was reached, Col. Biberman expressed the hope that no agricultural work would take place. If it did take place, it would be regarded as a unilateral action. Col. Cross also reported that, in spite of the above statements, Col. Biberman several times said that there was no connection between the refrigerator and agricultural work.

Arrangements forthe cultivation of the Abu Riali plot have been reached on a practical basis for some years. Any interruption of such procedure could lead to unfortunate consequences. The time element in such agricultural work is, as you know, important. Arab villager cultivation should be kept separate from such a problem as refrigerators which requires time.

Early cultivation of the Abu Riali plot is especially important because of the firing incident of 3 January 1966. The unilateral action of firing shots from the Hadassah compound was a violation of the unconditional cease-fire obligation. Those shots were especially regrettable because they were fired at a moment when COSR was conferring with members of the Israel Delegation on the cultivation problem.

I request you to arrange an early favourable reply to the 5 January 1966 letter of COSR so that cultivation may commence on 8 January as planned.

UNITED NATIONS NATIONS UNIES

TRUCE SUPERVISION ORGANIZATION

Government House,
Jerusalem.

7 January 1966.

Dear Mr. Kidron,

I refer to our conversation of yesterday afternoon on the Abu Riali cultivation problem and to the notes on my position transmitted yesterday evening. I have reviewed your stated position linking the question of cultivation with replacement of the butagaz-operated refrigerators.

Insistence by your authorities on the right to unilateral action on cultivation in an area previously subject of periodic arrangements implicitly denies to the United Nations the exercise of its responsibility in the area under the Mt. Scopus agreement of 7 July 1948. I am not prepared to renounce my responsibility under the agreement. That agreement does not mention cultivation. My position is that farmers are entitled to cultivate, maintain and harvest their crops, under UNMO observation when necessary and with due regard to security considerations.

If your authorities take the position that commencement of cultivation is dependent upon replacement of the two refrigerators, I shall be forced to consider both reporting the situation to the Secretary-General and stating that I am authorising the cultivation in question, and that the Israel authorities must assume full responsibility for any incidents resulting from interference with that cultivation under UNMO observation. I would not wish to take such action, but you appear to leave me no alternative.

I have informed United Nations Headquarters of my position that the solution of the refrigerator problem cannot be linked with cultivation, and that ploughing must commence. In reply I have been advised that Headquarters fully supports my stand against such bargaining and, if the Israel position is maintained and trouble threatens or develops, may well find it necessary to report the entire episode to the Security Council.

I should appreciate your urgent review of this problem. I hope that, in our mutual interest of maintaining tranquillity on Mt. Scopus, prompt action on the letter of 5 January 1966 from the Chief of Staff's Representative for Mt. Scopus to Colonel Biberman will result in the cultivation of the Abu Riali plot as outlined therein.

Sincerely yours,

Wm. H. Marsh
Colonel USMC
Acting Chief of Staff.

Mr. M. Kidron,
Director of Armistice Affairs,
Ministry of Foreign Affairs,
Jerusalem.

159

16 January 1966

Dear Colonel Marsh,

I wish to comment on certain points made in your letter of 7 January which, in the view of my authorities, are devoid of foundation and therefore cannot be allowed to pass unchallenged.

You state that although the 'agreement does not mention cultivation', your position is 'that farmers are entitled to cultivate, maintain and harvest their crops, under UNMO observation when necessary and with due regard to security considerations', and that this is a 'responsibility' of the Chief of Staff's under the agreement which you are 'not prepared to renounce'.

This interpretation of the functions, responsibilities and obligations of the Chief of Staff on Mount Scopus is not based on anything written or implied in the Mount Scopus Agreement of 7 July 1948, the General Armistice Agreement of 3 April 1949, the convoy arrangements of 30 November 1948 as amended at various times subsequently, Ambassador Urrutia's report of 18 January 1958, or in any other agreement affecting Mount Scopus of which I am aware. The agreements do not provide for the performance of any civilian activities by any of the Parties on Mount Scopus other than those specifically mentioned in the various texts, on which the agreement of the parties had been obtained. These agreed activities are connected with the protection of the demilitarized area of Mount Scopus, the care and maintenance of the buildings and other installations in both sectors, and with the rotation, supplying and the living conditions of the Israeli police and maintenance workers there. Any other civilian activities can only take place by agreement of the Parties, of which the United Nations is one, Israel another and Jordan the third. This is not only a matter of legal interpretation, but has been the practice ever since the signature of the Mount Scopus Agreement on 7 July 1948 and my authorities see no reason to depart from it in this instance.

../2

Colonel Wm. H. Marsh, USMC
Acting Chief of Staff
United Nations Truce Supervision Organization
Jerusalem

It follows then that cultivation in the demilitarised area of Mount Scopus by civilians, including the present residents of Issawiya - the legality of whose sojourn in that village is a matter on which the Government of Israel have, as you are well aware, serious reservations - is not an activity which the Chief of Staff is exclusively competent to authorise, but one which calls for the express and prior agreement of Israel. The procedure for obtaining this agreement cannot be treated by the United Nations as an empty formality, the outcome of which may be taken for granted, nor can the lack of such agreement, delay in granting it or conditions which Israel authorities may consider necessary to attach to it provide the Chief of Staff or anyone acting in his name with an excuse for unilateral action.

As against absence of any provision in the various agreements affecting Mount Scopus which would provide grounds for your contention that the responsibilities of the Chief of Staff include the encouragement of agricultural activity, there can be no doubt that the agreements do impose upon the Chief of Staff the obligation to ensure that the Israeli citizens who are authorised to be on Mount Scopus are enabled to maintain themselves in reasonable conditions. This implies, inter alia, that technical questions, such as the replacement of unserviceable equipment, e.g. refrigerators, should be settled expeditiously.

My final point refers to the tone and language of the third and fourth paragraphs of your letter. These do not appear to us to accord with the manner in which a representative of the United Nations might be expected to address a member state.

Yours faithfully,

M.R. Kidron
Director of Armistice Affairs

סודי ביותר
לנמען בלבד.

לשכת ראש המטה הכללי
מנ-34-(1)-993
14 באפריל 1966.

חיים ישראלי

הנדון : - דיונים עם שה"בט - 3 באוקטובר 1965.

בהתם לבקשה להלן עיקרי הרשומים ביומן הרמטכ"ל לתאריך הנ"ל.

"בלילה שוב פעולת פתח. הפעם בזנוח. במזל לא נפגעה משפחה. בבוקר פגישה עם אלופי פיקוד מרכז ודרום ועם ראשי אג"מ המ"ן. נבדקות אפשרויות התגובה. הרמטכ"ל בדעה, כי הגיע הזמן לעשות משהו הפגנתי יותר שיוכיח לחוסיין שלא יוכל לסמוך לעולם על כך שלא נפגע בירדן פן תפגע יוקרתו. בזמן הדיון שיחה טלפונית עם שר-הבטחון. הוא מתענין במספר השומרים וכיצד התנהגו. לא מוכן לדון טלפונית על "המשך" ונקבעת פגישה.

ב-15.30 דיון עם שר-הבטחון בנוכחות לבבי ואיסר על תגובה לפעולות הפתח. מוצגות הצעותינו. שר הבטחון מעמיד זה מול זה האפשרות להגיע להתדרדרות (ואפילו אולי מלחמה), מול הגברת השמירה וחסימת הגבול. לבבי נותן הנימוקים המדיניים נגד פעולה, ומסביר עמדתו שצריך להכריח את חוסיין לפעול כאילו הפתח מסכן את משטרו הוא. הרמטכ"ל מנסה להסביר מדוע לא ניתן "לסגור הגבול". סוכם שעל השמירה נדבר בדיון נוסף אחה"צ, פעולות בשלב זה לא תהיינה. אמנם חשב השר על הפעולות הקטנות יתר שהוצעו בשבת שעבר, אך קיבל הצעתנו שעוד נחזור ונדון על כך בעקבות ההתפתחות.

בבית ב-18.00 עם שר הבטחון ובנוכחות המפא"ל ומפקד מג"ב - הוגש לשר נתונים מדוייקים על ישובים ואובייקטים לאבטחה לאורך הגבול ועל אורך הגבול. הוסבר מה כמות כוח האדם הדרושה להנחת "שרשרת חיה". סוכם, שנקדיש כל האמצעים לשפור השמירה והמארבים ונעשה מאמץ - תוך מתן תקציב מיוחד - לשפור האמצעים הטכניים לאבטחת ~~הגשום~~ הישובים והמתקנים".

רפאל אפרת, סגן-אלוף
ראש לשכת הרמטכ"ל.

140471

סודי ביותר

1. **השדר מאת חוסיין - 13.11.1966**

א. היתה זו ידיעה שמסר חוסיין לשגריר האמריקני ברבת עמון ולא שדר רשמי אלינו.

ב. הידיעה נמסרה לאנשינו בוושינגטון במוצאי-שבת - 12.11.66, והועברה אלינו בצופן באותו לילה, למרות שהאמריקנים לא ביקשו משגרירותנו בוושינגטון להעבירה לירושלים אלא אמרו שברבור ימסור אותה לנו למחרת, ה-13.11.

ג. השדר הגיע אל ראש הממשלה ואל שר החוץ ביום ראשון, 13.11 בשעה 9 בבקר כשהפעולה עמדה כבר להסתיים.

ד. בדבריו הביע חוסיין צער על האבידות בנפש שנגרמו לנו ע"י המוקש ואמר כי רצונו הוא להמשיך ולפעול נגד המחבלים החודרים לישראל.

2. <u>השדר שלנו לירדן באמצעות ארה"ב - 13.11.66 (לא נמסר)</u>

א. מוסרים שהידיעה של המלך הגיעה אלינו באיחור.

ב. מדגישים שהפעולה לא היתה מכוונת נגד המלך אלא נגד איזור מסויים אשר סייע ועודד חבלנות בשטחנו.

ג. הפעולה באה לאחר שרשרת מעשי חבלה בערד, רוממה, רכבת ירושלים, עין-גדי ועוד. חוסר תגובה מצדנו היה מעודד מעשי חבלה נוספים.

ד. מעריכים פעולות המלך נגד הפתח אולם יש לנו רושם שהמעצרים קצרים ואינם מרתיעים די הצורך.

ה. מקוים שהפעולה באיזור חברון תגרום לכך שהתושבים ימנעו סיוע מהחבלנים ושהתוצאת הפעלה, שעל הצורך בה אנו מצטערים, תשרת את האינטרס המשותף שלנו.

ו. מצדנו נקטנו בכל הצעדים למנוע או להגביל שפיכות דמים.

האמריקנים סרבו להעביר השדר לירדן.

3. <u>דברי ג'ונסון אל ראש הממשלה שהועברו באמצעות אייב פיינברג</u> - 21.11.66

א. בקרב הקצונה בירדן יש אנשים הרוצים לבצע פעולה נגד ישראל ללא אישור המלך.

ב. האמריקנים חוששים שאם זה יקרה ואם נגיב מיד יווצר מצב שיביא לידי התקוממות נגד המלך.

ג. מבקשים להעמיד ראש הממשלה על המצב כפי שהם רואים אותו.

4. <u>שדר ראש הממשלה לנשיא ארה"ב - 20.11.66</u>

א. סוקר שרשרת החבלות בשטח ישראל.

ב. קובע אחריות הממשלה לבטחון תושבי המדינה ללא שמירה על הבטחון רה"מ לא ימלא תפקידו כראוי.

ג. סקירת תלונתנו במועבי"ס בתחילת נובמבר בעקבות המיקוש בגבול סוריה והוטו הסובייטי על החלטה מתונה.

ד. ידועה לנו פעילות חוסיין בריסון אל פתח אולם פעולות אלה לא היו אפקטיביות די הצורך.

ה. הבלגה על מעשה הרצח של 12.11 היתה מעודדת תוקפנות.

ו. היכננו פעולה מוגבלת שיצאה כפי שיצאה בגלל כוח הלגיון שהגיע באורח בלתי צפוי.

ז. הובאו מספרי הנפגעים מהצד הירדני וכן הכלים שהיו בשימוש שלנו בפעולה והנשיא הועמד על ההגזמות שרווחו בקשר לכך.

ח. כוונותינו בעתיד לחזק ההגנה הסטטית, גידור, כך הארכנו שרות צבא חובה.

ט. מדיניותנו העקרונית לא השתנתה. אנו דוגלים בסטטוס קוו באיזור. רה"מ הביע תקווה שמאורעות 12 ו-13 בנובמבר יהיו האחרונים ביחסי ישראל-ירדן.

י. [illegible] לאור החמרת המצב על מועצת הבטחון להימנע מלקבל החלטה מחוץ

5. שדר רה"מ לוילסון ושדר שה"ח לשרי החוץ של צרפת, הולנד, אוסטרליה
אוגנדה, אורוגואי וארגנטינה - 20.11.1966

א. הפעולה באיזור חברון באה לאחר שרשרת מעשי חבלה בשטחנו. מצרפים הודעת הממשלה מ-20.11 בקשר לפעולה.

ב. הממשלה לא תמלא תפקידה כראוי אם לא תשמור על שלום אזרחיה.

ג. מועבי"ט עומדת לקבל החלטה בענין. מזהירים מפני הסכנה שבהחלטה מוגזמת וחסרת פרופורציה.

ד. מפנים תשומת לבם למונח "גינוי" שבהצעת ההחלטה - מונח שלא נתקבל מעולם נגד הערבים. מפנים תשומת לבם לאזהרה הכלולה בהצעת ההחלטה לנקוט בפעולה בהתאם למגילה וכן מפנים תשומת לב השרים לכך שלא נזכרת חובת הממשלות הערביות למנוע פעולות חבלה משטחם.

ה. זו הפעם הראשונה בהיסטוריה שמועבי"ט מתעלמת במכוון או מגלה אדישות כלפי רצח אזרחים של מדינה חברת או"מ ע"י חבלנים מחוץ לגבולות המדינה.

ו. ביקורת מרחיקת לכת כלפי ישראל תעודד פעילות החבלה נגד ישראל ותביא להרגשת סכלון בקרב תושבי המדינה במה שנוגע לצדק בינלאומי.

ב-21.11 שוחח היועץ בשגרירותנו בוושינגטון עם סובר מאגף מז"ת במחמ"ד שאמר כי שרר כעס גדול עלינו במחמ"ד כיוון שהיו משוכנעים שהשתתפו בפעולה אלפי חיילים וטנקים אמריקנים. סובר אמר כי אילו היינו מבהירים להם מיד לאחר הפעולה את פרטי מימדי המבצע היינו מונעים הרבה התמרמרות וספקולציות על כוונותינו.

ב-22.11 מדווח הציר בוושינגטון, לאחר שיחה עם רוסטאו מהבית הלבן, שדברי רה"מ נתקבלו אצלם בעניין ובספוק. שגישתם יותר רגועה לגבי ההתרחשויות בירדן. הובעו דעות שיתכן ומהמשבר הזה תיצמח אולי גם טובה מסוימת ע"י זה שתוקדש יותר תשומת לב ותושיה לבעיות שמירת הגבול.

ב-22.11 מדווח הציר בוושינגטון לאחר שיחה עם מנהל אגף מז"ת במחמ"ד שהערכתם היא כי ברור עתה שלא חל שינוי איזה שהוא בגישת ישראל לממשלת ירדן.

312

~~ס ו ד י~~

30.11.66

המנכ"ל

משה ששון

הנדון : השיירה להר הצופים - שיחה טלפונית עם בול

היום בשעה 1240 שוחחתי טלפונית עם גנרל בול והתיחסתי לשיירה הצריכה לצאת מחר כפי שסוכם בינינו בפגישתנו ביום שני שעבר.

בול ענה "שהכל בסדר". "שקולונל סטנוי עושה כל ההכנות כדי שהשיירה תעלה להר מחר". בול אמר "שגם אנו יכולים לעשות כל ההכנות במקביל".

בול הוסיף "שאלא אם כן תהיינה התרחשויות בלתי צפויות הכל יהיה בסדר. כרגע נראה לו שהמצב בעיר המיצב (situation is again established) כך שהשיירה יכולה לעלות כמתוכנן".

בול הוסיף שנציגו להר "עומד להפגש היום בשעה 1600 עם הנציג הירדני כך שנציג ישראל בועש"ן יוכל לקבל אישור סופי לעלות השיירה היום בסביבות 1615".

יידעתי על כך למנכ"ל ולמזכיר רוה"מ.

ב ר כ ה,

מ. ששון

העתק : שה"ח

המזכיר הצבאי לרוה"מ א/מ ישראל ליאור

913

סודי ביותר

30.11.66

המנכ"ל

משה ששון

הנדון : השירה להר הצופים - הערכת מצב

להלן הערכת חקר ואמן, שנמסרה לי ע"י חקר, לגבי המצב הבטחוני בירושלים בקשר לשירה להר הצופים מחר :

1. יש להניח כי לצע"י תהיינה פקודות מפורשות להמנע מתקריות ולאבטח השירה בפני הפגנות והתנכלויות מצד מפגינים.

2. א"א לערוב לגבי התפרצות חייל בודד.

3. האפשרויות לגבי התנהגות האוכלוסיה תהיינה תלויות בהתפתחויות היום. ובמדה והמצב בי-ם היום יישאר שקט פוחתת גם אפשרות ארגון הפגנות מחר. עם זאת יודגש כי מחר לפני הצהרים ייערך מושב הפתיחה של ביה"נ, ולא מן הנמנע כי אויבי המשטר ינסו לארגן הפגנות נוספות לרגל זה כדי ללחוץ על האוירה בביה"נ.

4. במקרה שהתפרצנה הפגנות בי-ם יעמוד הצבא הירדני במבחן הגנה על שירה יהודית, שיהיה מבחן עומס חמור אם כי יודגש שהאבטחה נופלת כנראה על גד' חיר 2 שהוא גדוד בדוי ולכן גוברת האפשרות כי יפעל כיאות למניעת הסתבכות.

5. תתכן גם התפרצות בודדים מהאוכלוסיה כגון זריקות אבנים וכד'.

ב ב ר כ ה,

מ. ששון

העתק : שה"ח

המזכיר הצבאי לרוה"מ, א"ם/ ישראל ליאור

214

מ י ד י
ס ו ד י

30.11.66

1404

המנכ"ל
משה ששון

הנדון : **השיירה להר הצופים**

נציג גנרל בול לעניני ההר מסר אתמול לנציג ישראל בועדת שביתת הנשק שאין הוא יכול עדיין להודיענו דבר ברור בקשר לשיירה הצריכה לעלות מחר להר הצופים. נציג האו"ם הוסיף שנציג ירדן, הקולונל דאוד, סיפר לו שהוא (דאוד) הוזמן היום לעמאן כדי לדון בנושא זה ורק בשובו לירושלים - היום לפנות ערב - יהיה לאל ידו למסור לנציג האו"ם משהו מוסמך בנדון.

נציג האו"ם מסר לנציגנו שעלינו להיות מוכנים להעלות השיירה להר תוך התראה קצרה מועד שתמסר לנו כנראה הערב.

ב ב ר כ ה,

מ. ששון

העתק : שה"ח
המזכיר הצבאי לרוה"מ

משרד החוץ

סודי

לשכת השר

ירושלים, כה' כסלו חשכ"ו
8 בדצמבר 1966

14041
(סמוך) סודי

אל : מנכ"ל משרד ראש-הממשלה

מאת : המזכיר המדיני

רצ"ב העתק מכתב מהקונסול הכללי בניו-יורק, על תגובות יהודיות בארה"ב בקשר לסמוע.

יתכן ורוה"מ ימצא ענין בכתוב.

בברכה,

מ. רביב

ט"ז בכסלו תשכ"ז
29 בנובמבר 1966

אל: מאה"ב

העתק: לשכת השר
השגריר-הציר, וושינגטון

מאת: הקונסול הכללי, ניו-יורק

הנדון: <u>תגובות יהודיות לפעולה נגד ירדן</u>

עם סיום דיוני מועבים מן הראוי לסכם כמה נקודות בקשר לנ"ל.

1) עצם הידיעה הראשונה על פעולתנו עוררה הפתעה רבה במנהיגות היהודית והשאלה החוזרת ונשנית בה נתקלנו על כל צד ושעל היתה—מדוע ירדן ולא סוריה.

2) כאשר בקשנו הבעות תמיכה, פעולה וכו' נתבררה התמונה כדלקמן:

א. חלק גדול מן המחנה, ובראשו פרינץ וחבורתו, הרבנים האורתודוכסים וחלק מהמחנה הציוני הגיבו ב"נעשה ונשמע" ללא צורך בשכנוע או דרבון מיוחדים.

ב. כמה מהמנהיגים הציונים טענו כי צריך כמובן לתמוך בישראל אלא שבשום פנים אין להגן על פעולת סמוע עצמה.

ג. אחרים ובראשם התנועה הרפורמית, הועד היהודי האמריקני וכו' נטו לבקרת רבה יותר של עצם הפעולה אף כי שוב לא היה כל ספק בדבר כוונותם המעשית לפעול ולהפעיל. עם זאת מן הראוי להדגיש כי הועד היהודי האמריקני נמנע מהודעה פומבית בנושא, בין השאר, מכיון שאי אפשר היה להגיע לנוסח שלא היה כולל גם הסתייגות מעצם הפעולה שלנו, ובכך לא היינו כמובן מעונינים.

2../

3) עובדה היותה של ארצות הברית מיוצגת בדיון במועבים על ידי ארתור גולדברג עוררה אף היא הדים שונים ומנוגדים זה לזה. בקרב "עמך" ואף בחלק מן המנהיגות נתעוררה ועדיין קיימת תגובה חריפה על בקרהו המוות עלינו והיו רבים שטענו כי עליו להתפטר וכו'.

לעמת זאת היו גם אחרים, וביחוד במנהיגות, אשר טענו שאם אמנם גם ידיד כגולדברג מתבטא כפי שהתבטא ואם אמנם כך עושה שליחה של ממשלה אשר הוגדרה כידידותית ביותר שהיתה לישראל בושינגטון הרי מן הסתם טעינו ופעלנו מתוך טעות שבשיקול.

4) כפי שכבר הברקתי נגרם בלבול מיוחד על ידי הכתבות החוזרות ונשנות מן הארץ על תהייה בצבורנו בדבר תבונת הפעולה ורבים נסו ללמד מכך היתר לעצמם כי אם אמנם מבקרים את המעשהגם בארץ הרי קל וחומר כי מותר הדבר כאן.

ברור כי לא נסיתי להכנס בנ"ל לניתוח מעמיק יותר של המצב והתגובה היהודית, אלא שמצאתי לנכון להעביר לכם את הנ"ל בהינה בלום פתע.

ברור גם כי לא עמדתי על המגעים הרבים אותם קיימנו ואנחנו עדיין מקימים בנושא זה. דאגנו להפצה מירבית על נאומי רה"מ וקומיי בנדון, והדים מהדים מגיעים מכל עבר.

בברכה,

מיכאל ארנון

אל רמ״ב

הרצ״ב חומר סופי

ביחס אל ההתפתחויות

הפנימיות אצל הגבול?

בסמוכה וחומר להחזרת הזמנות

הר' כפגן וזכות חוף וכתמן

והממשלה 12/4 אמה

ירדן

סורי ששון 13.12.1966 פרט. פעולת סמוע - סקירת ששון

1404 סמוע סורי

מ. ששון: היום במערכת התיכון ישנן שתי בעיות: בעית הבטחון שלנו, מבחינת חבלנים; ובעית ירדן.

הבעיה המרכזית החשובה ביותר היום בפני העולם הערבי היא בעית ירדן ולא בעית ישראל. ~~בענין ירדן ישנה מחלוקת בקרב העולם הערבי. כל~~ ~~קשור.~~ בקשר לירדן יש חילוקי דעות בעולם הערבי, כפי שיש חילוקי דעות לגבי ישראל בעולם הערבי.

סוריה בדעה שצריך לעשות הכל כדי לחסל את המלך. מצרים איננה בדעה שצריך לחסל את המלך, אלא להביא אותו למצב עצבים כזה שיסכים ללכת בחלם המצרי בקשר לתימן ובקשר לסעודיה.

מה קרה בענין סמוע? באו הסורים וניסו להכתיב את המדיניות שלהם בתוך מצרים ושאר המדיניות הערביות למשוך לעמדתם לגבי ישראל ולגבי ירדן. כאשר היה סמוע קרו כמה דברים: ראשית, שלושה ימים אחרי סמוע מצרים הודיעה ברדיו, אם סוריה תמשיך לשלוח חבלנים או תעשה חבלות משפחה וישראל תגיב - אנו, המצרים, לא נעזור להם. הצהרה כזאת לא ניתנה לסוריה אלא בחדרי חדרים. וכאן היתה הודעה ברדיו בפני העולם הערבי כולו, שמשאירים את סוריה לבד. זה הביא לחיזוק הדעה אצל קצינים סוריים שאמרו שלא יפעלו דרך סוריה. זו היתה התוצאה הראשונה של סמוע.

התוצאה השניה לפני סמוע המלך אמר ועצר כמה אנשים ושיחרר אותם אחרי חודש. הוא אף פעם לא אמר שהוא נגד פעולות חבלה, לא אמר זאת בפומבי. אחרי סמוע הוא התייצב ואמר: אני נגד פעילות כזאת, וקרא להם מרצחים, ואמר: אם לפוצץ בית או להניח מוקש באיזה מקום זו גבורה?

יותר מזה, אחרי סמוע הוא פתח בסידרת מעצרים כאלה שלא היו לפני כן.

סמוע ל העלתה את הבעיה האמיתית שישנה במזרח-התיכון - שהיא ירדן ולא ישראל. היום בקהיר מתווכחים מעט על ישראל, אלא מתווכחים מה לעשות עם ירדן. היתה שאלה אצל הערבים, אם ימשיכו לשלוח חבלנים מירדן לישראל - ישראל סו"ס תצטרך לפעול וייתכן שתקח את הגדה, אז מה אנו נעשה? האם אנו במצב שנוכל להמשיך במדיניות זו או לא?

כל השאלות הללו הובאו בעקבות סמוע. ועוד שאלה שהועלתה בעקבות סמוע. בבתיר, אחרי המוקש ברכבת, לא ברח אף איש אחד משם. יש להם שומר אשר שומר על המסילה, שומר ירדני שומר על המסילה שלנו, כי הם יודעים אם יתנו למישהו לעבור דרכם - יקבלו מכה. אחרי סמוע - הם ברחו.

מה קרה בסמוע? ישנו נסיון לאמר: חבל שהיתה התנגשות עם הלגיונרים. אני חושב שזו טעות. מה הה מצבו של המלך היום אילו לא היה נופל אף לגיונר אחד והיו נופלים אזרחים? היו קוראים לו בוגד, הפקרת את הכפרים. היום המלך אומר: אני עיכבתי את המבצע, אני שלחתי את הצבא הירדני, אצל הצבא נפצעו ונהרגו 39 איש, בכדי לאפשר לאזרחים לבחור, ובין האזרחים היו רק 6 הרוגים כתוצאה מכך, 4 שנהרגו במבצע ושנים שמתו מפצעיהם.

מהי הטענה כעת לחוסין? תחמש את הגבול, תן לכפריים נשק. לא אומרים לו להפעיל את הלגיון. לולא היתה התנגשות עם הלגיון - מצבו של חוסין היה קשה.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

סוריה הסתכלה על סמוע בזכוכית מגדלת. אילו היינו עושים פעולה קטנה - המסקנה של סוריה היתה לחדש את ההסתננות מהצפון.

מה היה מצב רוחה של סוריה ערב ההסכם שלה עם מצרים? הרמטכ"ל, שר-החוץ, ראש-הממשלה - כולם מכריזים על סוריה כעל האחראית לפעולות החבלה, פירוש הדבר שמכינים תפריט הגון וגדול. כאשר פעלו בסמוע - הסתכלה על זאת סוריה בשבע עיניים והוציא מסקנות. סמוע - פירושו שמחכה לנו מכה רצינית, אם נתחיל מחדש.

זה לא אומר שפירוש הדבר שפעולת סמוע ענתה על מכלול הבעיות. פרט לבעיה אחת, לא ענינו על זאת, אם סוריה תמשיך לשלוח - והיא תמשיך לשלוח - חבלפים דרך ירדן, על סוריה לדעת שיש לנו גמישות בגבול שלנו ואנו נכה בעיקר במי שמשגר, אפילו אם יבואו דרך לבנון או דרך ירדן, מבלי לשחרר את ירדן. אני לא מציע להכריז על זאת פומבית, אבל היא צריכה לדעת את זאת באמצעים יותר סודיים, על-ידי הדלפות, שמכינים מכה הגונה ונמצא אמתלה. חשוב לחכות עד גמר דיוני הועידה בקהיר. כל זה תיאורטי היום, כי לא יודעים איך זה ייגמר בקהיר. לכן הבעיה שלנו היום איננה להציע לערבים שלום, אלא הבעיה הראשונה היא - הבטחון בגבול.

משרד ראש הממשלה

ארכיון המדינה

טופס מראה מקום להוצאת תעודות יחידות*

חטיבה מס׳: 153.8

מיכל מס׳: 7935/א

תיק מס׳: 7

תאריך התעודה: 22.11.1966

שם מחבר התעודה: ______

שם הנמען: ______

סוג התעודה (סמן √ במקום המתאים):

- ☐ מכתב
- ☐ מברק
- ☐ תזכיר או מיזכר
- ☐ דין וחשבון או זכרון דברים משיחה או דיון
- ☑ פרוטוקול של שיחה, דיון או ישיבה

*הטופס ימולא בשני עותקים. העותק הירוק יוכנס לתיק במקום התעודה שהוצאה;
העותק הלבן יצורף לתעודה שהוצאה.

סודי

<u>הפעולה הצבאית בסמוע כפי שהוצגה בעתונות העולם</u>

1. <u>ארה"ב</u>

ה"באלטימור סאן" כתב שישראל, למרות היותה נצורה על-ידי שכנותיה, הבליגה עד אשר מועבי"ט נכשלה לגנות את סוריה. ה"ניו-יורק פוסט" הטיל על בריה"מ האחריות למצב באיזור וציין שישראל גילתה התאפקות והערבים התעודדו מהעדר החלטה. גם ה"שיקגו סאן טיימס" הבליט את חוסר יכולת האו"ם לשמש כגורם משקיט לאורך הגבול לאור הוטו הרוסי. ה"פילדלפיה בולטין" האשים את מועבי"ט בכשלונה בטיפול בתלונה הישראלית. ה"קריסצ'אן סיאנס מוניטור" יצא דופן בנימתו המדגישה שניתן היה לצפות ליתר הבלגה מישראל, אך גם עתון זה איננו מתעלם מרקע הפעולה הכללי.

בתאריכים מאוחרים יותר מורגשת בעתונות האמריקאית, ובמיוחד ב"ניו-יורק טיימס", נימה ביקורתית הרבה יותר על רקע האירועים בירדן. ה"ניו-יורק טיימס" מעלה הצעות רבות לפתרון כולל הרבה יותר של בעיות הגבול והסכסוך הערבי-ישראלי. כן נקט ה"וושינגטון פוסט" בנימה ביקורתית דומה.

2. <u>ב ר י ט נ י ה</u>

העתונות הבריטית, בדומה לעתונות האמריקאית יחסה את הפעולה הישראלית לכשלון מועבי"ט בדיון על סוריה. יחד עם זאת הובעה פליאה, במיוחד ב"טיימס" הלונדוני, על שהפעולה היתה מכוונת נגד ירדן. ה"אקונומיסט" אומר בהגיבו על אקלים ה"מלחמה העממית" שנוצר באיזור, שבקשר לכך חייבות כל ארצות ערב לשאת באחריות.

3. <u>א י ר ו פ ה</u>

העתונות הצרפתית נקטה בדרך כלל בנימה של הבנה לגבי פעולת ישראל. "פיגרו" כתב ב-14.11 שאזלת ידה של מועבי"ט מצדיקה במידה מסויימת את פעולת ישראל. "לאורור" הגיב שהפעולה הישראלית היתה בלתי נמנעת לאור פעולות החבלה החוזרות ונישנות. השימוש בכח מצד ישראל, אם כי יש להצטער עליו, משמש ביטוי ליצר הקיום.

גם לאחר מכן התריע אותו עתון, על אי הצדק שבדיוני מועבי"ט המגנה תמיד את ישראל, אך בגלל הווטו הסובייטי אינה מסוגלת לפעול נגד ארצות ערב. "לה-מונד" שהיה העתון הביקורתי ביותר בצרפת, אף הוא איזן במידה מסויימת במאמר ראשי את התמונה והצביע תוך גינוי הפעולה עצמה, על המצב המעורער לאורך הגבולות כתוצאה מפרובוקציות ערביות.

כל עתוני הבוקר והערב (26.11) מקדישים כותרות ומקום נכבד למצב בירדן לגינוי ישראל במועבי"ט, לנאום שוקיירי במסגד הגדול של קהיר ולנאום ראש-הממשלה בסעודת העתונות אתמול. לגבי החלטת מועבי"ט מדגישים כל העתונים פרט ל"הומניטה" שגינוי ישראל מראה על יחס איפה ואיפה ושהאי-צדק מוסבר רק ברצון הכללי לסייע לחוסיין לבסס את מעמדו. כן מדגישים את דברי קומיי ושדעת רבים באו"ם שההחלטה לא תתרום לשלום במזרח-התיכון ותעודד פעולות חבלה ערביות. קומבט טוען שהמצב בירדן מצדיק את פעולת ישראל וטענתה שאין ממשלת ירדן שולטת על המצב בשטחה ושאם חוסיין יפול תיאלץ ישראל לפתוח באופנסיבה שבה תנצל ללא ספק מאחר וצבאות קע"ם וסוריה לא יוכלו לעמוד בפניה.

4. עתונים חשובים בגרמניה ("די וולט" , "פרנקפורט אלגמיינה", "שטוטגרט-נאכרישטן") הגיבו בצורה מאד דומה לזו של העתון השויצרי. "די וולט", למשל, כתב ב-14.11 כי הדיון במועבי"ט על התלונה נגד סוריה הוכיח מחדש, כי על ישראל לדאוג בעצמה לבטחונה. הערובה היחידה להשלטת סדר במזרח-התיכון, היא כוננות צה"ל שרק עוצמתו מרתיעה את התוקפנות הערבית.

עתונות מזרח אירופאית היתה איטית בתגובות ושבפולין ובצ'כוסלובקיה הסתפקו, לפחות בימים הראשונים אחרי הפעולה, בדיווח עובדתי למדי. העתונות היוגוסלבית הביאה לעומת זאת מההתחלה פרשנות רחבה למדי, תוך מתיחת ביקורת קשה על "המיליטריזם" הישראלי. לגבי העתונות הסובייטית ברור שנימתה ביקורתית ביותר.

5. <u>אסיה - אפריקה</u>

בקשר לדיווחים שהגיעו מאסיה ואפריקה ראוי לציין במיוחד נימה שהופיעה בכתבה ובפרשנות בעתונות הודית. כך למשל כותב ה"סטיטסמן" מכלכותה מפי כתבו מביירות, כי על הערבים ללמוד מהפעולה, שהסתננות היא משחק מסוכן שבסופו של דבר עלול להביא למלחמה רחבת מימדים כפי שהוכח לפאקיסטאן בשנה שעברה. גם עתונים הודיים אחרים, כמו ה"אינדיאן אכספרס" משווים את המצב לאורך גבולות ישראל למה שאירע בסכסוך פקיסטאן-הודו.

"יפאן טיימס" במאמר ראשי המביע בדרך כלל אהדהל לעמדה הערבית, נאמר שלמרות כל זאת על הערבים להתרגל לעובדה שישראל הינה עובדה קיימת.

הפעולה הצבאית בסמוע כפי שהוצגה בעתונות העולם

1. ארה"ב

ה"באלטימור סאן" כתב שישראל, למרות היותה נצורה על-ידי שכנותיה, הבליגה עד אשר מועבי"ט נכשלה לגנות את סוריה. ה"ניו-יורק פוסט" הטיל על בריה"מ האחריות למצב באיזור וציין שישראל גילתה התאפקות והערבים העודדו מהעדר החלטה. גם ה"שיקגו סאן טיימס" הבליט את חוסר יכולת האו"ם לשמש כ כגורם משקיט לאורך הגבול לאור הווטו הרוסי. ה"פילדלפיה ביולטין" האשים את מועבי"ט בכשלונה בטיפול בתלונה הישראלית. ה"קריסצ'אן סיאנס מוניטור" יצא דופן בנימתו המדגישה שניתן היה לצפות ליתר הבלגה מישראל, אך גם עתון זה אינו מתעלם מרקע הפעולה הכללי.

בתאריכים מאוחרים יותר מורגשת בעתונות האמריקאית, ובמיוחד ב"ניו-יורק טיימס", נימה ביקורתית הרבה יותר על רקע האירועים בירדן. ה"ניו-יורק טיימס" מעלה הצעות רבות לפתרון כולל הרבה יותר של בעיות הגבול והסכסוך הערבי-ישראלי. כן נקט ה"וושינגטון פוסט" בנימה ביקורתית דומה.

2. ב ר י ט נ י ה

העתונות הבריטית, בדומה לעתונות האמריקאית יחסה את הפעולה הישראלית לכשלון מועבי"ט בדיון על סוריה. יחד עם זאת הובעה פליאה, במיוחד ב"טיימס" הלונדוני, על שהפעולה היתה מכוונת נגד ירדן. ה"אקונומיסט" אומר בהגיבו על אקלים ה"מלחמה העממית" שנוצר באיזור, שבקשר לכך חייבות כל ארצות ערב לשאת באחריות.

3. א י ר ו פ ה

העתונות הצרפתית נקטה בדרך כלל בנימה של הבנה לגבי פעולת ישראל. "פיגרו" כתב ב-14.11 שאזלת ידה של מועבי"ט מצדיקה במידה מסויימת את פעולת ישראל. "לאורור" הגיב שהפעולה הישראלית היתה בלתי נמנעת לאור פעולות החבלה החוזרות ונישנות. השימוש בכח מצד ישראל, אם כי יש להצטער עליו, משמש ביטוי ליצר הקיום.

גם לאחר מכן התריע אותו עתון, על אי הצדק שבדיוני מועבי"ט המגנה תמיד את ישראל, אך בגלל הווטו הסובייטי אינה מסוגלת לפעול נגד ארצות ערב. "לה-מונד" שהיה העתון הביקורתי ביותר בצרפת, אף הוא אידן במידה מסויימת במאמר ראשי את התמונה והצביע תוך גינוי הפעולה עצמה, על המצב המעורער לאורך הגבולות כתוצאה מפרובוקציות ערביות.

כל עתוני הבוקר והערב (26.11) מקדישים כותרות ומקום נכבד למצב בירדן לגינוי ישראל במועבי"ט, לנאום שוקיירי במסגד הגדול של קהיר ולנאום ראש-הממשלה בסעודת העתונות אתמול. לגבי החלטת מועבי"ט מדגישים כל העתונים פרט ל"הומניטה" שגינוי ישראל מראה על יחס איפה ואיפה ושהאי-צדק מוסבר רק ברצון הכללי לסייע לחוסיין לבסס את מעמדו. כן מדגישים את דברי קומיי ושדעת רבים באו"ם שההחלטה לא תתרום לשלום במזרח-התיכון ותעודד פעולות חבלה ערביות. קומבט טוען שהמצב בירדן מצדיק את פעולת ישראל וטענתה שאין ממשלת ירדן שולטת על המצב בשטחה ושאם חוסיין יפול תיאלץ ישראל לפתוח באופנסיבה שבה תנצל ללא ספק מאחר וצבאות קע"ם וסוריה לא יוכלו לעמוד בפניה.

4. עתונים חשובים בגרמניה ("די וולט" , "פרנקפורטר אלגמיינה", "שטוטגרט-נאכריכטן") הגיבו בצורה מאד דומה לזו של העתון השוויצרי. "די וולט", למשל, כתב ב-14.11 כי הדיון במועבי"ט על התלונה נגד סוריה הוכיח מחדש, כי על ישראל לדאוג בעצמה לבטחונה. הערובה היחידה להשלמת סדר במזרח-התיכון, היא כוננות צה"ל שרק עוצמתו מרתיעה את התוקפנות הערבית.

עתונות מזרח אירופאית היתה איטית בתגובות ושבפולין ובצ׳כוסלובקיה הסתפקו, לפחות בימים הראשונים אחרי הפעולה, בדיווח עובדתי למדי. העתונות היוגוסלבית הביאה לעומת זאת מהתחלה פרשנות רחבה למדי, תוך מתיחת ביקורת קשה על "המיליטריזם" הישראלי. לגבי העתונות הסובייטית ברור שניסתה ביקורתית ביותר.

5. <u>אסיה - אפריקה</u>

בקשר לדיווחים שהגיעו מאסיה ואפריקה ראוי לציין במיוחד נימה שהופיעה בכתבה ובפרשנות בעתונות הודית. כך למשל כותב ה"סטיטסמן" מכלכותה מפי כתבו מביירות, כי על הערבים ללמוד מהפעולה, שהסתננות היא משחק מסוכן שבסופו של דבר עלול להביא למלחמה רחבת מימדים כפי שהוכח לפאקיסטאן בשנה שעברה. גם עתונים הודיים אחרים, כמו ה"אינדיאן אכספרס" משווים את המצב לאורך גבולות ישראל למה שאירע בסכסוך פקיסטאן-הודו.

"יפאן טיימס" במאמר ראשי המביע בדרך כלל אהדהל לעסדה הערבית, נאמר שלמרות כל זאת על הערבים להתרגל לעובדה שישראל הינה עובדה קיימת.

הפעולה הצבאית בסמוע כפי שהוצגה בעתונות העולם

1. ארה"ב

ה"באלטימור סאן" כתב שישראל, למרות היותה נצורה על-ידי שכנותיה, הבליגה עד אשר מועבי"ט נכשלה לגנות את סוריה. ה"ניו-יורק פוסט" הטיל על בריה"מ האחריות למצב באיזור וציין שישראל גילתה התאפקות והערבים התעודדו מהעדר החלטה. גם ה"שיקגו סאן טיימס" הבליט את חוסר יכולת האו"ם לשמש כ גורם משקיט לאורך הגבול לאור הוטו הרוסי. ה"פילדלפיה ביולטין" האשים את מועבי"ט בכשלונה בטיפול בתלונה הישראלית. ה"קריסצ'אן סיאנס מוניטור" יצא דופן בנימתו המדגישה שניתן היה לצפות ליתר הבלגה מישראל, אך גם עתון זה איננו מתעלם מרקע הפעולה הכללי.

בתאריכים מאוחרים יותר מורגשת בעתונות האמריקאית, ובמיוחד ב"ניו-יורק טיימס", נימה ביקורתית הרבה יותר על רקע האירועים בירדן. ה"ניו-יורק טיימס" מעלה הצעות רבות לפתרון כולל הרבה יותר של בעיות הגבול והסכסוך הערבי-ישראלי. כן נקט ה"וושינגטון פוסט" בנימה ביקורתית דומה.

2. ב ר י ט נ י ה

העתונות הבריטית, בדומה לעתונות האמריקאית יחסה את הפעולה הישראלית לכשלון מועבי"ט בדיון על סוריה. יחד עם זאת הובעה פליאה, במיוחד ב"טיימס" הלונדוני, על שהפעולה היתה מכוונת נגד ירדן. ה"אקונומיסט" אומר בהגיבו על אקלים ה"מלחמה העממית" שנוצר באיזור, שבקשר לכך חייבות כל ארצות ערב לשאת באחריות.

3. א י ר ו פ ה

העתונות הצרפתית נקטה בדרך כלל בנימה של הבנה לגבי פעולת ישראל. "פיגרו" כתב ב-14.11 שאזלת ידה של מועבי"ט מצדיקה במידה מסויימת את פעולת ישראל. "לאורור" הגיב שהפעולה הישראלית היתה בלתי נמנעת לאור פעולות החבלה החוזרות ונישנות. השימוש בכח מצד ישראל, אם כי יש להצטער עליו, משמש ביטוי ליצר הקיום.

גם לאחר מכן הרריע אותו עתון, על אי הצדק שבדיוני מועבי"ט המגנה תמיד את ישראל, אך בגלל הווטו הסובייטי אינה מסוגלת לפעול נגד ארצות ערב. "לה-מונד" שהיה העתון הביקורתי ביותר בצרפת, אף הוא איזן במידה מסויימת במאמר ראשי את התמונה והצביע תוך גינוי הפעולה עצמה, על המצב המעורער לאורך הגבולות כתוצאה מפרובוקציות ערביות.

כל עתוני הבוקר והערב (26.11) מקדישים כותרות ומקום נכבד למצב בירדן לגינוי ישראל במועבי"ט, לנאום שוקיירי במסגד הגדול של קהיר ולנאום ראש-הממשלה בסעודה העתונאים אתמול. לגבי החלטת מועבי"ט מדגישים כל העתונים פרט ל"הופניטה" שגינוי ישראל מראה על יחס איפה ואיפה ושהאי-צדק מוסבר רק ברצון הכללי לסייע לחוסיין לבסס את מעמדו. כך מדגישים את דברי קומיי ושדעת רבים באו"ם שההחלטה לא תתרום לשלום במזרח-התיכון ותעודד פעולות חבלה ערביות. קומבט טוען שהמצב בירדן מצדיק את פעולת ישראל וטענתה שאין ממשלת ירדן שולטת על המצב בשטחה ושאם חוסיין יפול תיאלץ ישראל לפתוח באופנסיבה שבה תנצל ללא ספק מאחר וצבאות קע"ם וסוריה לא יוכלו לעמוד בפניה.

4. עתונים חשובים בגרמניה ("די וולט" , "פרנקפורט אלגמיינה", "שטוטגרט-נאכריכטן") הגיבו בצורה מאד דומה לזו של העתון השויצרי. "די וולט", למשל, כתב ב-14.11 כי הדיון במועבי"ט על התלונה נגד סוריה הוכיח מחדש, כי על ישראל לדאוג בעצמה לבטחונה. הערובה היחידה להשלטת סדר במזרח-התיכון, היא כוננות צה"ל שרק עוצמתו מרתיעה את התוקפנות הערבית.

עתונות מזרח אירופאית היתה איטית בתגובות ושבפולין ובצ'כוסלובקיה הסתפקו, לפחות בימים הראשונים אחרי הפעולה, בדיווח עובדתי למדי. העתונות היוגוסלבית הביאה לעומת זאת מהתחלה פרשנות רחבה למדי, תוך מתיחת ביקורת קשה על "המיליטריזם" הישראלי. לגבי העתונות הסובייטית ברור שנימתה ביקורתית ביותר.

5. <u>אסיה - אפריקה</u>

בקשר לדיווחים שהגיעו מאסיה ואפריקה ראוי לציין במיוחד נימה שהופיעה בכתבה ובפרשנות בעתונות הודית. כך למשל כותב ה"סטיטסמן" מכלכותה מפי כתבו מביירות, כי על הערבים ללמוד מהפעולה, שהסתננות היא משחק מסוכן שבסופו של דבר עלול להביא למלחמה רחבת מימדים כפי שהוכח לפאקיסטאן בשנה שעברה. גם עתונים הודיים אחרים, כמו ה"אינדיאן אכספרס" משווים את המצב לאורך גבולות ישראל למה שאירע בסכסוך פקיסטאן-הודו.

"יפאן טיימס" במאמר ראשי המביע בדרך כלל אהדה לעמדה הערבית, נאמר שלמרות כל זאת על הערבים להתרגל לעובדה שישראל הינה עובדה קיימת.

סודי ביותר

ה ה י ע צ ו ת

משרד ראש הממשלה, ירושלים, 28.12.1966

נכחו: ל. אשכול - ראש הממשלה ושר הבטחון
א. אבן - שר החוץ
י. גלילי - שר
רב-אלוף י. רבין - ראש המטה הכללי
אלוף מ. עמית - ראש המוסד
ד"ר יעקב הרצוג - מנכ"ל משרד ראש הממשלה
א. לבבי - מנכ"ל משרד החוץ
אלוף א. יריב - ראש אמ"ן

הנושא: תגובת ישראל לאור ההתפתחויות האפשריות בירדן

ד"ר י. הרצוג: הנושא לא הועלה לאור ההודעה של שר העבודה בענין ירדן. הוא העלה בדבריו שתי שאלות:

א) נניח שכן נכנסים צבאות ערביים לירדן - מה אמרנו בעבר דיפלומטית, נעשה;

ב) מה באמת נעשה.

השאלה השניה, שהציג ראש הממשלה, אם קורה משהו להוסין, מה ארמנו בעבר שנעשה; ומה באמת נעשה

והדבר השלישי - מבחינת ברית המועצות, ישראל, סוריה וכו'.

השר א. אבן: הייתי מציע להסתפק רק בנושא הזה.

רה"מ ל. אשכול: להפך. לברר מה אמרנו בעבר - זה בסדר. מה באמת נעשה - ישנם מה יותר מדי אנשים.

ד"ר י. הרצוג: לא דיון דיון אסטרטיגי.

רה"מ ל. אשכול: מה אמרנו כל הזמן?

השר א. אבן: יש ענין אחד שרצוי להבהיר. אמרנו שני דברים שונים: יש והבענו דאגה, רמזנו על חופש פעולה אם צבאות זרים יכנסו לירדן בכלל; ויש שאמרנו שהדאגה שלנו ופעולה שנובעת מדאגה זו מבוססת על הנחה שיכנסו לגדה המערבית. למשל, ב-1956 הודעת בן-גוריון בכנסת על כניסת צבאות זרים לירדן.

הרמטכ"ל: גלינו מוקש בדרך תל-דן -גונן, לא עלינו עליו.

רה"מ ל. אשכול: איך גלינו אותו?

הרמטכ"ל: בודקים את הדרך. כעת מוץ יותר קשה לשים מוקשים. זה בתוך השטח המפורז, מערבית לחלקה 120 הדונם, באיזור האסורה. פרטים נוספים עוד אין.

א. לבבי: יש שם ירויות?

הרמטכ"ל: זה לא איזור שהפעלנו "היץ".

זה קצת מוזר. אבדוק מתי נסעו בדרך זו לאחרונה.

אם זה מערבית ל-120 דונם , צריך לנסוע עכשיו מידי פעם.

רה"מ ל. אשכול: איך נוסעים עכשיו שם?

הרמטכ"ל: בזחלים.

רה"מ ל. אשכול: עכשיו בעצם צריך להיות שהירדנים יבואו לצד הסורי להניח מוקשים.

אלוף א. יריב: זה לא.

השר א. אבן: אנו חוזרים לענין ירדן.

ב-1956 אמרנו, כי כניסת צבא של מדינה עויינה, שאין לה אפילו הסכם עם ישראל, כניסתה לירדן , לו רק מזרחה, גובלת לסעיף 6 שבהסכם שביתת הנשק , וממשלת ישראל משטר בכוח פעולתה אם הסטאטוס קוו יופר.

בפברואר 1958 הודענו על תגובות יותר ספוייבות - רק לאפשרות של התקרבות לגבול.

ב-26.2 אמר בן-גוריון לכתבים זרים : הודעתי בשנה האחרונה אם הצבא העירקי יעבור את הירדן (הנהר) כלומר לגדה המערבית.

גולדה אמרה: ישראל תראה בדאגה צבא עירקי על גבולה. מאחר ולמדינה זו אין הסכם שביתת נשק עם ישראל יש לזה משמעות מיוחדת.

בן-גוריון בכנסת, כעבור כמה חדשים אמר, כי נשאל בראיון על ידי כתב "סנדיי מיטס" מה תהיה עמדת ממשלת ישראל במקרה שירדן התפורר, עניתי: שהממשלה לא דנה בשאלה היפוטטית זו. לדעתי האישית זה לא נדון בשום פוסר. הדרך הטובה להבטיח פירוזה של הגדה המערבית. יש

28.12.66

להבטיח את השלמות הטריטוריאלית של ישראל על ידי המעצמות.

רה"מ ל. אשכול: מה זה פירוזה המוחלט?

א. אבן: שלא יהיה צבא.

רה"מ ל. אשכול: זה פחות או יותר אותו הדבר.

א. אבן: לדעתי צריך פעם לאמר זאת, שאנו מתנגדים לכל ערעור ב"סטאטוס קוו", במיוחד צריך להרגיש את הרגישות המיוחדת שלנו בגדה המערבית. כלומר, כל ערעור ב"סטאטוס קוו" ובמיוחד הופעת צבאות זרים בגדה המערבית.

אשר לענין של חופש הפעולה, הדבר הזה לא הוגדר אי-פעם. לעמשה היתה החלטה לא להגדיר את הדבר הזה. אין שום מונח של משפט בינלאומי על חופש פעולה. אנו רק הודענו, בתנאים מסויימים נחליט על נקיטת כל צעד שייראה לנו. היו מאמצים בממשלה להביא את הדבר הזה לידי הגדרה, תמיד בן-גוריון התנגד, כי האפשרויות כל כך מגוונות שאי-אפשר מראש לקבוע ואין להניח שמשהו יקרה אשר יחייב אותנו למחרת היום לפעול, אלא אם כן יבוא צבא מצרי.

רה"מ ל. אשכול: צריך לדבר קודם כל בפורום יותר קטן. אני יכול לתאר לעצמי שיש דבר מה שצריך לעשות איזה דבר לפני כן. על זאת צריך לחשוב מראש.

א. אבן: האפשרויות המדיניות: מה אם חוסין יפול? כאן יש כמה אפשרויות, שהוא באופן אישי ייהרג או יעובר.

רה"מ ל. אשכול: בן כמה עכשיו האח?

א. אבן: בן 18½. איש נבון, גם איש משכיל. כאשר נעדר חוסין כמה חדשים מהארץ הוא מילא את תפקידו ולפי כל הסימנים - בהצלחה. הוא רכש קצת נסיון. חוסין עושה הכל כדי להכשיר אותו למלא את התפקיד. לחוסין יש פאטאליסם לגבי עצמו והוא מספח את האסון זה.

ישנה אפשרות, אם חוסין באופן אישי יפול, ייתכן שהמשטר האשמי יוכל להמשך תחת הפיקוד של איש זה. אבל אם שניהם בבת אחת ייעלמו - אני מדבר על אפשרות מה שהיה עם נורי סעיד ופיסל - יש להניח שהמשטר האשמי לא יתקיים. כלומר, אם שני עמודי התווך אינם - אז המשטר איננו. אבל גם אז אני לא מניח כי ירדן תתפרק. קוב-הה-פורביל

שאל אם זה אי-אפשר אם חוסין יפסיק להתקיים - אז גם ירדן לא תתקיים כיחידה מגובשת ומוגדרת, שהגדה המערבית תקים איזה משטר עצמאי? הערכתנו היתה - לפני המשבר האחרון, שהפלשתינאים בירדן התרגלו לעצם הקיום של הכיבוש הזה והיחסים הפלשתינאים ועמן הם כאלה שמחייבים ניתוק. ספק אם הגדה המערבית יש לה נתונים להקים ולקיים מדינה עצמאית. כלומר, יש להניח שממשלה אחרת תיתה קמה בתוך הממלכה הזאת.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> מה גודלה של הגדה המערבית?

<u>י. הרצוג:</u> 7000 קמ"ר מרובעים. אבל יושבים בה מחצית האוכלוסיה.

<u>השר א. אבן:</u> מבחינה הסטורית יש פה דבר פרדוקסלי. המשטר הזה קיים 16 שנה מ-1951, אחרי פטירת המלך עבדללה, כאשר כל המשטרים היציבים, כביכול, התחלפו. כלומר, ההתרגלות לענין זה של ירדן כממלכה, משתרעת על פני שתי הגדות. הדבר הזה הוא די מגובש.

לכן ההערכה היא, אם חוסיל ייעלם - אז צבור יקבל את הפיקוד על שניהם.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> הוא עדיין בחו"ל?

<u>השר א. אבן:</u> הוא כרגע באוקספורד. אם שניהם יפלו - יש להניח שתקום רפובליקה, אבל רפובליקה ירדנית ולא תהיה התפרקות. אי-אפשר לדעת, כמובן, אבל זאת היא ההנחה.

הבעיה המתעוררת היא, אם תהיה התערבות היצונית. האם נאצר או סוריה או שניהם יחד ייענו להזמנה.

<u>השר י. גלילי:</u> יכולה להיות הזמנה?

<u>השר א. אבן:</u> יכול להיות, אם החבילה מתפרקת אז יכולה לבוא קריאה: אחרים הגילו!

<u>השר י. גלילי:</u> נבולסי הוא מועמד?

<u>אלוף א. יריב:</u> הוא פחות. המועמדים יהיו מקורבים לשוקרי.

<u>השר א. אבן:</u> הדבר הטביע, לפי ההתפתחות המקובלת במדינות הערביות - שהצבא אז ממלא את חלל הסמכויות. הבעיה בלבירן אם יש אפשרות כזאת, שהרמטכל או מישהו בללגיון יאמר, שאנו מקיימים את הממשל עד שתקום האישיות הממלכתית. אני נוטה להניח שהדבר הראשון יהיה ממשל צבאי, שיתאר את עצמו כארעי, אבל ישנו חלל - לכן הוא ממלא את החלל.

<u>הרמטכ"ל:</u> אני חושב שיש פה שתי שאלות, שאחת קשורה בכניסה צבא דן ושאלה שניה - שקשורה בשינוי הסטאטוס הפנימי של ירדן.

לגבי השאלה השניה , שהוא המסובכת, אני חושב שאפשר לעשות 200 ספקולציות מה יקרה. יכולה להיות התנגשות בחוסין על ידי גורמים חתריים - זה סיפור אחד;

יכולה להיות הפיכה צבאית- זה סיפור שני.

וכתוצאה ממקרה ראשון וממקרה שני זה יכול להתפתח לבלי סוף אפשרויות, שעם כל רצוננו אנו יכולים לאמר: יש כך וכך כוונים אפשריים. ואני לא הייתי מציע לממהו להסתכן, ולקבוע היום מה בדיוק יקרה בירדן.

<u>השר א. אבן:</u> לכן גם לא בדיוק מה שאנו נעשה.

<u>הרמטכ"ל:</u> בדיוק כך. לכן ה"סטייטמנט" צריך להיות מעורפל. אני חושב שה"סטייטמנט" שישראל היא בעד קיום ה"סטאטוס קוו" הנוכחי נגד כניסה כוחות זרים ושהיא תשמור לה על חופש הפעולה - הוא נכון, ואני לא חושב שצריך להגיד יותר מזה.

מה נעשה? אני במקרה זוכר מה היה ב-1963, כאשר הבאנו את הענין לדיון בפורם יותר מצומצם, עם בן-גוריון, אני זוכר מה הוא אמר אז לנו: חברים, אתם הכינו תכנית צריך א', ב', ג' ו-ד'. מה ומתי נפעיל אותה ואיך - אני לא אחליט היום.

אני חושב שפה צריך להיות מצד אחד "סטייטמנט" מדיני, שהוא חשוב, כי הוא איום על אלה שהוהרים , והיזוק המשטר בירדן. אחר כך ישנן בעיות צבאיות, שלא פה המקום לדון למה צריך להיות מוכנים. אחר כך , מה עושים - אני חושב שזה יהיה משגה היום להחליט כי באפשרות א' - נעשה כך, ובאפרות ב' - נעשה כך ובאפשרות ג' - נעשה כך. תמיד יש פה צירוף מסיבות מדיניים, בין-ערביים, צבאיים שקשה היום לתת רצפטים לכל האפשרויות שיכולות לקרות.

<u>השר י. גלילי:</u> בדבריך אין הבדלה של הנהר ירדן והגדה המערבית?

<u>הרמטכ"ל:</u> אני מציע להציב זאת בסעורפל. אם אומרים: הגדה המערבית - כאילו נותנים היתר לדבר השני.

<u>השר י. גלילי:</u> ירדן - כמדינה.

<u>הרמטכ"ל:</u> להגיד- שנתנגד, ואנו שומרים לנו על חופש הפעולה. אתן דוגמה: אם מחר יכנס אפילו מקסימום גדוד עירקי עם פלוגת טנקים לירדן, ואם ישאלו אותו: האם על זה צריך לעלות על ירדן? - חושבני שאני אגיד - לא. וזה אני, ואני לא מדבר כבר על אחרים. ואני מציע פה באמת להזהר.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> האם מישהו מציע שעכשיו פתאום נופיע בהודעה?

<u>י. הרצוג:</u> רק אם יהיו כבאות זרים.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> מדוע אני שואל? אני לא בטוח שמחר מחרתיים, לא יוכל בכוונה מישהו להציג שאלה.

<u>השר א. אבן:</u> רשום כבר אורי אבנרי לשאילתא.

<u>הרמטכ"ל:</u> היתה הודעה שלך - צריך לגמור בזה. ניתנה הודעה על ידי ראש הממשלה וגמרנו.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> אפשר להגיד שזו בעצם היתה הודעה ב"מערך".

<u>עדי יפה:</u> בגוף ההודעה יש שאתה חוזר על ההודעה שמסרת שם.

<u>השר א. אבן:</u> אפשר לאמר כי חזרת על זאת בממשלה, בישיבתה ביום ראשון ואז הודיע ראש הממשלה פיספור את זאת בכנסת.

<u>השר י. גלילי:</u> ההודעה שלך קבלה גושפנקה לאחר שהיתה בישיבת הממשלה והודיעו עליה ברדיו ובעתונות ואפשר להסוך בה.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> טוב. אני זוכר מה שהיה לפני שנים, על זאת לא צריך להחליט בענין יהודים.

<u>הרמטכ"ל:</u> לדעתי, המשטר בירדן יציב, במושגים של המזרח התיכון.

<u>השר א. אבן:</u> 16 שנה זה לא דבר מבוטל.

<u>אלוף א. יריב:</u> זה עוד לא עבר בירדן.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> האם יש לנו איזושהי הערכה מה נניח תעשה אמריקה? נניח שאנו יושבים ומחקים.

<u>הרמטכ"ל:</u> באיזה מקרה?

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> כאשר יתחילו לבוא צבאות זרים.

<u>הרמטכ"ל:</u> אם זה יהיה בהסכמת ממשלת ירדן - שום דבר. והיא תרגיע אותנו.

<u>השר א. אבן:</u> ותגיד שאפשר להיות כך.

<u>א. לבבי:</u> עם זאת הם בכל זאת מיעצים למלך לא לקבל את זאת.

<u>הרמטכ"ל:</u> למלך שיקולים טובים משלו למה לא לקבל את זאת.

<u>י. הרצוג:</u> שארצות הברית תכיר בצדקת הפעולה, אם ירדן מתפוררת, אם המלך יירצח או ייעלם וצבאותערב נכנסים לקבל חלשל שלהם - עירק, סעודיה הפלשתינאים, אם במצב כזה נפעל - אמריקה לא תבוא בטענות. הודעת שר החוץ ב-1958 היתה, ששומרים על חופש הפעולה.

<u>הרמטכ"ל:</u> ב-1963 האמריקאים להצו מאד.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> השאלה מתי נפעל?

<u>א. לבבי:</u> אני מסכים לכל מה שנאמר. אני רוצה להוסיף לנקודה אחת שהיא די מופשטת כרגע.

אני חושב שהתכנון הכללי הזה, מחשבה לגבי אפשרויות שונות - אנו חייבים לעשות אותו. שר החוץ אמר, הבעיה היא איך אנו נערך ההתנהגות של צבא ירדן בכללותו או חלקו. תכנון כזה צריך להיות על בסיס של אינטגרציה, מפני שבמדינה זו שנים רבות הרבה דברים לא נעשים. כי זה יוזר פרי מחלקות מגודרות, אין שיתוף כפי שקיים במדינה רצינית. למשל, כל ערעור הפעולה בירדן - הוא ערעור מדיני צבאי , שלא צריך ואי-אפשר בצורה רצינית לתכנן את זאת בנפרד, כי אם צריך לתכנן הכל יחד - תכנון מדיני, צבאי והסברתי.

אותו הדבר בנושא אחר שהבאת לפנינו, שיש צורך באינטגרציה של שתלק= מחשבה פוליטית וטריון ובצורה מהודקה.

מה שאני מציע הוא, שתהיה קבוצת עבודה שתטפל בזה ולא תהיה סגורה במסגרת צבאית גרידא. אני משוכנע שזה יהיה מציאותי , הלואי שלא נצטרך, אבל אם צריך יהיה - יווצר מצב שיש תכנית טכנית צבאית, ובחפזון ובלילה ננסה לצרף אלינו שאנשים שונים שהם שייכים לנושא.

<u>השר א. אבן:</u> אני מסכים, אם כי אני חושב שהזמן לעבודה אינטגרלית כזאת היא כאשר אנו יודעים לפני מה שאנו עומדים.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> לבביס צודק, שייתכן שאז יהיה מאוחר.

<u>השר א. אבן:</u> אפשר להפגש ולנתח כמה מודלים.

<u>הרמטכ"ל:</u> זה ישנו.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> מה קיים עכשיו, הדבור יחד?

<u>א. לבבי:</u> מנסים לעשות הערכות.

<u>אלוף א. יריב:</u> פלוס מחשבה.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> משהו לוחץ על לבבי. אני לא רוצה שנטשטש את הענין. מה נחוץ? ישנה ישיבה של הועדה המדינית, שאתה מספר מה שיש - ומתפזרים.

<u>השר א. אבן:</u> יושבים היום יחד.

<u>הרמטכ"ל:</u> ישנה ועדה. ארה"להם יסביר מה שיש היום.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> אני שואל: יושבים יחד, ארה'לה מספר או מוסר אינפורמציה שיש לו, ואחר כך גדעון מספר מה שהוא יודע. אני שואל: האם זה הדבר אליו אתה נושא נפשך?

<u>א. לבבי:</u> הייתי חושב הלאה, אחרי שמשווים הערכות - מנסים לתכנן. אני מסכים עם שר החוץ, אם יקרה - יקרה אחרת. אבל אפשר לתכנן מה אפשר לעשות בסיטואציה כזאת של א', ב', ג'. המחשבה הקודמת עוזרת.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> טוב. אני יודע ישיבות כאלה, כשזה נכנס קצת לשיגרה, מטבע הדברים הופך הדבר של מסירת אינפורמציה.

<u>אלוף א. יריב:</u> לא מדובר לא על סתם אינפורמציה, מדובר כאן על צוות לריכוז וניהול של משרד החוץ, שבו משותפים גורמים שונים מצה"ל, אנו, מודיעין, שהנושא הוא מדיניות ישראל כלפי ירדן גם עכשיו, וגם - והיה אם יקרה משהו, אם יקרה כך או אחרת - להגיע לתכנית פעולה.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> ישראל, אני מבקש שגם אני אזכה לקרוא את הדו"חות האלה של ההתיעצויות שהם אומרים שיושבים יחד ודנים.

<u>אלוף א. יריב:</u> אנו הצגנו את העמדה שלנו , לפני זאת ישבנו עם ראש המטה הכללי, אם תכנית זו נראית לו.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> אני רוצה לראות אותה.

<u>הרמטכ"ל:</u> בבקשה.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> לי נראה כי ביחס לשני דברים צריכים רענון התיכנון: דבר אחד שנאמר כאן, שאני מאמין שיש בצבא מחשבות ותכניות,

<u>אלוף א. יריב:</u> נעשית שם עבודה רצינית.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> אני לא יודע מה להגיד על זאת. הדבר השני - אנו והעולם הערבי. יכול להיות שאין מה לעשות וזה המצב וכך צריך לחשוב עוד עשרים שנה. פרופסור טלמן הציג לי חצי תריסר שאלות בענין זה.

<u>י. הרצוג:</u> בקשתי דיון נפרד על העולם הערבי. ה נושא ממושך, אני מציע לא לדון בזה עכשיו.

<u>רה"מ ל. אשכו,:</u> לא הצעתי את זאת. אמרתי שנחוצים שני צוותות.

<u>יע הרצוג:</u> על זאת עובדים.

<u>רה"מ ל. אשכו,:</u> אני מעיז לבקש שאקבל את החומר.

<u>י. הרצוג:</u> תקבל. מונח אצלך החומר של מאיר, הוא העביר לך תזכיר לכל הבעיה המזרח-תיכונית.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> מה אנו יודעים על רוסיה? צריך לקיים ישיבה עם אנשי "מעוז".

<u>השר א. אבן:</u> שם זה עניני עליה.

<u>הרמטכל:</u> השאלה אם רוצים להכנס היוםלדיון על רוסיה - סוריה.

<u>י. הרצוג:</u> הדיון צריך להיות על רוסיה - סוריה - ישראל.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> אם אתה יודע להגיד לנו במשך 10 רגעים - בבקשה..

<u>אלוף א. יריב:</u> אנו כבר הצבענו בחודש אפריל על כך, שהרוסים מסיבות שונות, הגבירו את קצב הפעילות שלה בשטחים שונים במזרח התיכון, שאני חושב שהמניעים שלהם היו אולי דפנסיביים, כי ראו פעילות מחודשת של המערב, מה שהם קוראים האימפריאליסם והקלוניאליסם בעולם, היה בן-בללה וקונגו, כשקונגו היתה נקודת מפנה, אחר כך גאנה. הם רואים עמדה חשובה במזרח התיכון מבחינה אסטרטגית ופוליטית. לכן חשבו לחזק את העמודה שיש להם במזרח התיכון, מעל הכל אולי מצרים, שהיא עמדה העיקרית שלהם, והם יודעים שמצרים צפויה ללחצים של המערב. הם חוששים, לדעתי, לחולשתו של המשטר המצרי בפנים וצריך להזק אותו, צריך לנצל כל אפשרות, אם אפשר, לתפוש עמדות נוספות, כאשר הם רואים במזרח התיכון זירה נוחה לפעילות שלהם, שצריכים לפעול בה, לאור המצב בעולם. במזרח אסיה הם לא שיטו לפעול ורק יוצאים בהכרזות לגבי ויטנם. באירופה - הפעילות היא מוגבלת. ובמזרח התיכון יש להם חופש פעולה

פעולה מדיני שמוגבל על ידי כמה שיקולים:

ראשית, לא להגיע לקונפרנטציה עם המערב, קרי - ארצות הברית, לא רק צבאית, אלא פוליטית;

שנית, לעבוד בעיקר לא בהתערבות ישירה, אלא באמצעות קורמים מקומיים. במסגרת זו ראינו את הסיוע ההולך וגדל של הרוסים בשטח הכלכלי למצרים; ובמסגרת זו אנו רואים את ההתקרבות, בשלב זה האידאולוגי, בין הרוסים ובין המצרים, וחילופי השקפות אידאולוגיות וחילופי משלחות פוליטיות בין המפלגה הקומוניסטית הסובייטית ובין מצרים. במסגרת זו אנו רואים את התמיכה הרוסית בפעולה של המצרים בתימן ועדן. החלטה מצרית להשאר בתימן נתקבלה לפחות בתמיכה רוסית מלאה, אם לא בעידוד רוסי. במסגרת זו אנו רואים את הפעולה הרוסית לגבי סוריה. מאז החדירה הרוסית למזרח התיכון, מ-1955 , היו קשרים בין סוריה וברית המועצות, הסיוע הצבאי הרוסי היה קיים כל הזמן לגבי סוריה, אם כי פחות לגבי עירק. עם העליה לשלטון של קבוצה קיצונית, בפברואר 1966, הרוסים העריכו על סמך עדויות, על סמך המלצותיהם של קומוניסטים בסוריה, שיש עם מי לדבר בסוריה, יותר מאשר קודם, ויש סכויים לטווח ארוך להתבססות רוסית רצינית בסוריה, שלא היתה קודם ב בסוריה, ואולי בעלת אופי שונה מאשר במצרים ובעירק.

לכן הרוסים החליטו קודם כל ללכת לסכם הפרת ברצינות לעשות מפעל גדול, זה בערך 140 - 130 מיליון דולר בשלב ראשון. ז"א הם הולכים להשקיע לטווח ארוך, בשביל שיהיה להם עוגן במקום, גם אם יתחלף המשטר - לא הפסידו.

שנית, המאמצים שלהם לקיים את המשטר הזה, שראינו בטוי למאמצים האלה בכמה כוונים. קודם כל עידוד ולחץ על מצרים לבוא לידי הבנה עם המשטר הזה, מתוך כוונה שההבנה מחזקת את המשטר. אם כי עדיין לא נתמנה שגריר מצרי בסוריה, עצם הדבר של הסכם ההגנה ההדדי זה עידוד רציני. לעידוד רציני כזה לא הגיע ביחסים בין עירק וסוריה, שההגדמה הבולטת האחרונה היתה בענין אי.פי.סי., שהיתה התנגשות ברורה בין האינטרסים של רוסיה ושל עירק.

והכיוון השליש - העדיים של הרוסים לגבינו, במה שנוגע לפעולה אפשרי של סוריה, אם על ידי קריאת השגריר, שיש להם אינטרסים שלא יכולים להות שווי-נפש לגביהם, כי יפנה קרבת גבול , וכל פעולה חזקה שלנו נגד המשטר הסורי עלולה למוטט אותו, עם המפשרה הזה - עם כל מה הרוסים קושים בשבילו - הוא משטר חלוש מאד, הוא יכול להחזיק עוד חדשים אבל הוא חלוש.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> מה אנו יודעים על לחש או דיבור או רמזים של רוסיה לגבי ישראל?

<u>אלוף א. יריב:</u> יש לנו ידיעות פרפרליות, מישהו אומר ששמע כך וכך או מבין כך וכך, אם זה הצרפתים או האמריקאים, שאמרו כי הרוסים מפעילים השפעה מרסנת על סוריה לגבינו. מה אמר סמיונוב לשגריר הסורי בתופקה - זאת אנו יודעים, זו ידיעה אותנטית מהדו"ח של השגריר הסורי וכיוצא, שסמיונוב אמר לו: אל תתנו לישראלים סיבה להתפל אליהם, תהיו זהירים. יכול להיות שמה אמרו הרבה יותר, אבל אני חושב שזה היה פחות או יותר בסגנון זה: חברה, לא כדאי לכם, זה לא האויב ברגע, האויב ברגע זו הריאקציה בעולם הערבי, - זו ירדן. אתם רוצים לעשות משהו נגד הישראלים- תעשו זאת כך שלא יוכלו להיטפל אליהם.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> זאת אתה מוסיף.

<u>אלוף א. יריב:</u> זאת אני מוסיף, שאולי אמרו להם.

אין ספק שהשפעה מסויימת היתה להם. צריך לזכור דבר אחד שהיחסים בין סוריה ורוסיה הם לא כאלה שהם יכולים לקרוא להם ולהגיד להם: חברה, או שאתם מפסיקים או שיהיה לא טוב. כך אי-אפשר לדבר אתם. גם אתם הרוסים צריכים להיות זהירים.

ברור שהרוסים רוצים ללכת להשקעה בטווח ארוך. בשלב זה אין בסיסים רוסיים בסוריה. הסיוע הצבאי הרוסי לסוריה הוא בממדים, מבחינה כללית, מתקבלים על הדעת. זו לא קרבה במזרח התיכון, כפי שהופיע בעתונות, בכלל לא.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> אותו הדבר אפשר לאמר על מצרים, מצרים זו בסיס של רוסיה?

<u>אלוף א. יריב:</u> לא.

רה"מ ל. אשכול: מה אנו יודעים על התעצמותה של סוריה בתקופה האחרונה, על ידי ארגנטים כאלה ואחרים?

הרמטכ"ל: הארגזים כבר טסים.

אלוף א. יריב: על התעצמותו של חיל האויר הסורי הוחלט עוד בסוף 1964. בתחילת 1964 התחילו הדיונים על כך, כאשר המפקדה הערבית המאוחדת הצביעה על חולשתה של סוריה. ענין התעצמות חיל האויר הסורי הוא לאו דוקא תוצאה של הגברת הפעילות הרוסית בסוריה, אלא בא כלחץ של התיכנון הכולל של ועדת ההגנה המשותפת, גם כתוצאה מהמבאק הכולל שנו נגד הסורים בגבולות בנובמבר 1964.

רה"מ ל. אשכול: אי-אפשר להתעצם אם מישהו לא נותן עצמות.

אלוף א. יריב: ישנה עוד נקודה, והיא - הענין הישראלי. בעובדה זו שלרוסים ענין במשטר הסורי, יש לנו אפשרות לחץ על הרוסים להשפיע על המשטר הסורי לא לעשות דבר כזה או אחר ולא ליצור מצב שבו הישראלים יעשו מעשה , שעלול לסכן קיומו של המשטר הסורי, בו בזמן שאמצעי הלחץ הרוסים עלינו 8888 הם בכל זאת די מוגבלים. מה יכולים לעשות ? לא לתת לנו סיוע XXXX צבאי - בין כה לא נותנים לנו. יכולים לנתק את היחסים הדיפלומטיים.

רה"מ ל. אשכול: עכשיו ראינו שלחו אוירונים דרך מעניינת מאד.

אלוף א. יריב: זה לא בטוח. לא רק שלא בטוח - זה לא נכון.

רה"מ ל. אשכול: זה חשוב לדעת . זה אפשרי?

אלוף א. יריב: טכנית זה אפשרי.

הרמטכ"ל: מה זה משנה. במקום רכש בארגזים שצריך לפרק אותם ולהרכיב אותם - יכולים להטיס אותם.

רה"מ ל. אשכול: נתאר לעצמנו שהטייסים הסורים לא טובים שביל האוירונים החדשים או עוד לא מוכנים, אז רוסיה יכולה בתוך 24 שעות להגיע הנה באוירונים.

הרמטכ"ל: אני לא חושב שתעשה זאת.

אלוף א. יריב: היא יכולה - אבל זה לא פשוט.

א. לביא: ישנה אמריקה.

אלוף א. יריב: זו לא בעיה טכנית, אבל בשביל הרוסים זה צעד מכריע.

<u>הרמטכל:</u> זו לא בעיה שנכבוש את סוריה, אלא רוסיה הדע שנעשה משהו אם הסורים יעשו הרפתוקאות.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> אני אחד מאלה שמוקן ואומר כל פעם, אנו סומכים רק על עצמנו. נניח שסוריה מניחה לא רק מוקש אחד שלא מתפוצץ, אלא 7 מוקשים שמתפוצצים ונהרגים אנשים ומרביצים, ונניח שהולכים למועצת הבטחון, אז מצבנו ברגיל במועצת הבטחון, שבמקרה הטוב ביותר יהיה חלק שיאשימו את סוריה, ואז רוסיה מתערבת, וזה לא אומר אבטומטית התערבותה של ארצות הברית בימים אלה לטובתנו בכוח, אם כי נשבעו אז שבועה אמונים שהצי הששי מוכן.

<u>אלוף א. יריב:</u> התערבותה של ברית המועצות בכוח, שתשלח טייסת לשם - תלויה מאד בסוג הפעולה שלנו.

<u>הרמטכל:</u> אם נכבוש את דמשק, לכל היותר מאיים.

<u>אלוף א. יריב:</u> עם פעולה שלנו "אין האוט" - אז יכול להיות שתופיע השייטת הרוסית שנמצאת בים התיכון, בנמל לטקיה, להראות לנו שהם פה.

<u>השר א. אבן:</u> התוספת היחידה שהייתי רוצה להוסיף לאינפורמציה, לפי הנסיון של משרדנו ושלוחותיו, מוסקבה שלחה הוראות לנציגים, לרמוז כי ברית המועצות מרסנת את סוריה.

<u>הרמטכל:</u> צ'ובחין מספר את זאת לכולם.

<u>השר א. אבן:</u> זה לדעתי נובע מזה, שהם בכל זאת מודאגים, כי ראו בפניה שלנו הכשרת קרקע לשלב שיבוא אחרי מועצת הבטחון, שיהיה שלב צבאי. להפגת אליבי שמיצינו כל האמצעים המדיניים. הסיבוב הזה עשה עליהם רושם, ומכאן המאמץ לעשות רושם שברית המועצות מרסנת את הסורים.

והערה שניה, לי נדמה כי המאמץ הסובייטי בסוריה הוא מיוחד במינו. סוריה זו לא בולגריה או הונגריה, זו לא דמוקרטיה עממית זו לא קובה, המשטר בה איננו קומוניסטי. יש חדירה אידאולוגית, אין שום מאמץ לדרוש אחדות רעיונית קומוניסטית. כלומר, הם נמנעים להעניק לחדירה שלהם צורה של הקמת בסיסים. החדירה מרוכזת בעיקר במפעלים הכלכלים, סכרים, קידוחי נפט, סקר גיאולוגי. כלומר ההתקשרות הסובייטית שם זה דבר מיוחד. לי נדמה כי העוצמה של החדירה לסוריה נובעת מהבלעדיות

זלה, זה מבדיל בין מצרין ובין סוריה, במצרים זה השפעות אחרות, ישנה אמריקה וצרפת. בדמשק יש בלעדיות. צרפת מנסה אולי אחרי הביקור הזה לחדור יותר. ויש מזרח גרמניה, יש קצת הופעה של מדינות אחרות, צ'כיה ובולגריה והמערב איננו.

והערה השלישית - וזה החידוש - זה היחד של ארצות הברית לכל הענין הזה . הסובייטים פיתחו כאן אפשרות מסויבת של חדירה אשר איננה מעוררת, כנראה, בארצות הברית שום תגובות. אני לא מצאתי שום גילוי של דאגה. יש לי רושם, מה שרוסטוב סיפר, הוא נכון, שכל עוד יש העליונות לארצות הברית במפרת התיכון, הצי הששי שלה, רוב האיזור הוא מערבי - תורכיה, פרסה, מבחינה אידאולוגית, מבלחינה כלכלית ומבחינה משקית, כלומר אם זה המצב- זה לא מוכרח להיות ב-100% - אין שום עדות שארצות הברית מודאגת מזה או נלחמת לזה, כי אין להם אותה הגישה היאולוגית כי בכל מקום בעולם צריך להלחם באויב בכוחות החושך.

<u>א. לבבי:</u> קודם כל אני חושב שיש עוד סימנים המעידים על כך, מה שאפשר היה להציג באופן היאודמי, שברית המועצה לא רצתה התלקחות במזרח התיכון. הם היו מוכנים ללכת לקונצנזוס של התביעה שלנו נגד סוריה. קונצנזוס זה כלל שאלה מפורשת, שהיו מוכנים לחתום עליה, של פעולות מאותו סוג, שסורים עשו חצית גבול, שליחות סוכנים,

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> אחרי שער הגולן.

<u>א. לבבי:</u> היו מוכנים להיות חתומים יחד עם מעצמות המערב על נוסח שאמר, שאסור להשתמש בכוח, בתנאי ולא ברמז, שזאת סוריה עשתה, וזה לא בדיוק לפי רוח הסורים.

דבר שני, זה חוסר ההערכות הערביות של יחס ברית המועצות עם הערבים. יש כמה דברים שאנו לא יודעים, מתוך המגעים שלהם עם הרוסים , הם לא מפרשים את המגעים לפני שמוציאים מסקנות. מסקנה כללית - שיכולים לסמוך על רוסיה במקרה של הסתבכות צבאית - לזאת לא מגיעים, כי אם להפך.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> מצבה של ארצות הברית 888 בתורכיה ובפרס הוא אותו המצב שהיה לפני שנה, שנתיים?

<u>א. לבבי:</u> זה לא אותו הדבר, אפילו לא בבריטניה, בודאי לא בצרפת. אין ספק שגם תורכיה וגם פרס נשענות על ארצות הברית.

שני דברים, דבר אחד קצת מדאיג, אני מתיחס לשיחה שהיתה, שיחה חשובה מאד, לתקוע עם השגריר הסוביטי בוושינגטון והוא אמר : אנו חושבים שלישראל יש מקום במזרח התיכון, אנו מתנגדים לרביזיה של גבולות במזרח התיכון, יחד עם זאת תבין שיש לנו מטרה, מטרה במזרח התיכון, אנו רוצים מזרח תיכון בלתי מזדהה , לא באותו מזרח תיכון שקיים היום, אלא מזרח תיכון שיהיה לו אופי פוליטי אחר. זה לא כמו באירופה , באירופה מקבלים סטאטוס קוו כמו שהו, אפילו את נאטו.

<u>השר א. אבן:</u> כמו שאמר גרומיקו: אנו לא מתנגדים לקיומכם, אלא למדיניותכם.

<u>א. לבבי:</u> זו פעולה שיכולה להביא לידי הפיכות ואליפמות וזעזועים. פה לא כל אחד יכול לשלוט על דבר כזה. זה לא כך שהם אומרים: כל אחד ישב במקומות ולא מתערבים.

לפני כמה רגעים דברנו על יחסינו עם ירדן. אם תהיה הפיכה בירדן - זו דאגה. ברית המועצות אומרת שהיא בעד הפיכה בירדן, זאת היא אומרת בפירוש, זה משנה את הדבר לגבי התכסים הדיפלומטי שלנו לגבי ברית המועצות.

אני חושב שאנו צריכים מנ־ן זה להופיע בקומה זקופה ולא להצטדק, לדחות את השיטה הזאת שפעם יצחק אומר ופעם אלון אומר. קודם כל אנו צריכים לזכור מה שהם עושים. הם מסבירים לנו שהם בעד שקט, יחד עם זאת לא רק ממשיכים באספקת נשק , אלא גם ההתנהגות שלהם במועצת הבטחון שהיא לא אוביקטיבית, והסתה קיצונית בעתונות, מה שלא נעשה ומה שהערבים לא יעשו - זה לא משנה אצלם. כאשר אנו מדברים אתם ואומרים: איך אתה מצדיקים על רקע הקו של סמיונוב את ההסתה - הם לא מגיבים ומתעלמים מהשפעה המוכרחה להיות כתוצאה מכך על הקיצוניות הערבית.

אני חושב שם שבעצם פעם זו השיחה הטרגיעה של סמירנוב באה אחרי שאצלם התעורר החשש שאולי לישראל אין לקונות מרוסיה והם ביאוש, וזה אולי המפתח לרצונם לרסן אותנו שלא יעשו יותר מדי.

<u>השר א. אבן:</u> אחרי השיחה אמר שגם אצלנו יש בעתון דבר נגדם.

<u>א. לבבי:</u> יש הבדל בין מה שאמר לך ומה שהוא מדווח הביתה.

<u>אלוף א. יריב:</u> אנו נתונים במזרח התיכון בתוך המעגל של המאבק הכלל-עולמי. העניינים הם לא-עולמיים שישנם בין ברית-המועצות וארצות-הברית - במסגר זו ברית המועצות מוכנה להיות יותר פעילה במזרח התיכון מאשר ארצות-הברית,

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> אולי בגלל זה שיש להם עכשיו עניין ויטנם.

<u>אלוף א. יריב:</u> אולי. ויש מזה מסקנות. בגלל זה הרוסים יכולים לפעול ופועלים יותר, באיצעות מצרים וסוריה נגד ירדן; ובאיזור השני - זה עניין תימן ודרום ערב. מכאן מסקנה שאם מדברים עם האמריקאים - נדמה לי שיש התעוררות קצת אצלם בזמן האחרון - יש מה לעשות, ויש כל מיני דברים שהמערב יכול לעשות ומאינטרס שלנו שהם יעשו.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> המערב - זו אמריקה, צרפת לא תעשה שום דבר.

<u>השר א. אבן:</u> השאלה אם צריך לעורר יותר את אמריקה?

<u>י. הרצוג:</u> היתה מחשבה כזאת לפני סמירנוב, ראש הממשלה עמד למסור אגרת לנשיא, האגרת עמדה להתיחס לסוריה, לשאול את ארצות הברית מה היא חושבת.

<u>רה"מ ל. אשכול:</u> אם הזכרת את זאת, אני רוצה לשאול: כאשר הייתי בפרס ראיתי התוצאות של הפרסום האומלל הזה, מן הראיון שלה- הם אמרו לי אז: אנו רוצים לקנות נשק ברוסיה, נקנה טרקטורים ברומניה. אמרנו ½ שנעשה משהו באמריקה, ובכל זאת אמריקה נכנסה לעסק. יתכן שיש עניין להפנות תשומת לב אמריקה, אולי מרוב עניינים הם לא שמים מספיק לב לזאת. כדאי שאנו מה נזרז.

<u>הרמטכ"ל:</u> הם קנו כנראה בתנאים טובים 60/מ, הם קבלו את הציוד האמריקאי הטוב ביותר.

<u>א. לבבי:</u> בהתחלה לא רצו לקנות.

רה"מ ל. אשכול: לפי מנע.פ. או מזומנים?

הרמטכל: בודאי שלמו, אין שם מ.ע.פ.

רה"מ ל. אשכול: צריך להכין רשימה א' וב' ולעשות בסליה על מ.ע.פ.

הרמטכל: לא מ.ע.פ., כי מ.ע.פ. זה גרוע.

רה"מ ל. אשכול: אני רוצה לדעת, האם זה רק "פאסון דה-פרלה" או יושבת משלחת אמריקאית בירדן?

אלוף א. יריב: לא.

הרמטכל: השאלה העקרונית היא על מה הולכים, אם על בעיות בטחון שוטף או סיוע צבאי ממש?

הייתי מציע לא להכנס לבעיות בטחון שוטף, כי הם יכנסו לנו לנשמה, אני מכיר את הטכניקה האמריקאית.

רה"מ ל. אשכול: נדמה לי שצריכה להיות רשימה מלאה של כל הדברים יחד. לבסוף להגיד כי על זאת מוותרים. לא קשה לנו להגיע ל-10 מיליון לירות לכבישים וגידורים,

הרמטכל: לא קשה.

רה"מ ל. אשכול: אבל קשה להשיג 10 מיליון לירות באוצר.

יחד עם זאת אני מאד בעד גבעטים, ונגיד שמוותרים על גדר.

הרמטכל: להפך, יתנו משהו לגדר באיזו צורה ונגמשים לא יתנו. אם אני מציג להם רק דבר אחד שהוא פחות או יותר אקביבלנטי למה שהם נתנו לירדן - זה יותר מאשר אני מתחיל להתמקח אתם על בטחון שוטף, והם יתחילו להציג שאלות בשביל מה אנו צריכים את זאת, יתחילו לפקח עלינו איך אנו שומרים על הגבול.

רה"מ ל. אשכול: עוד נדבר על זאת. כאשר אנו אומרים שאנו מכירים את הטכניקה של האמריקאים - אני לא יודע את הטכניקה, ומה הטענות שיש בשנים האחרונות לטכניקה האמריקאית. מה שבקשנו - קבלנו.

הרמטכל: לאחר שהצגנו להם הביעה - היינו צריכים להוכיח לגופו של דבר. נגמשים אני יכול להוכיח. ברגע שאני צריך להתחיל להכניס אותם להסבר מה שיטת השמירה על הגבול - עלינו להגיד מה שיטת הפעולה, ואף פעם לא נכנסנו אתם לזה, למה להתחיל להכניס אותם לזה? אבל על זאת נדון בנפרד.

הפעולה הבלגית רסמוע

כפר שהלזבה בעתונות העולם

בתגובת העתונות העולמית על פעולת סמוע בולט שינוי תגובה בין העתונות האמריקנית ובמידה מסויימת העתונות הבריטית, לבין התגובה בעתונות האירופית ושאר חלקי העולם. כן יש שינוי בנימה בין הימים הראשונים לאחר פעולת סמוע לבין התגובות לאחר מכן, בראש וראשונה כתוצאה מהאירועים בתוך ירדן.

1. ארה"ב

העתונות האמריקאית הרצינית נתנה לפעולת סאמוע ולכל דבר שהתרחש לאחר מכן, מקום בולט ביותר שהתבטא הן במאמרי מערכת והן בסיקור מפורט, לעתים בעמודיהם הראשונים, של האירועים בישראל ובירדן. כן הבליטה העתונות האמריקאית את הכרזות רוה"ס, התבטאויות שר החוץ, הודעות הממשלה והדיונים בכנסת. הסיקור המפורט ביותר היה וממשיך להיות ב"ניו-יורק טיימס" - אך גם העתונות הושינגטונית לא פיגרה בהרבה אחריה. כן דווח לנו על תגובות וסיקור רב למדי בשלוש רשתות הטלביזיה העיקריות של ארה"ב. בימים הראשונים אחרי הפשיטה, הבליטו תגובות העתונות האמריקאית את הבלגתה של ישראל עד אז נוכח שורה ארוכה של התנכלויות בשטח ישראל. כן למשל כתב ה"באלטימור סאן" שישראל, למרות היותה נצורה על ידי שכנותיה, הבליגה עד אשר מועביט נכשלה לגנות את סוריה. ה"ניו-יורק פוסט" הטיל על בריה"מ האחריות למצב באיזור וציין שישראל גילתה התאפקות והערבים התעודדו מהעדר החלטה. גם ה"שיקגו סאן טיימס" הבליט את חוסר יכולת האו"ם לשמש כגורם משקיט לאורך הגבול לאור הוטו הרוסי. ה"פילדלפיה ביולטין" האשים את מועביט בכשלונה בטיפול בתלונה הישראלית. ה-"קריסצאן סיאנס מוניטור" יצא דופן בנימתו המדגישה שניתן היה לצפות ליתר הבלגה מישראל, אך גם עתון זה איננו מתעלם מרקע הפעולה הכללי.

בתאריכים מאוחרים יותר מורגשת בעתונות האמריקאית, ובמיוחד ב"ניו-יורק טיימס", נימה ביקורתית הרבה יותר על רקע האירועים בירדן. ניו-יורק טיימס מעלה הצעות רבות לפתרון הרבה יותר כולל של בעיות הגבול והסכסוך הערבי-ישראלי. כן נקט הושינגטון פוסט בנימה ביקורתית דומה.

2/.

[illegible]

1. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

2. בריטניה

העתונות הבריטית, בדומה לעתונות האמריקאית יחסה את הפעולה הישראלית לכשלון מועבי"ט בדיון על סוריה. יחד עם זאת הובעה פליאה, במיוחד ב"טיימס" הלונדוני, על שהפעולה היתה מכוונת נגד ירדן. ראיון שה"ח עם הגרדיאן ב-15/11 דהיינו אחרי פעולת סמוע, שימש בגורם מאזן בעתונות הבריטית והין לראיון התיחסויות רבות למדי בעתונים אחרים. כך, למשל, מתיחס ה"אקונומיסט" בגליונו האחרון לראיון זה. ה"אקונומיסט" אומר בהגיבו על אקלים המלחמה העממית שנוצר באיזור, שבקשר לכך חייבות כל ארצות ערב לשאת באחריות.

3. אירופה

העתונות האירופאית הגיבה די בהרחבה מיד אחרי פעולת סמוע וההגובות הלכו ופחתו לאחר מכן. העתונות הצרפתית נקטה בדרך כלל בנימה של הבנה לגבי פעולת ישראל. "פיגרו" כתב ב-14/11 שאזלת ידה של מועבי"ט מצדיקה במידה מסויימת את פעולת ישראל. "לאורור" הגיב שהפעולה הישראלית היתה בלתי נמנעת לאור פעולות החבלה החוזרות ונישנות. השימוש בכח מצד ישראל, אם כי יש להצטער עליו, משמש ביטוי ליצר הקיום. גם לאחר מכן התריע אותו עתון, על אי הצדק שבדיוני מועבי"ט המגנה תמיד את ישראל, אך בגלל הוטו הסוביטי אינה מסוגלת לפעול נגד ארצות ערב. "לה מונד" שהיה העתון העיקרתי ביותר בצרפת, אף הוא איזן במדה מסויימת במאמר ראשי את ההמונה והצביע תוך גינוי הפעולה עצמה, על המצב המעורער לאורך הגבולות כתוצאה מפרובוקציות ערביות. בעתונות השויצרית בלטה במיוחד הפרשנות של "נויה ציריכר ציטונג" שהגיבה ב-14/11 ואמרה שלהחלטה הישראלית להגיב בכח על כל התקפת טירור בעתיד יש הצדקה מדינית ופסיכולוגית לאחר שפנתה למועבי"ט לשוא.

3 עתונים חשובים בגרמניה ("די וולט" "פרנקפורט אלגמיינה", "שטוטגרט נאכרישטן" הגיבו בצורה מאד דומה לזו של העתון השויצרי. "די וולט", למשל, כתב ב-14/11 כי הדיון במועבי"ט על התלונה נגד סוריה הוכיח מחדש, כי על ישראל לדאוג בעצמה לבטחונה. הערובה היחידה להשלטת סדר במזה"ת, היא כוננות צה"ל שרק עוצמתו מרתיעה את התקופנות הערבית.

- [illegible] -

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

גם הדיווח והתגובות בעתונות האיטלקית והאוסטרית היה דומה. מאידך נקטה העתונות הדנית בנימה ביקורתית יותר, למרות שגם היא ציינה את הרקע של הפרובוקציות נגד ישראל. אך העתונות הדנית קראה בדרך כלל להזדקקות יתר למוסדות האו"ם.

יש לציין שעתונות מזרח אירופאית היתה איטית בתגובות ושבפולין ובצ'כוסלובקיה הסתפקו, לפחות בימים הראשונים אחרי הפעולה, בדיווח עובדתי למדי. העתונות היוגוסלבית הביאה לעומת זאת מהתחלה פרשנות רחבה למדי, תוך מתיחת ביקורת קשה על "המיליטריזם" הישראלי. לגבי העתונות הסובייטית ברור שנימתה ביקורתית ביותר.

5. אסיה - אפריקה

בקשר לדיווחים שהגיעו מאסיה ואפריקה ראוי לציין במיוחד נימה שהופיעה בכתבה ובפרשנות בעתונות הודית. כך למשל כותב ה"סטיטסמן" מכלכותה מפי כתבו מבירות, כי על הערבים ללמוד מהפעולה, שהסתננות היא משחק מסוכן שבסופו של דבר עלול להביא למלחמה רחבת מימדים כפי שהוכח לפאקיסטאן בשנה שעברה. גם עתונים הודיים אחרים, כמו ה"אינדיאן אכספרס" משווים את המצב לאורך גבולות ישראל למה שאירע בסכסוך פקיסטאן-הודו.

"יפאן טיימס" במאמר ראשי המביע בדרך כלל אהדה לעמדה הערבית, נאמר שלמרות כל זאת על הערבים להתרגל לעובדה שישראל הינה עובדה קיימת.

באוגנדה וקניה הופיעו מאמרי מערכת ספורים בלבד שהיו בדרך כלל מאוזנים, תוך אהדה מסויימת לענין הישראלי.

יש לציין שרוב הידיעות שפורסמו בעתונות האפרו-אסיאנית מקורן היה בישראל.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ארה"ב

פוסט
15.11.66:

לאחר מאמר ראשון אינפורמטיבי (הגירסאות הישראליות והירדניות בצירוף הצלומים) למחרת מאמר מערכת המטיל על בריה"מ האחריות למצב באזור ושואל אם היא רוצה בהתלקחות או מוכנה לשאת באחריותה כחברת מועבים. ישראל גילתה התאפקות והערבים התעודדו מהעדר החלטה.

15.11.66

דו"ח כללי משגוריה(?)נגטון: "הטלויזיה והרדיו ממשיכים להביא ההסבר הישראלי כאור היובי. צ'ס האנטלי ברשת ה-נ.ב.ס. הביא הטיעון הישראלי והדגיש אזלת היד של האו"ם.

ב"בולטימור סאן" מאמר מערכת: ישראל למרות היותה נצורה ע"י שכנותיה הבליגה עד אשר מועבים נכשלה לגנות את סוריה. מצטט דברי רוה"מ שהפעולה נועדה להזהיר הערבים נגד המשכת פעולות האיבה.

"שיקגו סאן טיימס" מאמר מערכת המבהיר העמדה הישראלית ומציין מניעי הפעולה לרבות חוסר יכולתו של האו"ם לשמש גורם מעקים בגבול.

2/.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

16.11.66:

"טיימס" בעמוד ראשון הודעת רוה"ם. סולצברגר קורא להיזוק מנגנון האו"ם ולדיפלומטיה פעילה יותר של המעצמות באזור.

"וושינגטון סטאר" במאמר מערכת. מביא הטיעון הישראלי. מציין כי הפעולה היא הגובה על שורת פעילויות טרוריסטיות אלימות נגד ישראל מעבר גבול ירדן. מביא טעוננו על אחריות ירדן לחבלנים משטחה.

"פילדלפיה בולטין" מאמר מערכת. מאשים מועבים ובשלונה בטיפול בתלונה הישראלית נגד פעולות הטרור.

17.11.66:

"כריסטיאן סיאנס מוניטור": ניתן היה לצפות ליהר הבלגה מצד ישראל אף כי מודגש שישראל סבלה סידרה ארוכה של התקפות ופרובוקציות מעבר לגבול.

18.11.66:

"טיימס": המצב במזה"ת בכללו מעורר מחשבות בקשר לאפשרויות פתרונו. יש לפתור זאת במסגרת האו"ם אך נהוצים כלים אחרים מאלה העומדים לרשותו. מועלית הצעה לכנס ועידה של המדינות הקשורות ישירות לקונפליקט במזה"ת (ארה"ב בריה"מ, בריטניה, צרפת, ישראל וארצות ערב) כדוגמת ועידת ג'נבה מ-1954 בענין הודו-סין.

[illegible]:

[illegible]

[illegible]:

[illegible]

[illegible]:

[illegible]

18.11.66:

מאמר ראשי ב"פוסט": - הובה על מועביט לנקוט פעולה חיובית קונסטרוקטיבית למניעת התדרדרות באזור. שורש הבעיה הוא סירוב הערבים להכיר בקיום ישראל. לכך, לא יתרום הגינוי מאומה.רק הסדר ערבי ישראלי הוא הפתרון.

נאום סנטור קיטינג וציטוטו בעתוני שיקגו: יש לראות התמונה בשלמותה. ישראל לא יכולה לשבת בחוסר מעשה ולראות את גבולותיה מותקפים בלי סוף. הביע צער על עמדת המעצמות במועביט.

19.11.66:

הודעת סנטור סקוט שצוטטה בעתונות: מביע צער על שהדיון במועביט בתלונת ירדן מזכיר רק אחריותו של צד אחד. ישראל חיכתה בסבלנות שהאו"ם יגנה התקפות כשטחה אך התאכזבה שעה שהתקפות נמשכות. כל החלטה צריכה לקחת בחשבון כי הישראלים נרצחו ובתיהם נהרסו לפני שיצאו לפעולת העונשין. האחריות רובצת על כל הארצות הנוגעות בדבר כולל האו"ם. הבעיה לא תפתר ע"י גינוי חד-צדדי של ישראל.

21.11.66:

"טיימס" עמוד ראשון: דברי רוה"ם על אמצעי ההגנה של ישראל.כנ"ל ב"ניוז" וברדיו.

- [illegible] -

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

- [illegible] -

א נ ג ל י ה

14.11.66:

ב"גארדיאן" כתבה בולטת לפי תידרוך השגרירות ובכותרת:
"אזהרה חריפה לירדן ולסוריה".

"טלגרף" מסכם בצורה דומה.

"סאן" ו"דיילי אכספרס" מביאים הידיעות מסופריהם
בארץ בלבד.

השידורים ב-ב.בי.סי. היו כללית מאוזנים.

השידורים בטלביזיה בי.בי.סי. הבליטו הענין בצורה
משביעה רצון.

הדווח בטלביזיה המסחרית טוב אך מוצנע יחסית.

18.11.66:

בטלביזיה המסחרית שודרה ביום 18.11 תכנית בת חצי
שעה אודות המצב באיזור ונקודת הכובד שבה הראיון עם שר החוץ.
התכנית חיובית מבחינה ישראלית.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

פאריס

:14.11.66

בהדשות הטלביזיה והרדיו פרשנות טובה. "פיגרו" מציין אזלת היד של מועבים המצדיקה במדה מסויימת את פעולת ישראל ומחריפה מַצב מזה"ת.

"לאורור" - הפעולה הישראלית היתה בלתי נמנעת לאור אצאל פעולות החבלה החוזרות ונשנות מירדן ומסוריה. השמוש בכח אצ מצד ישראל אם כי יש להצטער עליו משמש ביטוי לאינסטינקט הקיום של עם שמאיימים על עצם קיומו. על המעצמות לסייע בפתרון הבעיה.

:15.11.66

"לה קרוא" מציין שהפעולה היא אזהרה לסוריה והפתרון הטוב ביותר יהיה הצבת כוחות או"ם לאורך הגבול בדומה לרצועת עזה.

:17.11.66

"לאורור" מתריע על אי הצדק שבדיוני מועבים המגנה תמיד את ישראל אך לא את הערבים וטוען שהווטו הסובייטי להחלטת גינוי סוריה מצדיק פעולת ישראל.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

שוויץ

14.11.66

ב"נויה ציריכער צייטונג" כתבה מאת כתבם הומינגר היושב בבירות. הוא מציין שדמשק מנהלת הסתננויות והבלות דרך לבנון וירדן. ישראל שארגונה מעולה ביותר אינה מסוגלת למנוע הסתננויות. סאמוע שימשה מקום ריכוז לנשק וחומרי נפץ. צה"ל הגיב על הפיקוש ב-12/11 לאחר כשלון תלונת ישראל במועצ"ט וכריתת חוזה ההגנה המצרי-סורי.

בעתון "שטריף" (Streiff) (גאמה) "ישראל אינה חייבת לחשוש יותר מפני דעת הקהל העולמית. להחלטתה להגיב בכה על כל התקפת טירור בעתיד יש הצדקה מדינית ופסיכולוגית אחרי שפנתה לשווא למועב"ט. הוטו הסובייטי הביא לשיתוק אא האו"ם במזה"ת ולמצב שישראל רצתה למנוע, הוא שלטון האגרוף. מדינה שמוסדות הסדר הבינלאומי אינם מגנים עליה אין ברירה אלא להגנה עצמית. ממשלות ישראל לא נלאו אף פעם מלהדגיש נכונותן להסדר של שלום, אך תמיד לשווא. מדינות ערב שללו בחריפות זכות קיומה של ישראל. בריה"מ עודדה במדה גוברת והולכת יצר הורבן זה של הערבים. כל עוד לא השתף בריה"מ פעולה עם המערב לפתרון סכסוך ישראל-ערב, ישאר הסכסוך גורם לאי-שקט במזה"ת.

ג ר מ נ י ה

14.11.66:

"די וולט" אומר שהדיון בתלונה הישראלית במועביט הוכיח מחדש כי על ישראל לדאוג בעצמה לבטחונה. הערובה היחידה להשלטת סדר במזה"ת היא כוננות צה"ל שרק עצמתו מרתיעה את התוקפנות הערבית.

"פרנקפורט אלגמיינה" פעולת ישראל היא פעולת תגמול ואזהרה עבור כל מעשי החבלה שבוצעו משטח ירדן ואזהרה למדינות ערב הנוהגות הסות להבלנים הפועלים משטחן. ישראל העלתה תלונתה באו"ם אך הדיון נכשל בגלל הוטו הרוסי. כל עוד לא משליטה מועביט סדר וכל עוד לא מפסיקים הערבים תוקפנותם יש לצפות לפעולות ישראליות עצמאיות.

ב"שטוטגרטר נאכריכטן": לאחר שורה של מעשי חבלה בשטחה נוכחה ישראל שהשעה היא דקה לפני 12. למרות שחבלנים באו גם משטח ירדן לא התלוננו הישראלים במועביט נגדה אלא נגד סוריה בלבד. הישראלים אינם רוצים לדחוף ירדן לזרועות סוריה אך מה נותר להם אחרי הוטו הסובייטי? המצב במזה"ת מתוח והסכנה המעצמות רק מקשה על המצב. אם יבוא גינוי לפעולה הישראלית ישמש הדבר "אור ירוק" לתקפנות הסורית.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

א י ט ל י ה

15.11.66:

הדווח בעתונות ברדיו ובטלביזיה האיטלקיים שקול ומתון. הובלט שהפעולה הישראלית היתה הגובה לטרוריזם הערבי. לפי הכתבות מישראל הודגש שבכוונת ישראל להבליט שכל ארץ אחראית לפעילות הטירוריסטים היוצאות ממנה.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] month.

צ'כוסלובקיה

14.11.66:

ב"רודה פראבו" דיווח המסתמך על מקורות ירדניים וישראליים כאחד. בין היתר נמסרת גם הודעת ישראל שהפעולה נובעת כתגובה על 13 מקרי חבלה ומטרתה להזהיר התושבים הירדניים העוזרים לממשלותיהם. סה"כ הרושם שהכתבה מאוזנת יחסית.

[illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ר ר ש ה

:14.11.66

הודעות מאוזנות בעתונות. "סריבונה לידו" מביא גירסת דובר צה"ל. פעולת התגמול באה לאחר 13 התקפות חבלה בישראל משטח ירדן לרבות התקרית האחרונה בה נהרגו 3 חיילים ישראליים. מצטט הודעת רוה"ם בישיבת הממשלה.

:21.11.66

כתבה בכל העתונים של הודעת רוה"ם כי ישראל נוקטת באמצעים מיוחדים להגנת גבולה. הפעולה נגד ירדן לפי דברי רוה"ם היא הפעלת זכות הגנה עצמית.

[illegible]

[illegible]:

[illegible]

[illegible]

[illegible]:

[illegible]

ב ר י ה " מ

:14.11.66

ב"פרבדה" מה-14 תיאור הפעולה לפי גירסות
"טאס" מדמשק ות"א.

י פ א ן

18.11.66:

ב"פאן טיימס" כתבה המביעה אהדה לערבים בשאלת פלשתינה. אולם על הערבים להתרגל לעובדה שישראל הינה עובדה קיימת. ישראל הינה חברה באו"ם ומקיימת יחסים דיפלומטיים עם מדינות אחרות. על הערבים לקבל עובדות אלה ותהיה זו דרך נבונה מצדם אילו הסכימו לשתף פעולה עם ישראל בפיתוח הכלכלי של המזה"ת.

[illegible]

[illegible]:

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ה ו ד ו

:15.11.66

סטייפסמן מכלכותא (מפי כתבם בבירות): הערבים לומדים מהפעולה כי התנגנות היא משחק מסוכן ולא תמיד משתלם. הם עדיין לא למדו לקח זה אותו כבר תפסה פקיסטן ואותו עדיין לא מבינים אנשי הוויטקונג - הדירות אליפות עלולות להתפתח בנקל למלחמה רחבת ממדים. נאצר כבר למד הלקח ואסר פעולות כאלה משטחו. מה שעל סוריה וירדן ללמוד - ברור.

ב ו ר מ ה

.15.11.88

בבורמה ניהן כיסוי נרחב. רוב הכתבות מקורן בישראל.

קמפלה

:18.11.66

ב"ארגוס" מאמר ראשי מאוזן ואוהד. ביתר העתונים מאמרים אינפורמטיביים.

[illegible]

[illegible]:

[illegible]

[illegible].

סקירת בטחון

זה עתה הסתיימה בקהיר ועידת מועצת ההגנה של הליגה הערבית שהשתתפו בה שרי החוץ, ההגנה והרמטכ"לים של חברות הליגה פרט לטוניסיה (12 מדינות).

הועידה נקראה מתוך שתי מטרות:

1) כדי לחזק כוחות המפקדה הערבית המשותפת, שנפגמה בעקבות פשיטת סמוע וחוסר-האונים שגילתה המפקדה המאוחדת נוכח הפשיטה.

2) כדי לנסות לשבור התנגדות ירדן להצבת יחידות של הצבא הפלסטינאי מיסודו של שוקיירי על אדמתה. נקודה אחרונה זו משמשת סלע מחלוקת מזה שנתיים ויותר בין חוסין לבין שוקיירי. הועידה הסתיימה בקבלה שש החלטות:

1) נקבע כי שרי האוצר של מדינות ערב יתכנסו בינואר כדי לדון במלוי ההתחיבויות הכספיות של ממשלות ערב לתקציב מפע"מ.

סעודיה כנראה מסתייגת מהחלטה זו וטרם ברור אם אמנם תבוצע.

2) נקבע כי על מדינות ערב לשתף פעולה ביניהן לנוכח הישגיה של ישראל, שהובאו לתשומת לב המשתתפים בדו"ח מפקד מפע"מ.

3) נקבע כי כוחות סעודיים ועירקיים יכנסו לירדן.

4) הרחבת מסגרות צבאות ערב בהתאם להחלטת ועידת הפיסגה האחרונה בקזבלנקה, שקבעה כי על צבאות ערב להיות מסוגלים לא רק למערך הגנתי כולל נגד ישראל, אלא גם למסגרת התקפתית למקרה הצורך.

5) איסור על כריתת הסכמים בינערביים בעלי אופי צבאי ללא ידיעתה ואישורה של מפע"מ. כוונת החלטה זו היא להבטיח שירדן לא תתקשר עם סעודיה מזה ועם עירק מזה תוך התעלמות מעמדת קהיר.

6) אין להזיז כוחות צבאיים בלי אישור מפע"מ. החלטה זו שייכת לאותו מכלול של החלטה 5 דלעיל - כלומר היא באה למנוע כניסת כוחות סעודיים ועירקיים ללא התיעצות עם מפע"מ.

./.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

1) [illegible]

2) [illegible]

3) [illegible]

4) [illegible]

5) [illegible]

6) [illegible]

7) [illegible]

8. [illegible]

9) [illegible]

<u>הערכת הועידה</u>

1. חודשה ההכרה במפקדה הערבית המאוחדת.

2. הוחלט על קידום העניינים התקציביים של המפקדה.

3. יחד עם זה - ירדן זכתה בהקלת הלחץ לתקופת מה. לא הוזכרו דרישות שוקיירי להכנס לירדן.

4. ההחלטה על כניסת כוחות סעודיה ועירק מעורפלת וניתנת לפירושים שונים, בירדן ומצרים, ובכל-אופן לא תתבצע כרגע.

5. בועידה התבלטו לשיא הניגודים וההשמצות, והפירוד : מצרים וסוריה ואיתן שוקיירי, לעומת ירדן ואתה סעודיה; עירק מרוקו, ובמידה מסוימת גם אחרים שמרו על ניטרליות.

[illegible]

1. [illegible]

2. [illegible]

3. [illegible]

4. [illegible]

5. [illegible]

6. המצב בירדן התיצב במידה מרובה. למעשה היתה הגזמה עתונאית ואף אצל האמריקנאים בסכנות של חוסיך. נאמנות הצבא עמדה במבחן. ההפגנות — רק בגדה המערבית (ברובן השתתפו רק מספרים קטנים ובעיקר במחנות הפליטים). חוסין לא נזקק לנקוט בצעדים דראסטיים.

ההפגנות לא היו בראשיתן מתוכננות והוכיחו סכנה הקיימת למשטר בגדה המערבית כל הזמן, והעלו על פני השטח את המחתרת של שוקיירי. XXXXXX XXXXXXXX, XXX

7. הירדן לפעולה לסמוע: בשנתיים האחרונות, החל מינואר 1965, נערכו 44 פעולות חבלה, או נסיונות לחבלה, שבהם חדרו המחבלים לשטחינו משטח ירדן. שמונה-עשרה בתי-מגורים, או מבנים אחרים, ניזוקו בפעולות חבלה אלו; שמונה-עשרת פעם היו חבלות, או נסיונות לחבלה, בבארות, בריכות מים, מעבירי מים, או מיכלי מים, ארבע פעמים חובלה מסילת הברזל, שמונה פעמים מוקשו דרכים וכלי רכב או שהושם להם מארב.

8. ארבע-עשרה פעולות XXX חבלה בדרום הר-חברון בשנתיים האחרונות

א. המוקש שהונח אור ליום שבת, הוא התקרית החמורה ביותר מבין ארבע-עשרה התקריות שהתרחשו באיזור דרום הר-חברון והערבה בשנתיים האחרונות. עשר מבין ארבע-עשר התקריות אירעו בשנה האחרונה.

ב. פרט לפעולת החבלה האחרונה בלטו בחודשים האחרונים שלוש פעולות חמורות במיוחד :- (ובלן משטח ירדן):

1. חבלה בשני בתי מגורים בשכונת בוממה בירושלים ופציעת ארבעה אזרחים;
2. מארב למכונית צבאית באיזור נחושה ופציעת שלושה חיילים,
3. חבלה במסילת הברזל לירושלים ופגיעה ברכבת משא באיזור בתיר, שגרמו לפציעת אדם, לירידה מספר קרונות מהפסים ולהפסקת התנועה לשלושה ימים.

./.

בפעולת סמוע השתתפו כ- 400 חיילים 8 טנקים ו- 40 זחלמים.

המלך הודיע שאין לו שליטה בהר-חברון ואין לו מספיק כוח למנוע את החדירות.

התוצאות

לנו הרוג 1 ו-11 פצועים. להם נהרסו כ-60 בתים ו- 15 חיילים, נהרגו.

נפצעו 4 אזרחים ולפי הדיווח של האו"מ 17 פצועים.

ס י כ ו ם מאוד

1. ירדן הציבה כוחות בהר-חברון למנוע חדירות וחבלנים.
2. חוסין אסר ועצר רבים מבין הפעילים בהגנה והחשודים בהשתייכותם ל"פתח" ואש"פ.
3. ירדן סוריה וכל ארצות ערב הבינו שאנו מתכוונים ברצינות להגיב על פעולת החבלה.
4. ההתנגשות עם הליגיון המלך עצמו הסביר בתקלות ולכן התקשורת ונגרמו אבידות.
5. למרות הגינויי הבינו מעצמות העולם שיש להתיחס ברצינות לבעית החדירות והחבלות ויש לחפש פתרון מתאים לכך.

הסכם סוריה-מצרים

המצרים לא שינו את התפיסה הבסיסית שלהם שאין להגיע למלחמה עם ישראל עכשיו, וכנראה שבהסכם הם דרשו מהסורים לא להמשיך בפעולת חבלה ולא להסתבך במלחמה עם ישראל.

כנראה שגם הרוסים המשיכו בלחץ להשפיע על סוריה לא להסתבך עם ישראל.

מאז 1956 ועד תחילת 1965 הפלשתינאים לא היוו גורם.

מ-1965 מתחילים להרגיש את הגורם הפלשתינאי. הוא למעשה מותנה ברצון ארצות ערב. לאחר שארצות ערב הקימו ארגון זה הן מחות חופשיות והן חייבות לתת לפלשתינאים לפעול.

./.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

1. [illegible]
2. [illegible]
3. [illegible]
4. [illegible]
5. [illegible]

[illegible]

1. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ב ס י כ ו ם

~~צריך לשנות~~ מעריכים!

א. שלא נגיע להפסקה מוחלטת של פעולות חבלה כל זמן שנמצאת פליטה פלשתינאית ותמיד ימצא גורם מסוים שינצל XXXX ויפעיל אותם לצרכיו.

ב. בלי לפגוע בייעוד העיקרי של צה"ל - להיות מוכן כל עת לעבור למיתקפה, אנו חייבים לנקוט יותר ~~ויותר~~ פעולת דיפנסיות (הגנתיות):

1. גדרות (גדר לאורך הרכבת מבית צפפה עד בית שמש).

תאורה, ביטול קיצור השרות שיוסיף חיילים למשמר הגבול ולצה"ל לתפקידי אבטחה, ~~[illegible]~~ אמצעים משוכללים אחרים.

משרד החוץ

מחלקת הקשר

בלתי מסווג | **מברק נכנס**

מס' 234

אל : המשרד ירושלים

מאת: ממישראל פארים

הוכר : 261925 נוב 66

הודפס: 270900

מ י ד י

הסברה, מזת.

כל עתוני הבוקר והערב מקדישים כותרות ומקום נכבד למצב בירדן לדברי ישראל במועבים, לנאום מוקיירי במסגד הגדול של קהיר ולנאום רוהם בסעודת העתונות אתמול.

לגבי החלטת מועבים מדגישים כל העתונאים פרט להומניטה שהיגרי ישראל מראה על יחס איפה ואיפה ושהאי צדק מוסבר רק ברצון הכללי לסייע לחוסיין לבסס את מעמדו. כן מדגישים את דברי קומיי רבים באו"ם שההחלטה לא תתרום לשלום באזור ותעודד פעולות חבלה ערביות. בכתבות משפה בודרק וגיבאי מודגשת דאגת ישראל לגבי המתרחש בירדן. משפה מציין שישראל בזהרת מלעשות צעד מיותר על קשיי חוסיין ומזכיר ביטול עלית השיירה להר הצופים וחידוש תנועת הרכבת בלילה לירושלים. בודרק כותב בפיגרו שפעולת סמוע הפסיקה לפחות פעולות חבלה. גיבאי מציין שגורל חוסיין יתחך בימים הקרובים ונפילתו תחייב את ישראל להחלטה קשה לשבת בידיים מלובות באת הפיכת ירדן לבסיס תוקפני נגדה או לפעול ומעריך שדברי רוהם לעתונאים אתמול כוונו לתרום להתקשת הרוחות בירדן.

2/..

בלתי מסווג

משרד החוץ

מחלקת הקשר

מברק נכנס

קרוסמן טוען שהמצב בירדן מצדיק את פעולת ישראל וטענתה שאין
ממשלת ירדן שולטת על המצב בממשה ושאם חוסיין יפול תיאלץ ישראל לפתוח
באופנסיבה שבה תנצח ללא ספק מאחר וצבאות קעם וסוריה לא יוכלו
לעמוד בפניה. בלה פרנד כותב מסב מירושלים העתיקה שבין
הפלסטינאים שורר מצב רוח של התמרדות. בפיגרד כותב מאסיף שמנהיגי
ישראל לא חזו מראש תוצאות פעולת סמוע ושהשיקול הישראלי שהדבר
"יכשיר" את חוסיין בעיני הערבים היה מוטעה מאחר והפעולה
גרמה להתקפה כללית על חוסיין; כל זמן שנאמנות הלגיון מובטחת
יחזיק חוסיין מעמד אך ירדן נהפכה למטרה נוספת ליריבות בין נאצר
ופיצל. נאצר מגלה מתינות בגדרך כי הוא יודע שישראל לא תוכל
להתייחס בשוויון נפש אם ירדן תיפול למחנה הקיצוניים הערביים.
בפרי פרס כותב בלשה שפוקידי מדעל לפי הנחיות נאצר ושפעולה
הבלתי שקולה של ישראל נתנה קלף חשוב לנאצר במערכתו נגד חוסיין
ופיצל. גביר ירוק הראלד טריבון ידיעה מוושינגטון שאנשי מחמד
מטילים על ישראל האחריות למצב בירדן ומביעים ספקות לגבי התבונה
המדינית של מנהיגי ישראל שאישרו את פעולת סמוע.

פדרן

שמח2 רוהמ3 מבכל2 סמבכל הסברה קעת מער מאהב משן מזת חקר מבכל

אמן2 רמ2

מה/קל

13.12.66

התבטאויות בנושא - כניסת צבאות ערביים לירדן

א. התבטאויות ישראליות

1. **15.10.1956 - ד. בן-גוריון** (בכנסת): "כניסה צבאית של מדינה עוינת שאין לה אפילו הסכם ש"ן עם ישראל, כניסתה לירדן, ולו רק למזרח הירדן, מערערת את הסטאטוס-קוו באזור ונוגדת לסעיף הראשון שבהסכמי שביתת הנשק. ממשלת ישראל מכבדת את הסטאטוס-קוו המבוסס על הסכם זה עם הממלכה ההאשמית, אולם שמירת ההסכם מותנית באי-הפרתו מצד ממשלה זרה ועוינת, וממשלת ישראל תשמור על חופש פעולתה אם הסטאטוס-קוו יופר וכוח צבאי זר יכנס לירדן".
   (רקע: ההצהרה ניתנה נוכח אפשרות כניסתם של כוחות עיראקיים. ב-3 בנובמבר 1956 נכנסו כוחות עיראקיים לירדן וכוחות סוריים בעבור יום. לאחר הבחירות, שבהן ניצח נבולסי, פונו הכוחות ב-8.12.56. נשארו כוחות סוריים וסעודיים).

2. **24.2.1958 - גולדה מאיר בפאריס**: "ישראל רואה בדאגה הופעתו של צבא עיראקי על גבולותיה, מאחר שלמדינה זו אין הסכמי ש"ן עם ישראל... יש בכך משמעות מיוחדת מאחר שגבול ישראל-ירדן עובר בתחומי ירושלים... ברור שנהיה מודאגים מאד לראות חילים עיראקיים בחוצות ירושלים... על ישראל לשמור לעצמה חופש פעולה אשר יפעל בהתאם לשיקול העליון של הבטחון".
   (רקע: האחוד ההאשמי ירדן-עיראק).

3. **26.2.1958 - ד. בן-גוריון** (לכתבים זרים): ..."תאחודים משנים הסטאטוס-קוו בקשר לעיראק, שכן עיראק איננה חצד להסכם ש"ן. and therefor as we said last year if the Iraqi army approaches the Jordan we will have to reserve our liberty by action there".
   (רקע: האחוד ההאשמי ירדן-עיראק).

4. **18.3.1958 - בחוברת מטעם מחלקת ההסברה של משרד החוץ**: "עיראק לא חתמה על ש"ן ועודנה במצב מלחמה. ישראל הבהירה שהיא רואה כסכנה לבטחונה הערכות כוחות עיראקיים על גבולה, כלומר בחלק המערבי של ירדן".

5. **26.10.1958 - ד. בן-גוריון** (לכתב המאנצ'סטר-גרדיאן...): "I am satisfied with the maintenance of the status quo in Jordan".

6. **29.10.1958 - ד. בן-גוריון** (בכנסת בתשובה לשאילתה יגאל אלון): "נשאלתי על ראיון עם כתב ה"מאנצ'סטר גרדיאן", על עתידה של ירדן לאחר צאת האנגלים. עניתי: אינני נביא, אבל יש לחשוש למזימות של נאצר. נשאלתי שוב: מהי עמדת הממשלה במקרה שירדן תתפורר? אמרתי: הממשלה לא דנה בשאלה היפותטית זו וציטטתי הפתגם האנגלי "אין עוברים הגשר עד שמגיעים אליו"... שאלני: ואם הסטאטוס-קוו לא יתקיים? אמרתי לו, שלדעתי האישית, שלא נדונה בשום פורום, ואינה מחייבת איש - הדרך הטובה ביותר היא להבטיח פירוזה המלא של הגדה המערבית, וזה עשוי לחזק השלום באזור זה. אולם יש גם להבטיח השלמות הטריטוריאלית של ישראל ע"י המעצמות... גם עכשיו אני סבור שיהיה נשק מדיני לדון בפומבי על צעדי ישראל במקרה שהסטאטוס-קוו בירדן יתערער, ולא רק מהטעם שאמרתי לכתב ה"מאנצ'סטר-גרדיאן" - כי אין עוברים גשר עד שמגיעים אליו - אלא אין מן הצורך להודיע לעולם עוין מה שעומדים לעשות או לא לעשות במקרה היפותטי, וביחוד בשאלה שבה תלוי השלום והיעוכו".
   (הדברים אף סוכמו ונוסחו בדף "שרות לרבצה" של מחלקת ההסברה של משה"ח אוקטובר 1958 תחת הכותרת "התביעה לפירוז הגדה המערבית").

ג. התבטאויות ערביות

1. 3.3.1958 – עבד א-רוסל אל-כאליסי, שר המשפטים העיראקי: "עיראק איננה קשורה להסכם ש"ן. ממשלת עיראק תכבד את ההסכמים שירדן חתמה עליהם לפני הקמת האחוד הערבי".

2. 11.12.1958 – מקור ירדני אחראי בתשובה לשאלת סוכנות הידיעות הירדנית: "אשר לנקודה השלישית, הנוגעת לכניסת כוחות ערביים לירדן הרי עמדת ירדן היא שכפי שהסביר אותה הדובר האחראי, נשארה כפי שהיתה. ירדן לא התנגד לכניסת כוחות ערביים אם צרכי התכנון הצבאי הרבינוי יחייבו זאת. אולם היא התנגד לכניסת כוחות ערביים במסגרת הגדרים האחרים של התכנית הערבית, לרבות הריכוז הדרוש בסיני ובחזיתות אחרות. כן רוצה ירדן, כי כל צדדי הריכוז הצבאי, לרבות תזוזת הכוחות הערביים בחזיתות אחרות ייעשו מתוך שיקולים צבאיים טהורים ולא מתוך הפגנתיות פוליטית וסמלית. מכל מקום העלתה ירדן עקרונות לכניסת כוחות ערביים לתחומה, ואם עקרונות אלה יתקבלו הרי הבעיה ירדן תחת מבעים".

3. 11.12.1966 – אחמד שוקיירי (בישיבת הנעילה של מועצת ההגנה בקהיר): "כניסת כוחות ערביים לירדן טעונה החלטה מהמועצה והסכמה מירדן, אך לגבי צבא השחרור הפלשתינאי אין צורך בהחלטת המועצה או בהסכמת ירדן שכן ירדן היא מולדתנו".

4. 11.12.1966 – אברהים מאחוס, שה"ח הסורי: בדברו על אי התרת ממשלת ירדן לכוחות צבא השחרור הפלשתינאי להכנס לירדן אמר: "אנו העלינו נושא זה בתוקף בישיבת מועצת ההגנה הערבית, שכן אין זה הגיוני, שהצבא הפלשתינאי ישאר רחוק מארמתו ומן ההכרח שידנק בריסה על מנת לשמש ראש החנית בכל המערכה העתידה לבוא. כמו כן אין זה הגיוני שצבא זה יאומן בסוריה ובעיראק ואח"כ יאסר עליו לתפוס את מקומו על מה שנשאר מהמולדת בגדה המערבית".

5. 12.12.1966 – שאכר מחמוד שוכרי, שר ההגנה העיראקי: "ענין כניסת כוחות עיראקיים לירדן יובא להכרעת המפקדה הערבית המשותפת והגורמים הירדניים".

6. 12.12.1966 – אכרם זועיתר שה"ח של ירדן (במסיבת עתונאים): "התנאים שהציבה ירדן ושהמפקדה הערבית המשותפת הסכימה להם התבססו על הקמת תוכלת שלמה מנסיון העבר, ועל הקפדתנו לאי השנות הטרגדיה בשל גישה מסתננית. קבענו להגדיר את האחריות, הוי אומר, להעמיד את כל מדינות ערב ואת מפע"מ על אחריותן. המועצה נענתה לתנאים אלה. לירדן יש גם השקפה, שאין לדבר עליה במסיבת עתונאים. והנוגעת לתכניות רכוז הכוחות, חיפוי אוירי, גודל הכוחות והתחייבויות הכספיות המוטלות על המפע"ם, כדי לאפשר לירדן להשלים את הכנותיה. גם על כך הסכימה המועצה".

התבטאויות ביחס לסטטוס קוו באזור

20.12.66.

1) רוה"מ לשעבר, מר דוד בן-גוריון, במסיבת עתונאים שנערכה ב-26.2.58 - ערב הקמת קע"מ והאיחוד האשמי, השיב לשאלה:

Q. Is Israel ready to conclude non-aggression pacts with the new Arab States?

A. We are willing to conclude not only a pact of non-aggression, but even a pact of permanent peace on the basis of the territorial status quo...

(המקור: י.ג. 1402 מיום 28.2.58).

2) בעצרת מיוחדת של האו"ם, שהתכנסה באוגוסט 1958 לאחר תלונות לבנון וירדן על התערבות בעניניהן הפנימיים, הכריז נציג ישראל דאז, מר אבא אבן ב-20.8.58:

"Our policy, as I have just explained, has been and is based on mutual respect of all Middle East states for the integrity and independence of each other; On the need, in our view, to defend and guarantee the territorial integrity and political independence of states, and, under strict observance, on internal implementation of existing guarantees on the basis of reciprocity. This is our policy".

(המקור: מסמך או"ם מס. 744 מיום 20.8.1958).

3) בויכוח הכללי שנערך בעצרת הכללית הי"ג ציטטה (7.10.58) שה"ח דאז, הגב' גולדה מאיר, את דבריו הנ"ל של מר אבא אבן במלואם והוסיפה:

"This statement applies without change today".

(המקור: מסמך או"ם מתאריך 7.10.1958).

4) במסגרת תשובה למתווכחים בעת הדיון המדיני בכנסת ב-13.5.63, אמר רוה"מ דאז, מר דוד בן-גוריון:

"If there was a possibility of joint action between the United States and the Soviet Union, not only to prevent the arms race, but to bring about, as we propose a general disarmament in Israel and the Arab countries, thus safeguarding the sovereignty and territorial independence of all the Middle East countries that would be one of the greatest acts of peace in the world".

(המקור: י.ג. 1603 מיום 13.5.63).

5) בהציגו את ממשלתו החדשה לכנסת ב-24.6.63, אמר רוה"מ, מר לוי אשכול בין היתר:

"The Government would strive for peace and co-operation between the peoples of our area, based on mutual respect and the preservation of territorial integrity of all of them".

(המקור: ג'רוזלם פוסט 25.6.61).

6) במסיבת עתונאים ראשונה מאז קבלת תפקיד רוה"מ הצהיר מר לוי אשכול (ב-10.7.63), בין היתר:

"that he hopes "the independence and integrity of states in our area will be maintained".

(המקור: ג'רוזלם פוסט 11.7.63).

סודי ביותר
לנמען בלבד

22.12.66

הנדון: המגעים בין ישראל לבריה"מ בחודשים מאי-דצמבר 1966

א. מאי 1966

1) מנכ"ל משה"ח - צ'ובחין 4/5 (לפי הזמנת המנכ"ל שהביע אכזבה בשל העיסקה הישראלית בהצהרה הסורית-סובייטית ומסר רשימת התבטאויות סוריות בקשר ל"פתח". צ'ובחין השיב: ישראל אינה נזכרת, האמריקנים מעודדים "אל פתח", ישנו קשר בין בקור הייר למעשי תגמול).
2) מנכ"ל משה"ח - צ'ובחין 11/5 (לפי בקשת השגריר. הודיע כי ייצג הסוביט העליון בחגיגות הכנסת. המנכ"ל: הביע דאגה ביחס להזרמת נשק למצרים. צ'ובחין: ישראל היא המעלה נשק נגד שכנותיה).
3) כ"ץ - ס/שה"ח הסובייטי 25/5 (לפי הזמנת ס/שה"ח שקרא אגרת המאשימה אותנו בריכוזי צבא על גבול סוריה, התיחסות להודעת המנכ"ל, ענינה של בריה"מ בשלום באזור הקרוב לגבולה).
4) שה"ח - צ'ובחין 26/5 (לפי הזמנת שה"ח שהגיב על האגרת).
5) מנכ"ל משה"ח - צ'ובחין 31/5 (לפי הזמנת המנכ"ל שהקריא תשובתו לאגרתם. השגריר טען כי מוזר שלא הצלחנו להעמיד אף מחבל ולהוכיח המוצא הסורי).

ב. יוני 1966

1) תקוע - צ'ובחין 28/6 (נסקרו נושאי העצרת העתידה. צ'ובחין הדגיש כי שגרירם פועל במרץ להבטחת השקט וכי השפור ביחסים עם בריה"מ תלוי בישראל).

ג. יולי 1966

1) מנהל מזא"ר - צ'ובאחין 6/7 (השגריר מחה נגד ספר בעברית המופץ ע"י שגרמניה ביריד המזרח).

ד. אוגוסט 1966

1) רוה"מ - הממונה הזמני 10/8 (לפי בקשתם. נמסרה החלטת מדינות "ברית ורשה" בענין בטחון אירופה).
2) תקוע - מנהל מז"ת במוסקבה 12/8 (נסקרו ענינים בילאטרליים. הועלה "שבוע יהדות בריה"מ").
3) מנכ"ל משה"ח - הממונה הזמני 16/8 (לפי בקשת המנכ"ל בענין גרוש גבים והמצב בין ישראל לסוריה לאחר תקרית הכנרת).

ה. ספטמבר 1966

1) אבן - גרומיקו 20/9 (שה"ח אבן סקר עמדתנו בנושאים שונים. נסקרו היחסים בינינו לבינם. גרומיקו הגדירם כתקינים פחות או יותר, אם כי לא חמים. הזכיר כי בריה"מ אינה תומכת בסיסמאות חסול ישראל).

ו. אוקטובר 1966

1) רוה"מ - צ'ובחין 11/10 (לבקשת רוה"מ בענין סוריה. צ'ובחין טען כי כוחות זרים מעונינים בקיום המתיחות ומלבנים אותה).
2) קוסיי - פדורנקו 11/10 (ביוזמתנו לפני הבקשה לכנס מועבי"ט).
3) רוה"מ - צ'ובחין 12/10 (צ'ובחין הקריא אגרת בענין "פעילותנו" נגד סוריה היוצרת איום לשלום במזרח הקרוב בנגוד להבטחות מישראל).
4) כץ - מנהל מז"ת במוסקבה 12/10 (לפי בקשתנו. הרוסי טען כי ישראל מנהלת תעמולה רועה נגד בריה"מ וכי היא טועה בחושבה שלבריה"מ שליטה על מעשי סוריה).
5) ג. רפאל - ס. הנציג הרוסי באו"ם 20/10 (מקרית. הרוסי טען כי מדאיג אותם על שאנו מרכזים זעמנו נגד סוריה. הם אינם מעונינים במתיחות).

ז. נובמבר 1966

1) כץ - סמירנוב 9/11 (לפי הזמנת סמירנוב שהקריא הודעה על ראיתם את מדיניותנו שאינה עולה בקנה אחד עם שעוני רוה"מ, עצוב דעת הקהל להכנת התנפלות על סוריה, פעילות חוגים אימפריאליסטיים, תקוה כי ישראל לא תשמש כלי בידם, שבריה"מ נוקטת ותנקוט האמצעים לשמירת השלום והבטחון ולמניעת הופעת סכסוך באזור).
2) תקוע - הנציב במועבי"ט 18/11 (מקרית. מדיניותנו במז"ת מסוכנת ואפילו אם ירדן התקפנו. נגד חבלה יש לפעול בתוך הגבולות ולא מחוצה להן).

ח. דצמבר 1966

1) גזית - צ'ובחין 6/12 (השגריר ביקש לשמוע הערכתנו למצב במז"ת).
2) מנהל מזא"ר - צ'ובחין (לפי הזמנתנו. התרעה על תגובת עתונותנו על הצהרת קוסיגין בפריס. ביקש "לא לקחת ללב". התבטאויותיו על התנועה [illegible]).

7) בתשובה לאגרת הרמ"וב מ-31.12.63 ענה ראש ממשלת ישראל באגרת מתאריך 16.1.64, בה נאמר בין היתר:

"ממשלתי סבורה, כי יש לפעול להפגת המתיחות באזורנו, על יסוד התחייבות של כל מדינות האזור לכבד את השלמות הטריטוריאלית של כל מדינה ומדינה כפי שהיא כיום. [illegible] ייפתרו ללא שמוש בכוח. על כן על כל מדינות האזור לוותר על איום, או השימוש בכוח, לחדול ממדיניות של לוחמה, וליישב כל הסכסוכים בדרכי שלום במשא ומתן".

"לרגל המסיבות המיוחדות הקיימות באזורנו, יש למנוע שינויים בגבולותיהן ובמצבן הטריטוריאלי של מדינות האזור, אלא אם יבואו כתוצאה מפו"מ והסכם חפשי בין מדינות האיזור, ובתנאי שלא יהוו סיכון לשלומה ובטחונה של שום מדינה באזור".

(המקור: העתק האגרת בתיעוד).

8) בפתיחת מושב הקיץ של הכנסת (17.5.65) הצהיר רוה"מ:

"If we try to give up our peace plan as it has been articulated in our statements, hopes and actions, we should say, first of all, that the foundation of it is full of respect for the independence, sovereignity and territorial integrity of all the states in the region."

(מקור: ג'רוזלם פוסט 18.5.66).

(18)

משרד החוץ

מחלקת הקשר

מברק נכנס - מסווג

שמור

פס. 61

אל: המשרד ירושלים — חוזר: 121400 אוק67

מאת: ספירל ושינגטון — הודפס: 130900

דחוף

מאתב. הלל חקר.

ספי HOUGHTON במחמד:

א. חוסיין הביע בפני השגריר האמריקאי בעמאן דאגתו מריכוזי צה"ל מול איזור אירביד ספרק וחשש מכוונות ישראליות להתקפת תגמול על פעולות פתח. בשגרירות הסורית הופיעו ידיעות על ריכוזי צה"ל בגבול ועל עצות אמריקאיות כביכול לפגוע [illegible]. היום והשתלשלות המצב והאספות מזכירה התקופה שלפני מאי. נשלח היום מברק לשגרירנו בעמאן להרגיע הירדנים ולהכחיש שבין ריכוזי צה"ל. ספרתי להוטון על הבדיחות המעוצבת בבון על ידי הפקיסטנים בשם הסורים על ריכוז שבע פאוג טנקים ישראליים.

ב. ברל. הוטון הביע הדעה שלולי הקשר הישיר בין הפתח והסורים גרם לפחד מפני תגמול והם רוצים לקרוא בני הדפה ע"י הפצת השמועות על ריכוזים. ביחס לירדנים הוטון מוסר כי לפי רגשיהם בעמאן הירדנים עושים כמיטב יכולתם לבלום תנועת הסתננות הפתח. לדבריו הירדנים אף העבירו לגבר כמה ידיעות מועילות על תנועת אנשי פתח. אמרתי כי [illegible] ודאגו משוכנעים כי הירדנים היו יכולים לעשות הרבה יותר לבלימת הפתח. הצבעתי על המדיניות הישראלית בפסק ביתשאן ועל פתיחות אש ירדנית כדי לחפות על נסיגת אנשי פתח למזרח הירדן. הוטון אמר כי חוסיין ביקש מהכוחות העיראקים להשאר בארצו שיחה עם ברגיב תירץ בקשתו בסכנת התקפה ישראלית כבל.

ג. ביקור חוסיין במוסקבה. המלך התרשם מאד מהטיפול המיוחד ומהכבוד אשר הרעיפו עליו. ברכה שהרוסים אגרסיביים ולא מפלצות כפי שחשב קודם. הסובייטים עשו מאמצים גדולים לשכנע המלך לקבל סיוע צבאי בצורת רכב. המלך סירב אך הסכים לסיוע כלכלי ולהסכם תרבות.

2/..

ברק נכנס - מסווג

משרד החוץ

מחלקת הקשר

לידו את המלך בין היתר חמאש אל כורדי והזאם בוסייבה.

הערכת הרסון כי לא חל שנוי במחשבה הפוליטית של חוסיין ועיקר מטרת חוסיין להתרשם אישית מעמדת רוסיה ומיכולתה לעזור לפתרון. בסיפתו (חסרון מלים תקון יבוא) הזמנה מפורשת ממוסקבה. הרסון לא פוסל אפשרות כי חוסיין יקבל בסופו של דבר נשק סובייטי. לדעתו הדבר תלוי במידת היענות ארהב לתביעת חוסיין לנשק אמריקאי.

ד. טרם נקבע תאריך לביקור חוסיין בוושינגטון ואין עדיין בטחון שהביקור בכלל יתקיים. לא היתה הזמנה. ההודעה על הביקור באה מעמאן ורבה צוירן האחד בנובמבר כתאריך משוער.

יעיש

- - - - - - - - - - - - - - - - - - - -

א

שת/שק

משרד החוץ

מחלקת הקשר

מברק נכנס - מסווג

19

ס ו ד י

מס' 79

אל: המשרד ירושלים — חובר: 151400 אוק 67

מאת: מסיראל ורשינגטון — הודפס: 161000

ס י ד י

בהמשך לשלי 78.

דייבים הוסיף כי בימים הקרובים יימסר לבד רשימה ארוכה ש"ל בעדים שלדבריו בנקטו ע"י הירדנים לבלום ההסתננות. נרצה פירסומי דבר המסמרה, הנוכל לקבל עדות מסמכית המוכיחה על סיוע מסיבי או אקט[illegible] ירדני לחבלנים.

יעים

פחח רוהמ3 דיין מבכל3 ביתן רמ2 ראש אמן רמטכל

פת/קל

102

משרד החוץ

מחלקת הקשר

מברק יוצא - מסווג

ס ו ד י

א ל : מסישראל ורשינגטון ניו-יורק — מס מבוס 312

מאת : המשרד ירושלים — נשלח : 3.11.67

בביקור פרטי בירדן ספר דייל בל שולחן שגארה"ב עמ.המאס. תוך שיחתם סגן האחרון שעושים הכל למנוע התדרדרות לשמחבו אולם נתקלים בקשיים סכביים כתוצאה מערעור שרותיהם ומקורותיהם בעקבות המלחמה. מכל מקום הציג שבעבור לידיעתם ידיעותינו אודות מקומות ואפשרויות חדירה וויכוחו לגבי כוונותיהם המוגבלות. אנו מבררים עכשיו האפשרויות כלך. בין השאר הביע חמאם הצעה שבסידה ותתאפשר חסות או"מית יהיה טבע ישיר. כל הסדר יצטרך לכלול החזרת מרבית הגדה. לא הזכיר נושא ירושלים כשלעצמו.

א ר ג ו ב

תפוצה א'

שכפול 4.11

24

מברק נכנס - מסווג

משרד החוץ

מחלקת הקשר

ס ו ד י - ב י ו ת ר

מס' 33

אל: משרד ירושלים   חובר: 081300 נוב 67

מאת: מש' [illegible] וושינגטון   הודפס: 082350

ב ה ו ל

לוידא, בירן, [illegible] רפאל (הרעבר).

מגישת השגריר [illegible] בשאל.

המצב באו"ם.

השגריר אמר שעבודה שהמצב הקריטי אליו בקלענו ביאמה האמריקאית מתבקש להבהיר למאו"ב:

א. ההחלטה האמריקאית איננה ביסוח מלבד (באשר הביב שמביך זאת יפה) ואנחנו לא מאושרים מכמה ביטויים בה.

ב. כדאי שיבהירו בשיחות שלהם היום עם חוסיין שהצעת ההחלטה הזאת היא הסלה האחרונה, שאין טרם נכונה מהמכסם הזה ושמארה"ב מתמשם בכל השפעתה שיש לה בהתאם לשלולת האו"ם מכדי למנוע קבלת החלטה אחרת. אם מבארה"ב תבהיר זאת לא יהיה צורך להביא לכלל פימוש ברוסר. באשר אמר שהוא מסכים להגיבה זאת אך לא לגסות הרוסר.

השגריר אמר שלכל המחות ניתן להטיל ספק בלב הסלן שאין לסמוך על כך שארה"ב לא תטיל וטו. אם יעשה זאת הדברים לא יגיעו לצורך הטלת וטו. כדי למנוע קבלת החלטה ההודית החותרת להחזרר המצב לא-4 ביוני, על כל המשתמע ממנו. אנו מבקשים שמארה"ב תפעל (אפילו בדרג הגבוה ביותר) בבירות של ארגנטינה, ברזיל, סין הלאומית, יפן ובריטניה. באשר הסכים שמצד החבר ביותר הוא הכשלת ההחלטה ההודית. מספר כבר הגדלקה בהוראה זה לבירות הקרובות. דמה בצורה חלשה מאד איזנהאואר אשרת על שימוש בנסף מצרים, אבל שהם ישראלים במקרים

2/...

משרד החוץ

מחלקת הקשר

רק נכנס - מסווג

ומסופקים.

רמביחים גם אנו מנהלים פעילות מדינית בבירות הערבות. שאל לביפת האצלים והמברר הסביר שהיו לשה"ח שיחות מרבות. הפצה משומה לבו לעמרט קרוסמן בעצרת ביפור והרגים שוילסון וברארן אמרו לשה"ח אקיידים מספקים עמדתה הרשמית של טמבריטניה. החלפנו הערכות והסגרות לשמערת רסבינוי ויזמת המצרית האחרונה. באמל סבור שהדבר נעשה בהספקת מדוסים. התרומכו מגיאתו שהם שותפים להערכת חומר"ת המצב, מביעים שאפשר יהיה להכשיל ההצעה ההודית אם כי הדבר דורש מאמץ תקיף ביותר.

עברון

שהה רוהחל דילג מגבלנ ביתן תקוע קומיד גדים הלל דם2 רספכל יריב/אבן

רכ/גם

25

משרד החוץ

מחלקת הקשר

מברק נכנס-משווג

ס ו ד י ב י ו ת ר

ל נ מ ע ן - ב ל ב ד

מס' 49

ל: המשרד ירושלים	חובר : 081100 נוב 67
מאת : ...סראל רוזנבסון	הודפס : 082300

מ י ח ד י

לרריא, ביתן, העתק שה"ח רפאל (היאצר).

לנמענים בלבד.

הראיתי לאילן מכתב שה"ח לגולדברג בגלל הבקשות לצמצם ברויטר בפועלי[illegible].

אילן השיב בבהירה המלטיה ממפארה"ב אף [illegible] לא השתתפה ברויטר,

ואולי [illegible] סיכרי שהיא חייבה בחירבה לבקשתנו בי[illegible] הרויטר במקרה

מכבר.

פ י נ ר ן

ערו דרהס3 ד"ין במבלך הרריא ביתן תקוא קרמי, בזית הלל רמ2 רעמכל

ירי"ב/אסן

מה/צפ

27

משרד החוץ

מחלקת הקשר

מברק נכנס - מסווג

סודי ביותר

לנמען

עמ' 51

אל:המשרד ירושלים חוזר:081500 נוב67

מאת:שגרירות ישראל רשינגטון הדפס:091100

מיידי

לוריא, ביתן, תקוע, הלל, המתק שהם, רפאל(הועבר).

שיחת השגריר - באטל בנוכחות לפברקיס והחתום מטה.

בהתייחסו לשיחות עם חוסיין אמר באטל שאפשר להגדירו

כ- RESTRAINED MODERATE AND FLEXIBLE אולם הכל נעשה

כעת מעורפל עם הידיעה המצרית במוסבים, אשר הביכה את המלך

וברור שלא ידע מאומה עליה. באטל מזמן חשד שחוסיין אינבו

פרסטן, כפי שהוא טוען, לדבר בשם נאצר. היו סתירות בין מה

ששמעו מריאד בניו יורק לבין מה שחוסיין אומר בשם נאצר.

כך היה שינוי במוך של שתי השיחות עם אנדרסון. סביר שהמלך

אומר את האמת כפי שהיא ידועה לו. לאמריקנים לא ברור בדיוק

מקור המגר ומהי בדיוק כוונת הידיעה המצרית. שאלתי אם העלו

עם המלך הצורך במגע ישיר וכן מה העלה כתביעות מצידו. באטל

השיב שאת השיחה הראשונה עם המלך קיים באטל עצמו בשרה התעופה.

הסביר לו המצב בקונגרס ביחס לאספקת נשק וציין שקיימת התנגדות

כללית לאספקת נשק ושאלת האספקה לירדן עדיין פתוחה. באטל

אמר למלך שיש לו הרבה ידידים באהב והוא מקווה שבעת השיחות

יוכלו להבהיר הבעיות התלויות ועומדות. השיחה השניה היתה

עם ראסק. לא פירט. הסתפק בכך שאמר שהטון היה של שיחה כללית

יותר מאשר של דיונים. לתצנו לפרטים נוספים וביחוד ביחס

לשאלה אם הסבירו למלך שעליו להגיע להדברות אתנו. אז ביקש

באטל להכניס אליו התזכיר על השיחה והקריא מתוכו הנקודות

הבאות:

2/..

מברק נכנס - מסווג

1. סיסקו לחץ על המלך שיסכים לגרסה ההחלטה האמריקאבית. על כך השיב המלך שלא כל כך חשוב הניסוח כמו הבהרת הכוונות. במיוחד חשוב הבטחות ברורות למשמעות הניסוחים ביחס לפינוי כללי והעדיף שהדיון בענין זה יימשך בניו יורק. בשאלת הפליטים הביע ראסק הדיעה שרוב הפליטים לא ירצו לחזור. המלך תמך בהערכה זו והוסיף שהרוב ירצה RESETTLEMENT . אמר שפתיחת תעלת סואץ לשיט ישראלי איננה קשורה בפתרון כל בעיות הפליטים אך צריכה להיות התחלה. האמריקנים הביעו דאגה מסירוב הדיון והאשימו הרוסים בהמשכו. בעת הדיון על ברבא הרכש היה ריפאי הדובר העיקרי, ומעך שאינם יכולים להבין כיצד מסאהב מספקת לישראל נשק בזמן שעמדת הישראלים נעשית....(חסרה מלים, תיקון יבוא)...לירדן, וזאת דווקא כשגישת ירדן נעשית רכה יותר. בדברם על יחסי מצרים - אהב הבהיר ראסק שממאהב עומדת על שני דברים כתנאי יסוד להטבת היחסים :

א. יחסים טובים בין מצרים ושכנותיה.

ב. אם אין מצרים יכולה להיות ידידה של אהב לפחות שלא תתקיף אותה ראש מנהיגיה.

המלך תיאר בצורה קודרת המצב הכלכלי בירדן ועל המשבר בו היא נמצאת לאחר ניתוק הגדה המערבית אשר היתה המשענת העיקרית בשטח התעשיה והחקלאות. מענין שבין ההוצאות הכפוירות הזכיר המלך המשכורות שהוא משלם לפקידים ומורים ירדנים בגדה המערבית (הציבור תשומת לב באטל לסיעון המוזר הזה). המלך הסכים עם ראסק שהמצב הפניסי בסוריה מעורער והוסיף שהסובייטים DISENCHANTED מהסורים. ריפאעי העלה הסיעון שהמלך הרבה להשתמש בו, כאן בפומבי, ביחס ליהדות כדת לבין הגישה "חסרת השחר" כביכול של הציונות הרואה ביהדות לאום. לאחר שסיים הקראת הדרוש העירותי שמסתבר שהם לא דיברו עם המלך על פרס אתנו. באטל אמר שנבראה כך אם כי יתכן שהנקודה הועלתה בשיחה פרטית של כמה דקות שניהל ראסק עם המלך שלא בנוכחותו.

עברון

— — — — —

שהח רההמ3 סיון מגכל3 ביתן תקוע קוטיי הלל גזית רמ2 רמסכל
יריב/אמן
תא/מר

(29)

משרד החוץ

מחלקת הקשר

מברק נכנס - מסווג

ס ו ד י

מס' 66

אל : המשרד ירושלים   הובר : 091900 גוב 67

מאת: ממישראל וושינגטון   הודפס: 101100

ס ו ד י

ביתן העתק רפאל(הרצבר).

שיחה עם באטל בכתר גאסי ריציה.

שיחת הוסיין עם הנשיא היתה ידידותית אך לא ארוכה NOT A LENGTHY
CONVERSATION שהאמריקאים בכה רק ראסק. באטל ביחד עם רוסטאו שוחח
בארוך זמן בחוץ עם חברי פמלית המלך. לדברי באטל בשיחה עם הנשיא
הביע המלך דאגה רבה ביחס להגדרת המושג נסיגה ואי בהירותו
לשאלתי אם המלך עורר את השאלה אך בצורה כללית והביע תקווה שיקבל
תגובה לפני שיצא את ארהב. אמש התקיימה ארוחת ערב בהשתתפות מקנמרה
קצנבך, רוסטאו וסיסקו. המלך עורר שוב שאלת הרכש עם מקנמרה אשר הסביר
לו את הקשיים הגדולים בקונגרס והענין נמצאים בזה. אין רשימה על
בקשות ירדניות ומסילא לא נכנסו לפרטים. עוד בשבת הודיע המלך כי
גרנגנר להתוכח בשאלות פוליטיות לא היה גם כל לחץ מצדו לקבלת סיוע
כלכלי לשאלתי אם חוסיין עורר אצל הנשיא ענין ירושלים השיב באטל
בשלילה. בשיחה עם רוסטאו - ובאטל שאלו הירדנים אם לדעת האמריקאים
עמדת ישראל נעשית יותר קשה. באטל השיב שבהעדר מו"מ טבעי ת. THERE
IS ALWAYS A DRIFT ועל כן יש לצעוד בדחיפות לקראת פעולות ליישוב
הסכסוך. באטל אמר שבארוחת ערב אמש היה לו וכוח חריף עם ריפאעי
על הצעד המצרי לכנס סופגים שנעשה ערב לפני פגישה מורכבת בין
גולדברג לר"אד. באטל אמר לי שצעד זה נראה בעיניו SHOCKING
ABSOLUTELY INEXPLICABLE

2/..

28

משרד החוץ

מחלקת הקשר

מברק נכנס - מסווג

לפני כן הרי הראה למלך את הגרסת האמריקאי והבריטים הודגש ע"י
האמריקאים כי העיקר לקבל החלטה שתהווה מסגרת להתחלה פעולת של
או"ם ושההחלטה עצמה יהיה ניסוחה .מה שיהיה לא תוכל להיות פתרון
THE RESOLUTION IS NOT A SOLUTION IN ITSELF
הוסבר לירדנים כי זאת לא הצעת החלטה יוגוסלביה ושהישראלים לא
מסכימים לטיוטה אך זוהי הדרך הטובה ביותר לעבור השלב הזה כדי
להעמיד לקראת או"ם שחייב בהמשך הזמן להתנהל בין שני הצדדים.
הירדנים אמרו שמבינים ומסכימים להשקפת האמריקאים והנה בא הנציג
המצרי והפך הקערה על פיה. באמל סעורכב כי המלך לא ידע על הצעה
המצרי וגם פוליטי בוושינגטון לא ידעה על כך. אין לו בטחון כי
המשלחת הירדנית באו"ם לא ידעה ויש לו גם ספק מה ביחס לריפאעי.
באמל אמר לירדנים כי לדעתו יד הסורבידים באמצע המצרי והתוצאה
סיבוך המצב.

הרמן

הערצה א

דמ/קל

30

משרד החוץ

מחלקת הקשר

מברק נכנס - מסווג

ש מ ו ר

אל: המשרד ירושלים

מאת: משיראל וושינגטון

מס. 67

חובר: 10.11.67

הודפס: 101200

מ י י ד י

המשרד.

הוסיפונא בשלב 66 לאחר המילה IMPRECISION

לשאלתי אם המלך עורר אצל הנשיא שאלת [illegible] הרכש השיב באטל בשלילה והוסיף כי בשיחה עם ראסק עורר המלך את השאלה אך בצורה כללית והביע תקוה שיקבל תגובה לפני שיצא את ארהב.

שב

א

דכ/ים 10.11

33

804/71 פלס'

משרד החוץ

מחלקת הקשר

מברק נכנס-מסווג

סודי

כ"ס 96

אל : המשרד ירושלים — מרבר י, 141515 נוב 67

מאת: שגריראל וושינגטון — הרשם: 151200

ביתן הצתק רפאל. רבין(הרצוג).

בהמשך ל-86 סעיף א.

באטל הרחיק לכת ואמר שאין יסוד לדעת ששהח ריבאאי כן ידע לכפרע על כיבוש המופבים על ידי המצרים.

הרמן

שהח דירהמל דיין כבבלי ביתן מקרע קומיי הלל גזית רמ"ח מיכאל ומסבל יריב

תא/קל

173

- 2 -

סודי ביותר

המנכ"ל

ד. אלישר

רב-סרן לוינסון קבל ההודעה הבאה בשעה 16.30 מקולונל סיליסו (?) (סגנו של הגנרל בול) לאמור:

Colonel Daud would like to meet Major Levinson or another IDF representative as soon as possible at any place in Israel.

עד כאן.

ב ב ר כ ה

ו. אלישר

העתק: שר החוץ.

20.3.68

משרד החוץ

מחלקת הקשר

מברק יוצא - מסווג

ס ו ד י

אל: ניו-יורק, רוזינבנשרן.
פאריס, לרבדרן

מס' 632 חוזם
נשלח 20.11.67

ב ה ו ל

הערב קבלנו באמצעות משה האו"ם השדר הבא מסגן ראש ממשלת ירדן המסותן אל השלטונות הישראליים:

SHOOTING INCIDENT OF THIS AFTERNOON CAUSED THE FOLLOWING CASUALTIES: 14 KILLED INCLUDING 3 CHILDREN 28 WOUNDED INCLUDING 7 CHILDREN.

לדינברן

ה

ר"ב/בב 20.11.67

נוברק יוצא-מסווג

משרד החוץ

מחלקת הקשר

סודי

אל: ממישראל ניו יורק	מס. 531
מאת: המשרד ירושלים	נשלח: 21.11.67

סודי

יראל .פהת.

לאור הדחייה בסורבבים ומאורעות היום בגבול עם ירדן פנה המשרד לרוהם בהצעה שהדיון על ההצעה לסדר היום של תמיר ועוד הצעה בעניין חלוקה אדמות בלטרון שעמד להתקיים מחר יידחה עד לשבוע הבא. בהסכמת נשיאות הכנסת נדחה הדיון.

שמעוני

תפוצה: פהת רוהם3 מנכל3

חה/סב 21.11

ירושלים, י"ג באדר תשכ"ח
13 במרץ 1968

521/238

סודי ביותר

אל: שר החוץ
שר הבטחון
שר האוצר
שר המסחר-והתעשייה
שר הפיתוח

אדוני השר,

לבקשת ראש-הממשלה, הריני מעביר אליך רצ"ב העתק דו"ח שהכין העו"ד יעקב סלומון בדבר אפשרות שיתוף פעולה ישראלי-ירדני בפיתוח אוצרות ים-המלח.

ראש-הממשלה יודה על חוות דעתך בנושא.

ב ב ר כ ה ,

אמנון בן-יוחנן.

משרד ראש הממשלה ארכיון המדינה

טופס מראה מקום להוצאת תעודות יחידות*

חטיבה מס׳: 153.8

מיכל מס׳: 7937/11c | תיק מס׳: 7

תאריך התעודה: 13.5.1968

שם מחבר התעודה: מ. בג׳ין | שם הנמען: לביטלו

סוג התעודה (סמן √ במקום המתאים):

- [x] מכתב
- [ ] מברק
- [ ] תזכיר או מיזכר
- [ ] דין וחשבון או זכרון דברים משיחה או דיון
- [ ] פרוטוקול של שיחה, דיון או ישיבה

*הטופס ימולא בשני עותקים. העותק הירוק יוכנס לתיק במקום התעודה שהוצאה; העותק הלבן יצורף לתעודה שהוצאה.

ב-10.00 הירדנים פתחו באש נשק קל על תצפית כוחותינו הנמצאת כ-3 ק"מ צפונית למעבר אום-שורט. כוחותינו השיבו אש נשק קל. חילופי האש נמשכו מספר דקות וכרגע שקט באיזור.

ב-12.00 - נורו שנית 3 פצצות מרגמה לעבר התצפית שלנו הנמצאת כ-3 ק"מ צפונית לאום-שורט. נראו מספר ערבים בורחים מהמקום. השיבונו אש נשק קל. ערבים שברחו נשכבו על הארץ.

בשעה 15.10 - ממוצב 33 כ-7 ק"מ דרומית מבוטמיה (רמת הגולן) פתחו באש לעבר 2 חיילים סוריים. אחד החיילים נפגע.

בשעות הצהריים במפגש מסילת הברזל עם הכביש כ-4 ק"מ מערבית לזוידה (רצועת עזה), נתגלה מוקש בריטי ישן. גילו עקבות של איש אחד. ממשיכים ללכת בעקבות.

משרד ראש הממשלה

ארכיון המדינה

טופס מַראה מקום להוצאת תעודות יחידות*

חטיבה מס׳: 153.8

מיכל מס׳: 7935/א

תיק מס׳: 7

תאריך התעודה: 4.12.1968

שם מחבר התעודה:

שם הנמען:

סוג התעודה (סמן √ במקום המתאים):

- ☐ מכתב
- ☐ מברק
- ☐ תזכיר או מיזכר
- ☐ דין וחשבון או זכרון דברים משיחה או דיון
- ☑ פרוטוקול של שיחה, דיון או ישיבה

*הטופס ימולא בשני עותקים. העותק הירוק יוכנס לתיק במקום התעודה שהוצאה;
העותק הלבן יצורף לתעודה שהוצאה.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

16/12

252

16/12

משרד החוץ

מחלקת הקשר

מברק יוצא - מסווג

סודי

מס. 427

אל :ממישראל ניו יורק נשלח:15.12.68

מאת :המשרד ירושלים

סודי

תקוע.

נשים ממזרח ירושלים.

שלך 299.

1. לידיעתך האישית בלבד: לאור העובדה שאו תאנט פנה בענין זה בעצמו החלטנו לבקש משר המשטרה להסכים לשחררן כמחווה לאו תאנט עצמו שאולי נזדקק לו גם אנו לשירותיו.

טרם החלטנו אולם ממשיכים בנסיונותינו.

2. האיגרות הירדניות המובהקות בשלכם 305 ו-306 מקשות עלינו מאד במאמצים אלה ואולי אף תכשלנה אותם מראש. יתר על כן ויתור שלנו כיום איננו יכול להחשב עוד למחווה לאו תאנט אלא כניעה לשחצנות והגסות של האגרות הללו.

3. מציעים כי תאמר לאו תאנט מסרבת ביניים כי העברת בקשתו לארץ, אולם ברור שהאגרות הירדניות העמידו אותו ואת פניותיו באור בלתי נח והשמיטו במידה רבה הבסיס ההומניטרי שיוחסנו להתערבותו האישית. ההגדרה המופיעה באגרת 306 על "זכותן החוקית האנושית של נשים אלה להתנגד לכבוש הישראלי של מולדתן" מבטלת כליל את האלמנט ההומניטרי שבפניית או תאנט. נראה לנו עתה כי ברור שאין הירדנים מעונינים כלל לעזור לנשים הללו אלא רוצים להמשיך ולנצלן כדי לנסות לפגוע בנו.

4. עוד אודיעך התפתחויות.

הלל

\- - - - - -

שהחז רוהמנ דיין מנכלנ ביתן אבנר הלל בן חורין מירון שלוש אליצור/מצפא

מכאל/חקר מאום ב מזר רמ2 ר/אמ7

סב/שק 15.12